

**TOIMINTAKERTOMUS JA
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT
1.1.2005–31.12.2005**

Esipuhe

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, Stakes, on sosiaali- ja terveysministeriön alainen tulossohjattu sektoritutkimuslaitos. Vuosi 2005 oli Stakesin kolmastoista toimintavuosi.

Stakesin ydintoimintoja ovat tutkimus, kehittäminen ja tietotuotanto. Stakesin alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja kuusi koulukotia, jotka solmivat tulossopimuksen Stakesin kanssa. Stakesin toiminta-ajatuksena on edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen toimivuutta. Stakes arvioi hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavia muutoksia ja hyvinvointipolitiikan seurauksia sekä esittää uusia vaihtoehtoja. Stakes vahvistaa Suomen hyvinvointiosaamista kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Tässä valtion talousarviosta annetun asetuksen 65 §:n mukaisesti laaditussa toimintakertomuksessa, joka on osa valtion tilinpäätösmenettelyä ja hallinnonalan tulossopimusjärjestelmää, Stakes esittää katsauksen toiminnastaan vuonna 2005. Kertomus on laadittu Valtiokonttorin uuden toimintakertomusohjeen mukaisesti. Toimintakertomuksen tiedot perustuvat Stakesin tulosaluiden ja valtion laitosten kertomuksiin yksikköjensä toiminnasta vuonna 2005 sekä Stakesin tiedostoihin ja rekistereihin. Kertomuksen ovat koonneet suunnittelupäällikkö Mikko Staff ja vs. talouspäällikkö Satu Seikkula.

Toimintakertomuksessa Stakesin toiminnan tulokset on kytketty sosiaali- ja terveysministeriön ja Stakesin tulossopimuksessa kirjattuihin tavoitteisiin. Kertomusvuosi oli laitoksen tuloksellisuuden kannalta hyvä ja asetetut tulostavoitteet toteutettiin pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti. Yksityiskohtaisuudessaan toimintakertomus osoittaa Stakesin täyttäneen sille sekä vuoden 2005 että aiemmissa tulossopimuksessa asetetut tavoitteet, josta lankeaakin kiitos koko Stakesin väelle.

Helsingissä 15.3.2006

*Vappu Taipale
pääjohtaja*

Sisällys

1 Johdon katsaus toimintaan.....	1
2 Tuloksellisuuden kuvaus.....	5
2.1 Vaikuttavuus.....	6
2.1.1 Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen	6
2.1.2 Työelämän vetovoiman lisääminen	14
2.1.3 Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito	15
2.1.4 Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva.....	17
2.1.5 Lapsiperheiden hyvinvointi	30
2.2 Prosessit ja rakenteet.....	32
2.3 Uudistuminen ja henkilöstön työkyky	37
2.4 Resurssit ja talous	42
2.4.1 Stakesin maksuton toiminta	45
2.4.2 Stakesin yhteisrahoitteinen toiminta	47
2.4.3 Stakesin maksullisen toiminnan kannattavuus.....	48
2.4.4 Valtion mielisairaaloiden toiminta.....	51
2.4.5 Valtion koulukotien toiminta	53
2.5 Tuotokset ja laadunhallinta	56
3 Tilinpäätöslaskelmien analyysi	63
3.1 Tilinpäätöslaskelmat	63
3.2 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu	67
Tuotto- ja kululaskelma	67
Tase.....	68
Talousarvion toteumalaskelma	68
3.3 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot.....	70
4 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	82
5 Määräajoin tehtävien kokonaisarviointien tulokset	82
6 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä.....	82
7 Allekirjoitukset	83

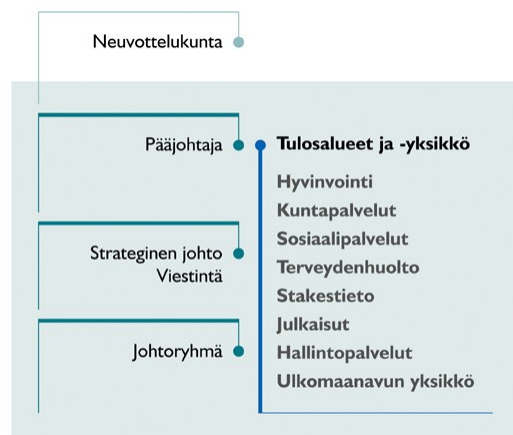
1 Johdon katsaus toimintaan

Kertomusvuonna Stakes vahvisti strategista otettaan sekä toimintaympäristönsä suhteen että omassa toiminnassaan Stakesilla oli näkyvä rooli valtakunnallisessa hyvinvointivaltiota koskevassa keskustelussa sekä valtioneuvoston kanslian että oman julkaisutoiminnan kautta. Stakesin osaaminen tuottavuutta ja vaikuttavuutta koskevissa kysymyksissä sai valtakunnassa tunnustetun aseman. Osallistuminen STM:n kolmeen valtakunnalliseen kierrokseen kansallisen sosiaalialan hankkeen, terveyden edistämisen ja kunta- ja palvelurakenneuudistuksen merkeissä toi konkreettisesti esille Stakesin kuntatyön systemaattisuuden ja runsauden konsultaatioiden, kuntien tuen, menetelmien, tietojärjestelmien, laatusuositusten ja arviointien muodossa. Vakiintuneen muodon ja ilmestymisjärjestyksen saaneet palvelukatsaus ja suomalaisten hyvinvointikatsaus korostivat Stakesin valtakunnallista näkökulmaa. Stakesin työn kansainvälisyys yhdistyi näin luontevasti kansallisiin tavoitteisiin ja kuntien kanssa tehtävään laajaan yhteistyöhön.

Stakesin neuvottelukunta tuki Stakesin työtä ja kannusti Stakesia entistä analyyttisempään ja konkreettisempaan työhön kuntien ja muiden partnereiden kanssa. Stakesin toiminnan painopisteet ja toimintalinjat määriteltiin kertomusvuonna Stakesin uudessa strategia-asiakirjassa, jonka mukaan Stakes suuntaa tutkimus- ja kehittämistyötä, tietotuotantoa sekä tiedonvälitystä tukemaan erityisesti seuraavia sosiaali- ja terveysalan tavoitteita:

- Hyvinvointipolitiikan kestävyys
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä palvelujen vaikuttavuus
- Väestörakenteen muutosten vaikutusten hallinta
- Eriarvoistumisen vähentäminen
- Ohjaava tietoperusta
- Innovaatiokyky.

Uuden Strategian toimeenpanoon liittyen Stakes uudisti organisaatiotaan ja käynnisti tutkimusohjelman valmistelun, jossa määritellään uuden strategian mukaiset tutkimuksen painoalueet. Uusi organisaatio, joka koostuu seitsemästä tulosalueesta, yhdestä erillisyyksiköstä ja suoraan pääjohtajan alaisuuteen sijoitetusta viestintäryhmästä, astui voimaan 1.1.2006 alkaen.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja Stakesin välillä solmitun tulossopimuksen mukaisesti kertomusvuonna voimavaroja kohdistettiin edelleen erityisesti tieto-ohjauksen ja tieto- ja tilastojärjestelmien kehittämiseen, alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin.

Tieto-ohjauksen ja tilastojärjestelmien kehittämisessä keskityttiin Tieto 2005 -hankkeen toteutukseen, jossa Stakes vei eteenpäin uudistuksen tärkeimpiä osahankkeita tavoitteiden mukaisesti. Indikaattoritietopankin ensimmäinen versio avattiin käyttöön. Koodistopalvelua ylläpidettiin ja keskeiset luokitukset päivitettiin. Erikoissairaanhoidon tuottavuushankkeen tiedonkeruuta ja raportointia kehitettiin ja se muuttuu pysyväksi toiminnaksi, jonka tulokset voidaan saattaa julkiseksi viimeistään vuonna 2007. Stakes osallistui tuottavuusohjelmatyöryhmän työhön ja tuotti ja julkaisi monipuolista taustatietoa ja julkista tilastotietoa erityisesti erikoissairaanhoidon ja vanhustenhuollon tuottavuudesta. Lisäksi Stakes antoi merkittävää asiantuntija-apua sekä hallinnonalan tuottavuusohjelmatyöhön, että valtionhallinnolle laajemminkin.

Alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistamiseksi tiivistettiin entisestään Stakesin ja alueiden välistä yhteistyötä. Stakes valmisteli alueyksiköiden perustamista Tampereelle, Jyväskylään ja Vaasaan yhteistyössä ao kaupunkien, sairaanhoitopiirien ja yliopistojen kanssa. Alueellistamisen koordinaatioryhmä käsitteli Stakesin alueellistamissuunnitelmaa ja puolsi Jyväskylän ja Vaasan alueyksiköiden perustamista vuonna 2005. Stakes perusti alueyksikön Jyväskylään, jonka toiminta käynnistettiin 26.9.2005. Vaasan alueyksikön osalta tehtiin myös päätös ja neuvottelut, ja tiloja koskevat valmistelut toiminnan käynnistämiseksi maaliskuussa 2006 olivat käynnissä. Stakesin alueellisten kuntafoorumien toiminta vakiintui pääkaupunkiseudun, Pohjois-Suomen, Itä-Suomen ja Länsi-Suomen aluefoorumeissa.

Stakes osallistui sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanoon osoittamalla asiantuntijan kunkin alueelliseen johtoryhmään. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden toimeenpanoon Stakes osallistui tarjoamalla valtakunnallista tukea kuntien hankkeille sekä kullekin hankekokonaisuudelle osoittamalla niille vastuuhenkilön. Stakes osallistui hankkeita koskevien valtakunnallisten linjausten valmisteluun, laajempien hankkeiden ja hankekokonaisuuksien ohjaukseen hakuvaiheessa ja rahoitettujen hankkeiden verkostoimiseen yhteistyössä alueellisten johtoryhmien/osaamiskeskusten ja aluetukihenkilöiden kanssa.

Stakes osallistui ja tuki palvelurakenneuudistuksen valmistelua sekä valtionhallinnossa että kunnissa tuottamalla tietoa mm. palvelujen tuottavuudesta, vaikuttavuudesta ja järjestämismalleista sekä avustamalla ja kehittämällä kuntien omia palvelurakenneuudistuksia.

Laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurannassa ja arvioinnissa keskityttiin mm. terveyden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön laatusuositusten laatimiseen sekä jatkettiin päihdepalveluiden sekä mielenterveyspalveluiden laatusuositusten seurantaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Kertomusvuoden aikana keskeisiä henkilöstöstrategisia painopisteitä olivat uuden palkkausjärjestelmän kehittäminen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Stakes osallistui Valtiokonttorin Kaiku (kaikki kunnossa) -ohjelmaan ja toteutti johtamisen esimiesvalmennusohjelmaa sekä osaamisen johtamisen prosessia. Kertomusvuonna valmisteltiin Stakesin tasa-arvo- ja valtavirtaistamissuunnitelmat. Ulkopuolisen rahoituksen suotuisan kehityksen sekä FinOHTAn toiminnan laajentamisen ja Tieto 2005 hankkeiden toteutuksen vuoksi Stakesin henkilöstömäärä kasvoi hie-
man.

Stakesin tiukkaa resurssitilannetta kiristivät edelleen uudet päätökset resurssien siirroista Terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen sekä Tieto2005 -hankkeen rahoituksen epävarmuus, joka

selvisi vasta loppuvuodesta 2005. Tuleviin TEO –siirtoihin, UPJ:n rahoitukseen ja muihin rahoituksellisiin epävarmuustekijöihin varautumiseksi toiminnan kustannuksia pyrittiin laskemaan. Ulkomaanavun yksikön poikkeuksellisen vuoden vuoksi Stakesin maksullisen toiminnan vo-lyymi laski.

Taloudellisista epävarmuustekijöistä huolimatta Stakesin toiminta oli kertomusvuonna tulokselista ja asetetut tulostavoitteet saavutettiin pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti. Kertomusvuodelle asetetuista 78 tulostavoitteista 11 toteutui erinomaisesti, 51 hyvin tavoitteen mukaisesti, 13 tyydyttävästi ja 3 toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle. Muutamien tavoitteiden toteutuminen vain tyydyttävästi aiheutui osaksi Stakesista riippumattomista syistä.

2 Tuloksellisuuden kuvaus

Stakesin tulostavoitteet vuodelle 2005 määriteltiin STM:n kanssa solmitussa tulossopimuksessa sekä valtion talousarviossa (luvun 33.02 perustelut). Stakesin alaisten laitosten tulostavoitteet määriteltiin tulossopimuksissa, jotka mielisairaalat ja koulukodit ovat tehneet Stakesin kanssa. Stakesin vuoden 2005 tulossopimukseen on kirjattu yksilöityinä tulostavoitteina vain ministeriön kannalta keskeiset tavoitteet pyrkimättä sopimusvuoden koko toiminnan kattamiseen.

Toimintavuoden tulokset on esitetty tässä tulossopimuksen rakenteen mukaisesti. Sanallisesti esitettyjen tulosten lisäksi on kertomusvuodelle asetettujen tulostavoitteiden osalta tuloksellisuutta arvioitu myös arvosanan avulla (5= erinomainen tulos, 4= hyvä tulos, 3= tyydyttävä tulos, 2= välttävä tulos, 1= huono tulos). Raportointi noudattaa STM:n strategisia painoalueita, joiden osalta sosiaali- ja terveysministeriö edellytti Stakesin kohdentavan toimintansa erityisesti seuraavien neljän asiakokonaisuuden tavoitteiden saavuttamiseksi:

1. Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen,
2. Alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa,
3. Laatusuosituksen ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon seuranta ja vaikuttavuuden arviointi,
4. Muut toiminnalliset tavoitteet.

Yllä kuvatun rakenteen sisällä on tulossopimuksessa sovituista tavoitteista pitkänaikavälin tavoitteet laatikoitu ja kertomusvuotta koskevat tavoitteet kursivoitu. Pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan vaikuttavuudesta on tulossopimuksessa sovitun mukaisesti tarkoitus raportoida 31.5.2007 mennessä valmistuvassa Stakesin toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta koskevassa itsearviointiraportissa.

2.1 Vaikuttavuus

2.1.1 Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Kertomusvuodelle asetetuista 22 tulostavoitteesta 3 toteutui erinomaisesti ylittäen tavoitteen, 15 tavoitteen mukaisesti hyvin ja 3 tyydyttävästi. Yhden tavoitteen osalta toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle.

Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen

Stakes on huolehtinut Terveys 2015 -kansanterveysohjelman tavoitteiden toteutumisen ja toimeenpanon seurannassa tarvittavien tietojen kokoamisesta ja analysoinnista yhdessä KTL:n ja TTL:n kanssa.

*Vuonna 2005 Stakes jatkaa työtä seurannassa tarvittavien valtakunnallisten ja kuntakoh-
taisten tulos- ja prosessi-indikaattoreiden sekä terveyden determinantteja kuvaavien in-
dikaattorien valinnassa ja luo seurantakäytännön yhdessä KTL:n ja TTL:n kanssa. (4)*

Stakes jatkoi työtä seurannassa tarvittavien indikaattoreiden valitsemiseksi yhteis-
työssä Tilastokeskuksen, Työterveyslaitoksen, Kelan ja Kansanterveyslaitoksen
kanssa. Pääosa ryhmän yhteisesti sopimista 'Terveys 2015' -avainindikaattoreista
toimitettiin 'SOTKANet' -verkkopalveluun.

Stakes on tukenut koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyötä kehittämällä tapaturmien ti-
lasto- ja tietojärjestelmää osana hoitoilmoitusjärjestelmää ja tuottamalla tietoa KTL:n käyt-
töön.

Stakes tuki koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyötä KTL:n kanssa solmitun
sopimuksen mukaisesti. Ensimmäinen väliraportti julkaistiin.

Stakes on tuottanut tietoa siitä, miten palvelujärjestelmän toiminta ja yleinen sosiaali- ja ter-
veyspolitiikka vaikuttavat terveyden tasa-arvoon, arvioinut nykytilannetta ja mahdollisia
puutteita sekä tehnyt kehittämis ehdotuksia.

Stakes tuotti tietoa terveyden tasa-arvosta mm. mittavassa 'REDD' -hankkeessa,
jossa analysoitiin kuluvan vuosikymmenen aikaista kehitystä erikoissairaanhoidon
kohdentumisen oikeudenmukaisuudesta.

*Stakes julkaisee yhteistyössä KTL:n ja TTL:n kanssa väestöryhmien välisten terveysero-
jen, niiden syiden ja terveyspalvelujen käytön erojen kehitystä sekä terveyserojen kaven-
tamistoimenpiteitä käsittelevän raportin. (4)*

Raportti 'Terveyden eriarvoisuus Suomessa - Sosioekonomisten terveyserojen
muutokset 1980-2003' ilmestyy keväällä 2006. Raportti on osa 'TEROKA' -han-
ketta (Sosioekonomisten terveyserojen kaventaminen), joka on STM:n alaisten lai-
tosten yhteishanke.

Stakes tuottaa Stakes-survey -aineiston analyysin hyvinvoinnin alue-eroista suomalais-ten keskuudessa alueellisesti ja kaupungistumisen mukaan. (4)

Stakes tuotti Stakes-survey -aineiston pohjalta artikkelin hyvinvoinnin alue-eroista, joka julkaistaan helmikuussa 2006 ilmestyvässä 'Suomalaisten hyvinvointi 2006' -kirjassa.

Stakes on kehittänyt lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden seuranta osana muita tilastouudistuksia yhdessä muiden valtakunnallisten tiedontuottajien kanssa. Stakes seuraa väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä sosiaali- ja terveystalouden käyttöä joka toinen vuosi tehtävällä kyselytutkimuksella (Stakes-survey). Joka toinen kerta kyselyn erityisteemana ovat ikääntyneet sekä joka toinen kerta lapset ja nuoret. Stakes on jatkanut vuosittaista kouluterveyskyselyä.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden seurannan kehittäminen eteni suunnitelmien mukaan yhdessä muiden valtakunnallisten tiedontuottajien kanssa. Kertomusvuonna tehtiin perusselvitystyöt ja kerättiin kokeiluaineistoa.

Stakes valmista kouluterveyskyselyn kehittämisvaiheen loppuraportit ja tuottaa kyselyitä kuntakohtaisia, aluetasoisia ja valtakunnallisia raportteja, joiden tietoja käytetään myös Stakesin indikaattoripankissa. (5)

Stakes julkaisi kouluterveyskyselyn kehittämisvaiheen loppuraportointihankkeesta perusraportin ja 3 artikkelia. Kouluterveyskyselyn kehittämisprosessin tarkastelu ja kehittämisvaiheen keskeisten perustulosten raportti työstettiin käsikirjoitusvaiheeseen. Kouluterveyskyselyn kuntakohtaiset tiedot julkaistiin 'SOTKANet' -indikaattoripankissa 11 indikaattorin osalta sekä 'Nettinuori' -tietokannassa. Kouluterveyskyselyssä oli vuonna 2005 mukana 86 % tutkimusalueen yläkouluista ja 96 % lukioista. Tuotettiin 130 kuntaraporttia, 2 lääniraporttia, 1 erillisraportti päihitteiden käytöstä ja mielenterveydestä, 20 maakuntaraporttia terveyden edistämisen kuntakierrokselle ja 4 artikkelia. Kouluterveyspäivillä oli 860 osallistujaa. Kouluterveyskyselyn tuloksia raporttoitiin lääninhallitusten järjestämällä maakuntien koulutuspäivillä, kuntakohtaisissa raportointitilaisuuksissa ja seminaareissa sekä tiedotusvälineiden kautta. 'Kouluterveys' -nettilehteä ja Kouluterveyslähettiläiden net-tisivustoa kehitettiin edelleen ja päivitettiin kuukausittain.

Stakesin ja ammattikorkeakoulujen yhteistyössä toteuttamassa "Kouluterveyskyselystä toimintaan" -hankkeessa kehitettyjä toimintamalleja välitetään edelleen kouluterveyslähettiläisverkostossa paikallisesti käytettäväksi. (3)

Hanke eteni pääsääntöisesti suunnitelman mukaan. Kajaanissa ja Oulussa tehtiin lähtötilanteen kartoitukset, tiedotettiin 'Kouluterveyskyselyn' tuloksista ja aloitettiin ammattikorkeakoulujen oppilastöinä opinnäytetöitä ja harjoittelujaksoja. Kouluterveyslähettiläiden ja 'Kouluterveyskyselystä toimintaan' -kehittämishankkeen työkokouksia pidettiin kuusi. Hanketta esiteltiin 'Terve Kunta' -päivillä ja 'Kouluterveyspäivillä' sekä alueellisissa tilaisuuksissa. Kouluterveyslähettiläistoi-minnassa on mukana 44 henkilöä, joista aktiivisesti toimii noin puolet. Erityisesti Oulussa, Kajaanissa ja Tampereella toimintaa kehitettiin suunnitelmallisesti.

Stakes tuottaa selvityksen ikääntyvän väestön hyvinvoinnista Stakes-survey -aineistoon perustuen. (4)

Stakes tuotti selvityksen, jota koskeva aineisto analysoitiin ja raportoitiin kertomusvuonna. Artikkelit selvityksestä julkaistaan 'Suomalaisten hyvinvointi 2006' -kirjassa helmikuussa 2006.

Laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Stakes on valmistellut terveyden edistämisen laatusuosituksia kuntien päätöksenteon ja hallinnon työvälineeksi ja käynnistänyt niiden toimeenpanon paikallisesti.

Stakes kokeilee terveyden edistämisen laatusuositusluonnosta yhteistyössä kuntien ja seutukuntien kanssa. (3)

Stakes valmisti laatusuositusluonnoksen ja sitä kokeiltiin Oulunkaaren seutukunnassa ja Kolarin kunnassa. Yhteistyössä lääninhallitusten kanssa järjestettiin viisi kuulemistilaisuutta.

Stakes käynnistää terveyden edistämisen laatusuositusten pohjalta terveyden edistämistoimintaa kuvaavien kriteerien valmistelun yhteistyössä kuntien kanssa. (1)

Stakes ei voinut käynnistää terveyden edistämistoimintaa kuvaavien kriteerien valmistelua, koska laatusuosituksia valmistuivat vasta loppuvuonna.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Stakes on tuottanut kuntien käyttöön toimintamalleja Terveys 2015 -kansanterveysohjelman toimeenpanemiseksi mm. hyvinvointipoliittisten ohjelmien laadinnasta, hyvinvointi-indikaattoreista sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteista ja johtamisesta, ja yhdessä lääninhallitusten kanssa ohjannut kuntia näiden käyttöönotossa.

Stakes raportoi ja uusii syksyllä 2005 kyselyn terveyskeskusten johtajille. (4)

Stakes toteutti terveyskeskuskyselyn syksyllä 2005 ja siitä raportoidaan maakunnallisesti STM:n terveyden edistämisen aluekierroksen yhteydessä. Loppuraportti valmistuu vuonna 2006.

Stakes saattaa päätökseen TEJO (Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen paikalliset rakenteet ja johtaminen kunnassa) -hankkeen kuntaprojektien kehittämis- ja koulutusosiot kuudessa kunnassa ja yhdessä seutukunnassa yhdessä ammattikorkeakoulujen ja lääninhallitusten kanssa. Hanke arvioidaan ja raportoidaan vuonna 2006. (4)

'TEJO' -kehittämishanke eteni kuudessa kunnassa ja yhdessä seutukunnassa suunnitelman mukaan. Kunnat valmistelivat hyvinvointikertomukset, päivittivät hyvinvointistrategioita, pilotoivat terveysvaikutusten arviointia (IVA). Järjestettiin kolme valtakunnallista koulutuspäivää (teemoina: hyvinvointistrategiat, terveyden edistämisen laatu ja johtaminen). Osallistuttiin paikallisiin työkokouksiin ja koulutustilaisuuksiin 2-3 kertaa/kunta/vuosi. Osallistuttiin puhujina valtakunnallisiin ja alueellisiin terveyden edistämistä, rakenteita ja johtamista koskeviin seminaareihin

ja koulutustilaisuuksiin (noin 15 kpl). 'TEJO' -hanketta esiteltiin posterinäyttelyssä ja rinnakkaissessiossa 'Terve Kunta' -päivillä ja 'European Best Practice for Better Health' -konferenssissa, Tukholmassa. Terveyden edistämisen johtamisen analyysi ja toimintamallien kehittämistyö käynnistyi vuoden 2005 lopulla.

Stakes seuraa ja tukee Terveys 2015 -ohjelman etenemistä ja raportoi ohjelman etenemisestä kunnissa ja alueilla mm. kuntatiedostossa, jonka perusversio on valmistunut www.terveys2015.fi-sivuille. Terveys 2015 -kuntahankkeen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyönä toteuttamat verkko-opintokokonaisuudet ovat käytössä kunnissa/alueilla. (4)

'Terveys 2015' -ohjelman seuranta ja arviointia tukeva kuntien hanketiedosto saatiin viimeistä päivitystä vaille valmiiksi. Ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyössä tehdyt verkko-opetusmateriaalit hyvinvointiosaamisen vahvistamiseksi valmisteltiin. Terveyden edistämisen koulutuksen kehittämistarpeet sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa selvitettiin vuosina 2004–2005 yhteistyössä OPM:n ja STM:n kanssa. Raportin käsikirjoitus valmistui ja se julkaistaan STM:n julkaisusarjassa vuoden 2006 aikana. 'Terveys 2015' -ohjelman tavoitteiden toteuttamista ja ammattikorkeakoulujen kuntayhteistyötä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä selvitettiin kyselyllä syksyllä 2005. Kyselystä valmistui moniste STM:n terveyden edistämisen aluekierrosta varten. Kuntakyselyn 2004 tuloksia ja asiantuntijoiden toimenpide-ehdotuksia käsiteltiin syksyllä 2005 lääninhallitusten kanssa yhteistyössä järjestetyissä alueellisissa 'Terveys 2015' -seminaareissa (6). Tilaisuudet toimivat terveyden edistämisen aluekierroksen pohjustuksena.

'Terveys 2015' -kansanterveysohjelman paikallista toimeenpanoa tuettiin kehittämällä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia. Käynnistettiin ja jatkettiin hankkeita kuntien kanssa vaikutusten arvioimiseksi. Jatkettiin ennakoarvioinnin laajentamista konsultoinnein, tuottamalla materiaalia sekä osallistumalla eri alojen asiantuntijatyöhön. WHO:n organisoima EU-projekti TVA:n vaikuttavuudesta käynnistyi kirjallisuusselvityksellä. Oppimateriaali täydennettiin ja se tuki ammatikorkeakouluopettajien täydennyskoulutushankkeen (Jyväskylän amk) käynnistymistä. Kuntatyö on jatkunut koulutuksella ja kokeiluilla (mm Salo, Mikkeli, Muurame, Kuusiokunnat, Ähtäri, Närpiö, Kerava, Jyväskylä, Kainuu, Helsinki, Kauniainen, Utajärvi). Artikkeleita, raportteja, tietotuotteita tuotettiin 52 kpl, joista 6 kansainvälistä. Koulutusta annettiin 42 kertaa.

Terve Kunta-verkoston uutena sisältöalueena on keskitytty terveyserojen vähentämiseen yhteistyössä Stakesin, KTL:n ja TTL:n toteuttaman terveyserohankkeen kanssa. (4)

'Terve Kunta' -verkostolle (27 kuntaa) laadittiin ensimmäinen, valtuustokauden mittainen (2005–2008), toimintasuunnitelma. Verkosto piti kaksi kahden päivän mittaista verkostokokousta (Turku ja Pori) sekä uuden toimikauden perehdytysseminaarin Helsingissä. 'Terveys 2015' -ohjelman tavoitteista keskityttiin erityisesti terveyserojen vähentämiseen yhteistyössä KTL:n, Stakesin ja TTL:n 'TEROKA' -hankkeen kanssa. Järjestettiin 'VIII Terve Kunta' -päivät, jossa osallistujia oli n. 570. 'Terve Kunta' -päivillä järjestettiin terveyseroja käsittelevä tilaisuus. Lisäksi 'TEROKA' -hanke oli mukana järjestämässä kahta työpajaa (Turku, Pori) koskien terveyserojen kaventamismahdollisuuksia kunnan toiminnassa. Työpajoissa esiteltiin tietopaketti terveyseroista ja pyydettiin kuntia osallistumaan EuroHealthNetin kyselyyn, jossa tarkoituksena on kerätä tietoja terveyserojen kaventamisen hyvistä käytännöistä Suomessa.

Stakes osallistui valtakunnallisen seksuaaliterveyden edistämisen kokonaissuunnitelman laadintaan ja toteuttamiseen. Valmistettiin muistio seksuaaliterveyden edistämisestä Suomessa sekä Seksuaaliterveyden laatu kunnassa. Seksuaaliterveyden ammatillisen osaamisen voimistamiseksi järjestettiin työkokouksia ja seminaareja sekä osallistuttiin sekä seksuaaliopetusta että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä koskevan materiaalin tuottamiseen ja levittämiseen.

Stakes on tuottanut kuntien työn tueksi mallin sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten ennakkoivaan arviointiin ja tukenut kuntia sen käyttöönottossa. Stakes on osallistunut menettelytapaohjeiden ja toimintamallien kehittämiseen valtion, kunnan sekä elinkeinoelämän päätösten ja toimien terveysvaikutusten ennakkoivaan arviointiin.

Stakes osallistuu vuoden 2006 sosiaali- ja terveystietomuksen valmisteluun erikseen soveltavalla tavalla. (4)

Stakes huolehti sosiaali- ja terveystietomuksen sihteerin työstä sekä valmisteli materiaalia tietomusta varten.

Stakes osallistuu kansanterveyslaitoksen, työterveyslaitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhteistyönä muutamalta hallinnonalalta tehtävään terveysvaikutusten arviointiin osana vuoden 2006 sosiaali- ja terveystietomuksen valmistelua. (5)

Sosiaali- ja terveystietomuksen valmistelua varten järjestettiin kaikkien ministeriöiden kanssa kahdenkeskiset kuulemistilaisuudet. Tältä pohjalta kirjoitettiin ministeriökohtaiset kuvaukset väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä vuosina 2002–2005. Kyseessä ei ollut varsinainen terveysvaikutusten arviointi, vaan enemminkin terveysvaikutusten tunnistaminen. Päätös tulostavoitteen muuttamisesta em. tavalla tehtiin sosiaali- ja terveysministeriössä.

Stakes koordinoi STM:n ohjauksessa EU-puheenjohtajuusteemaan "Terveys kaikissa politiikoissa" liittyvän konferenssin sisältö- ja käytännön järjestelyjä sekä kokouksen taustamateriaalin ja Internet-sivustojen valmistelua. (4)

Stakes aloitti EU-puheenjohtajuuskauden 'Terveys kaikissa politiikoissa' -konferenssin 1/6 rinnakkaisohjelman 'Terveystietojen kaventaminen' -workshopin valmistelun. Workshopia suunnitellaan tiiviissä yhteistyössä Britannian EU-puheenjohtajuuskauden 'Health inequalities' -summitin järjestäjien; STM:n ja sen alaisten laitosten edustajien kanssa. Lisäksi Stakes oli aktiivisesti mukana konferenssin sisällön ja taustamateriaalin valmistelussa sekä Suomen tulevan puheenjohtajakauden kirjahankkeessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes ovat yhteistyössä valmistelleet ehkäisevien palveluiden kokonaissuunnitelman ja kehittäneet ehkäisevien palveluiden seuraamiseksi ja arvioimiseksi toimintamalleja (mm. äitiys- ja lastenneuvola, kouluterveydenhuolto, opiskelijaterveydenhuolto, ehkäisyneuvolat sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys).

Vuonna 2005 Stakes selvittää käyttöön saatavien tietovarantojen puitteissa, mitä vaikutuksia nyt hyväksytyllä hoitoon pääsyn turvaamisesta koskevalla uudistuksella on perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa ja miten perusterveydenhuoltoon ja ennalta ehkäisevään työhön kunnissa käytettävät resurssit uudistuksen jälkeen kehittyvät. Samalla konkretisoidaan osana ehkäisevien palvelujen kokonaissuunnitelmaa ennalta ehkäisevän työn seurannan tavoitteet ja mahdollisuudet jatkossa. (3)

Stakes käynnisti selvityksen, mutta koska vuotta 2005 koskevat tiedot valmistuvat vasta vuoden 2006 aikana, ei käytettävissä olleiden tietovarantojen puitteissa vaikutuksia voitu vielä arvioida. Selvitys saatetaan päätökseen vuoden 2006 aikana, kun vuotta 2005 koskevat tiedot ovat käytettävissä.

Stakes osallistui STM:n seulentatyöryhmän toimintaan (sihteeri ja yksi jäsen) sekä julkaisi raportin sikiöseulonnoista.

Stakes on koordinoanut alkoholiohjelman toteuttamista kunnissa ja järjestöissä yhdessä lääninhallituksen ja hallinnonalan muiden laitosten kanssa. Stakes on osallistunut huumausainepoliittisen ohjelman toteutukseen.

Stakes osallistui alkoholi- ja huumeohjelmien ohjausryhmien toimintaan. Tuotettiin kirjoituksia eri julkaisuihin ja pidettiin esitelmiä, joissa käsiteltiin suomalaista alkoholipolitiikkaa ja verrattiin sitä muihin pohjoismaihin ja EU-maihin. Raportti alkoholin käytön valtiolle ja kunnille aiheuttamista kustannuksista valmistui kertomusvuoden lopussa. Lääninhallituksille järjestettiin kaksi työkokousta.

Stakes analysoi ja raportoi tietoja huumeiden käytöstä, alkoholipaneelitutkimuksesta, päihdetapauslaskennasta, koululaisten päihteiden ja tupakan käytöstä sekä matkustajatuonnin kehityksestä. (5)

Stakes julkaisi useita raportteja ja artikkeleita huumeiden käytöstä, alkoholipaneelist, päihdetapauslaskennasta, koululaisten päihteiden ja tupakan käytöstä sekä matkustajatuonnin kehityksestä. Haastatteluja erityisesti alkoholitilanteesta annettiin runsaasti sekä kotimaiselle että ulkomaiselle medialle. Alkoholipaneelitutkimuksen kahden ensimmäisen vaiheen aineistot analysoitiin ja raportoitiin. Alkoholihaittojen kehityksestä kirjoitettiin katsaus. Vuoden 2004 kyselytutkimuksen huumetulokset raportoitiin kiinnittäen huomiota erityisesti huumeiden ja alkoholin yhteiskäyttöön. Julkaistiin 'Youth Cultures as Health Literacy' -hankkeen loppuraportti. Julkaistiin Yhteiskuntapolitiikka -lehden (3/2005) teemanumero alkoholimurroksesta, jossa raportoitiin tuloksia paneelitutkimuksesta, matkustajatuonnista sekä myynnin ja kulutuksen kasvusta, vuoden 2004 huumeseurannasta ja 'PAKKA' -hankkeesta.

Stakes on kehittänyt päihdehaittojen ehkäisyä jakamalla kunnille ja järjestöille tuottamaansa tietoa ja kehittämällä järjestelmällisesti päihdehaittojen ehkäisyä ja päihdepalveluissa hyviksi todettuja käytäntöjä.

Stakes tuki kuntien päihdestrategiatyötä toteuttamalla syksyllä 2005 'Ennakointi-dialogit päihdestrategiatyössä' -hankkeen, jonka pohjalta uusittiin 'Kartta ja Kompassi' -strategiatyökalua aiempaa dialogisemmaksi. Lääninhallitusten kanssa järjestettiin ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöiden työkokoukset (kaksi kaksipäiväistä koulutusta).

Stakes kehittää päihdehaittojen ehkäisyyn menetelmiä, jossa ehkäisy, palvelut ja tutkimus toimivat yhdessä. (4)

Stakes tuotti uutta tutkimustietoa ja valmisteli ehkäisevän päihdetyön laatukriteereitä. 'PAKKA' -projektissa tutkittiin ja kehitettiin paikallisen päihdehaittojen ehkäisyn keinoja erityisesti alaikäisten ja nuorten aikuisten parissa paikallisella tasolla. Lisäksi 'Neuvoa-antavat' -portaali tuki osaltaan tavoitteen saavuttamista. Portaalista julkaistiin ruotsinkieliset sivustot. Tuotettiin uutta sisältöä (mm laaja katsaus nuorten alkoholinkäytön terveysvaikutuksiin) ja tietokantoja päivitettiin. Tehtiin portaalin kohdennettu käytettävyysselvitys. Strategiatietokannan pohjalta julkaistiin 'Katsaus kuntien päihdestrategioihin' - selvitys.

Stakes käynnistää tuottamiensa kuntatietojen maksuttoman jakelun Alkoholiohjelman kuntakumppaneille. (4)

Stakes vei keskeiset kuntakohtaiset alkoholi- ja huumeindikaattorit maksuttomaan 'SOTKANet' -verkkopalveluun. Yhteistyössä STM:n ja lääninhallitusten edustajien kanssa ideoituja indikaattoreita kehitettiin edelleen. Ne julkaistiin Stakesin maksuttomissa 'Tilastotiedotteissa' ja 'Neuvoa-antavat' -portaalin maksuttomilla sivuilla. 'PAKKA' -hankkeessa tuotettua kuntakohtaista tietoa levitettiin interventiokunnissa.

Stakes koordinoi KTL:n TTL:n ja STTV:n kanssa yhdessä tehtävän välitarkastelua valtioneuvoston alkoholipoliittisista linjauksista antaman periaatepäätöksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta vuoden 2006 sosiaali- ja terveystietomukseen. (4)

Stakes keräsi välitarkasteluun tarvittavat perustiedot ja käynnisti raportin laatimisen. Raportti ilmestyy keväällä 2006.

Pohjoismaisella tasolla osallistuttiin yhteishankkeeseen, jossa rekisteritietojen ja paneeliasetelmalla tuotettujen kyselyjen avulla tutkitaan veronalennusten ja matkustajatuonnin lisääntymisen vaikutuksia alkoholin kulutukseen ja alkoholihaittoihin. Sukupuolinäkökulmaa käsiteltiin 'GENACIS' (Gender, Alcohol and Culture: an International Study) -projektissa ja 'ESPAD' -projektin Euroopan huumeseurantakeskukselle tekemässä kartoituksessa. 'Bridging the gap' - hankkeessa kartoitettiin Euroopan alkoholipoliittista tilaa.

Stakes jatkaa alkoholiohjelman osana käynnistettyä alkoholiasioiden paikallista vaikuttamista tukevaa hanketta. Yhteisrahoitus. (4)

Stakes jatkoi 'PAKKA' (Paikallinen alkoholipolitiikka) -hanketta, joka eteni suunnitelmien mukaan. Kertomusvuonna analysoitiin aineistoja, julkaistiin kolme ar-

tikkelia, vuosiraportti ja useita pienempiä tutkielmia. Tutkimustietoja käytettiin myös monipuolisesti toiminnan tukena. Hankkeesta valmistui erillinen toimintaraaportti vuodelta 2005. Tuotettiin hankkeen nettisivut.

Stakes laatii yhdessä lääninhallitusten ja kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöiden kanssa ehkäisevän päihdetyön laatusuosituksen. (4)

Stakesin asettama laaja asiantuntijatyöryhmä työskenteli puheenjohtaja Kalevi Kivistön johdolla. Työskentelyn tuloksena syntyivät ehkäisevän päihdetyön laatuksiteerit. Päihdepalveluiden laatusuosituksen käyttöönottoa arvioitiin syksyn aikana seuraamalla päihdehoitoyksiköiden laatuarviolomakkeiden määrää. Systemaattisemman arvioinnin suunnittelu käynnistyi verkostoitumalla muiden laatusuosituksia tehneiden tahojen sekä Stakesin sisäisen arviointiyhteistyöryhmän kanssa.

Päihdepalveluiden laatusuosituksen arviointi suunniteltiin toteutettavaksi vuoden 2006 aikana. Päihdepalveluiden kehittämistyön taustaksi työstettiin 'Päihdepalveluiden tila 2005' -raporttiluonnos, joka julkaistaan vuoden 2006 alussa. Lisäksi koottiin päihdepalveluiden kustannus-hyötyselvityksiä.

Ehkäisevän päihdetyön kunnallista yhdyshenkilöverkostoa ja kehittäjäverkostoa ylläpidettiin ja kehitettiin. Järjestettiin lääninhallituksille ja ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöille kaksi työkokousta sekä lähetettiin viisi yhdyshenkilökirjettä materiaaleineen. Verkoston toiminnan kehittämiseksi käynnistettiin seutuistamismahdollisuuksia selvittävä hanke.

2.1.2 Työelämän vetovoiman lisääminen

Kertomusvuodelle ei asetettu yhtään erillistä tavoitetta, mutta pitkän aikavälin tavoitteiden toteutuksen osalta tulos oli hyvä.

Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen

Sosiaali- ja terveystalvelujen henkilöstömäärän seurantajärjestelmä on kattava ja tuottaa keskeisimmät tiedot tarvitsijoilleen.

Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveystalvelujen henkilöstötilastojen käyttöä laajennettiin ja samalla aloitettiin työ yksityisen sektorin vastaavien tietojen paremmaksi saamiseksi. Tärkeimmistä ammattiryhmistä saatiin entistä ajantasaisempaa tietoa koulutuksesta ja työssäolosta. Tietoja tuotettiin mm. STM:n 'EN-NY' -ryhmän tarpeisiin.

Stakes osallistuu VETO-ohjelman toteuttamiseen.

Stakes osallistui 'Veto' -ohjelman seurantaryhmän ja toimintaryhmän toimintaan. Seurantaryhmässä kehitettiin työelämän vetovoimaisuuteen ja työuran pituuteen liittyviä seurantaindikaattoreita sekä kerättiin seuranta-aineisto kyseisistä indikaattoreista. Lisäksi Stakes valmisti 'VETO' -ohjelmaan hankkeen, jossa selvitetään sosiaalialan työolojen kehittämistä sosiaalityön asiantuntijuuden kehittämisen, työhyvinvoinnin johtamisen ja työturvallisuuden parantamisen näkökulmista.

2.1.3 Syrjäytymisen ehkäisy ja hoito

Kertomusvuodelle asetetuista 6 tulostavoitteesta 5 toteutui tavoitteen mukaisesti hyvin ja yksi tyydyttävästi.

Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen

Stakes on tutkinut sosiaaliturvan kannustin- ja tulonjakovaikutuksia, vähimmäisturvan riittävyyttä, köyhyyttä, eriarvoisuutta ja syrjäytymistä alueellisesti ja sosiaalisesti ja käyttänyt tätä tietoa näiden erojen ehkäisemistä ja torjumista palvelevaan työhön.

Stakes toteuttaa erikseen sovittavalla tavalla SOMA -mallin päivittystyön ja vastaa mallin dokumentoinnista. (4)

Stakes päivitti 'SOMA' -mallia sovitun mukaisesti. Siitä julkaistiin dokumenttiraaportti ja sitä hyödynnettiin tutkimuksessa.

Stakes tuottaa tutkimustietoa tulonsiirtojärjestelmän toimivuudesta. (3)

Aiheesta kirjoitettiin kaksi artikkelia ja annettiin asiantuntija-arvioita STM:lle ja eduskunnan sosiaali- ja terveystoimen osuutta ko. toiminnassa.

Stakes on tuottanut hyvinvoinnin kehittymisestä ja hyvinvoinnin alueellisista eroista jatkuvaa ajantasaista tietoa. Stakes on järjestelmällisesti tutkinut ja arvioinut hyvinvointipolitiikan muutoksia.

Stakes raportoi tuloksia huono-osaisuuden kehityksestä sekä asunnottomien tilanteesta. (4)

Stakes julkaisi huono-osaisuuden kehityksestä ja asunnottomien tilanteesta artikkelikirjan 'Toinen tieto'. Lisäksi kirjoitettiin seurantaraportti FEANTSA:lle asunnottomuudesta ja asunnottomuuspolitiikasta sekä artikkeli asunnottomuuden vähentämisen tuloksellisuudesta.

Stakes toteuttaa toimeentulotukikokeilun jatkovaiheen arvioinnin. (4)

Stakes teki toimeentulotukikokeilun jatkovaiheen arvioinnista tutkimussuunnitelman, perusti seurantaryhmän, järjesti kolme alueellista arviointitilaisuutta ja tuotti arvioinnin ensimmäisen artikkelin.

Stakes tuottaa väliarvion työttömien palvelukeskuskonseptin kehittyneisyydestä kunnissa painottaen erityisesti sosiaali- ja terveystoimen osuutta ko. toiminnassa. (4)

Stakes tuotti työttömien yhteispalvelusta artikkeleita kolmeen kokoelmakirjaan ja kahteen ammattilehteen. Yhdessä STM:n kanssa valmisteltiin tutkimussuunnitelma (2006–2007) sosiaali- ja terveystoimen palvelujen kehityksestä osana työvoiman palvelukeskustoimintaa kolmessa kaupungissa.

Stakes osallistuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen menetelmien tutkimiseen ja kehittämiseen pitkäaikaistyöttömiä palvelevissa työvoiman palvelukeskuksissa.
(4)

Stakes osallistui verkostotyön ja yhteispalvelun asiantuntijana lukuisiin paikallisiin ja alueellisiin sekä tieteellisiin koulutustilaisuuksiin. Järjestettiin 'Maahanmuuttajat ja kuntoutus' -seminaari. Käynnistettiin kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmiä koskeva arviointitutkimus. Arvioitiin palveluohjauksen ja kuntouttavan sosiaalityön hyviä käytäntöjä.

Stakes on tehnyt rikosten sovittelutoiminnan uudistamisen seuranta- ja arviointitutkimuksen, jonka tuloksia hyödynnetään sovittelutoiminnan kehittämisessä. Tämän toteuttamisen edellytyksenä on, että valtion talousarviossa on tarvittavat määrärahat.

Seuranta- ja arviointitutkimus sovittiin Stakesin ja STM:n välisissä tulosneuvotte-
luissa tehtäväksi vuoden 2007 loppuun mennessä.

'HOT' -hoitoalan avustavat tehtävät työpaikoiksi hankkeessa sovellettiin sosiaalisen yritystoiminnan mallia viidessä suurimmassa kaupungissa mm. ikäihmisten kotipalvelujen kehittämiseksi. HOT -hankkeessa ovat mukana Stakesin lisäksi Espoon kaupunki, Helsingin kaupunki, Oulun kaupunki, Turun kaupunki, Suomen Setlementtiliitto, Laurea ammattikorkeakoulu sekä Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus POSKE. Kansainväliset kumppanit tulevat Skotlannista, Italiasta ja Puolasta.

Työtä kierrätyksestä hankkeessa kehitettiin sosiaalista yritystoimintaa harjoittavien kierrätysalan yritysten verkostoa Uudellamaalla. Klubitalomenetelmän, sosiaalisten yritysten ja tuetun työllistymisen mallit kehittyivät ja käyttö laajentui. Menetelmien avulla vahvistettiin välittävien työmarkkinoiden muodostumista. Työtä kierrätyksestä hankkeessa ovat mukana Stakes, Työ & Toiminta ry ja Ekoteko ry. Hankkeen toiminta laajentui suunnitelman mukaisesti Nurmijärvelle ja Sipooseen. Työtä kierrätyksestä hankkeeseen on osallistunut vuoden 2005 loppuun mennessä yhteensä 195 henkilöä (tavoite 140). Heistä naisia on ollut 44. Yhdistelmätuella on työllistetty 56 henkilöä. Avoimille työmarkkinoille on siirtynyt kahdeksan henkilöä. Hankkeessa on rekisteröity sosiaalinen yritys Neo-Act Oy, joka työllistää tois-
taiseksi yhden vajaakuntoisen työntekijän.

2.1.4 Toimivat palvelut ja kohtuullinen toimeentuloturva

Kertomusvuodelle asetetuista 30 tulostavoitteesta 5 toteutui erinomaisesti ylittäen tavoitteen, 19 tavoitteen mukaisesti hyvin ja 6 tyydyttävästi.

Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen

Stakes kehittää jatkuvan, sähköisen, tietoturvallisen tilastojen ja rekistereiden tiedonkeruun sosiaali- ja terveydenhuollon toimipaikkojen sähköisistä potilas- ja asiakasjärjestelmistä Sosiaali- ja terveysministeriön Tieto 2005 -hankkeen ehdotusten mukaisesti.

Vuonna 2005 sosiaali- ja terveysministeriö ja Stakes sopivat erikseen Tieto 2005 hankkeen esitysten toteuttamisesta. (4)

'Tieto 2005' -hankkeen esitysten toteuttamisesta ja rahoituksesta sovittiin STM:n ja Stakesin kesken. Stakes käynnisti ja toteutti hankkeita sovitun mukaisesti.

Stakes on osallistunut STM:n hallinnonalan yhteisen tietoportaalien kehittämistyöhön Tieto 2005 ehdotusten mukaisesti.

Stakesin vetämä sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoyhteistyöryhmä seurasi 'Tieto 2005' -projektien etenemistä ja näin ollen myös tietoportaalihanketta. STM:n toimesta tehtiin tietoportaalista esiselvitys, ja sitä esiteltiin Tilastoyhteistyöryhmässä helmikuussa 2005. Tilastoyhteistyöryhmä esitti esiselvitykseen perustuen, että portaalien rakentamisesta luovuttaisiin ja sen sijasta kehitettäisiin eri organisaatioiden omia nettisivuja.

Stakes on jatkanut avopalvelujen tilastoinnin kehittämistä ja käynnistänyt sosiaali- ja terveydenhuollon avohuollon tilastoinnin vuonna 2005.

Stakes jatkoi tilastoinnin kehittämistä ja vakiinnutti avohoidon 'Notitia' -perustiedonkeruun terveyskeskuksista. Lisäksi Stakes raportoi perusterveydenhuollon ja hammashuollon tulokset. Valmisteltiin terveydenhuollon avohoidon luokituksia ja määritelmiä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja yksityissektorin tarpeisiin. Pilotoitiin tiedonkeruuta ja osallistuttiin sähköisen potilaskertomuksen ydintietojen määrittämiseen ja hoidon saatavuuden seurantaan. Hankkeen toteuttamisessa viivästymiä tuotti uuden hoitotakuun seurantajärjestelmän rakentaminen kiireellisenä, joka liittyy myös avohoidon uudistukseen.

Stakes kehitti sosiaalihuollon avohuollon tilastointia lastensuojelun osalta (LASU2005 -projekti) ja osallistui Tilastokeskuksen kuntien talous ja toimintatilaston sosiaalihuollon toimintatilastojen tietosisältöjen kehittämiseen. Lastensuojelun tilastoinnin osalta tehtiin kuntakysely avohuollon tilaston kehittämiseksi sekä laadun varmistamiseksi. Sen tulokset raportoitiin kertomusvuonna (Stakes, Työpappeja 5/2005). Lastensuojelutilastoja kehitetään edelleen huomioiden uuden lastensuojelulain tuomat vaateet.

Stakes on siirtynyt SHA:n (OECD:n jäsenvaltioilleen suosittelema terveydenhuollon kokonaismenojärjestelmä) mukaiseen terveydenhuollon kokonaismenojen tilastointiin vuonna 2006.

'SHA' -työ eteni Euroopassa hitaammin kuin oli suunniteltu. Tämän johdosta myöskään Suomessa/Stakesissa ei voitu ottaa uutta järjestelmää käyttöön. Kehitystyö jatkuu edelleen vuonna 2006 yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa.

Stakes on luonut internetissä toimivan hyvinvoinnin ja terveyden indikaattoritietopankin Tieto 2005 ehdotusten mukaisesti. Valmiista tietopankista saa keskeiset kunnittaiset, alueelliset, kansalliset ja kansainväliset hyvinvointia, terveyttä ja palveluiden käyttöä ja etuuksia kuvaavat indikaattorit sekä hallinnonalan eri strategioiden ja ohjelmien keskeiset seuraintindikaattorit maksutta.

Vuonna 2005 Stakes jatkaa internetissä toimivan indikaattoritietopankin kehittämistä. Indikaattoripankin ensimmäinen versio on vuonna 2005 käytössä. Yhteisrahoitus. (4)

Stakes avasi indikaattoritietopankki 'SOTKANetin' ensimmäisen version käyttöön maaliskuussa 2005. Vuoden lopulla käytössä oli lähes 250 indikaattoria.

Stakes käynnistää hoidon perusteiden ja jononhallinnan seurannan sekä uudistuksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin vuoden 2005 alusta Stakesin nykyisten rekisteritietojen pohjalta. (4)

Stakes käynnisti uudistuksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin ja julkaisi ensimmäiset arviot maaliskuussa 2005. Lisäksi tuotettiin arvio uudistuksen ennakoiduista vaikutuksista perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja kuntien menoihin 2006-2007. Varsinainen arvio vuoden 2005 osalta voidaan toteuttaa vuoden 2006 loppuun mennessä, jolloin vuotta 2005 koskevat tilasto- ja rekisteritiedot valmistuvat.

Stakes vie eteenpäin Tieto 2005 -uudistuksen strategisesti tärkeimpiä osahankkeita (Stakesin indikaattoripankki, Stakesin koodistopalvelin ja erikoissairaanhoidon tuottavuushankkeen tiedonkeruun ja raportoinnin kehittäminen ja muuttaminen pysyväksi) osittain STM:n erillisrahoituksesta riippuen. (4)

Stakes vei eteenpäin 'Tieto2005' -uudistuksen tärkeimpiä osahankkeita tavoitteiden mukaisesti. Indikaattoritietopankin ensimmäinen versio avattiin käyttöön. Koodistopalvelua ylläpidettiin ja keskeiset luokitukset päivitettiin. Erikoissairaanhoidon tuottavuushankkeen tiedonkeruuta ja raportointia kehitettiin ja se muuttuu pysyväksi toiminnaksi, jonka tulokset voidaan saattaa julkisiksi viimeistään vuonna 2007.

Stakes tekee ehdotuksen sosiaali- ja terveystalouden laadun seurannan menettelytapojen ja raportoinnin kehittämisestä nykyisen tilastoitavan ja rekisteröitävän tiedon pohjalta. (3)

Stakes käynnisti ehdotuksen valmistelun, jonka luonnos valmistuu Stakesin sisäiseen käsittelyyn helmikuussa 2006. Tavoitteen toteuttamista viivästytti osittain STM:stä saatu yllättävä uusi tehtävä koskien potilasturvallisuuslinjauksia.

Stakes osallistuu potilaiden hoidossa tapahtuneiden erehdysten ja virheiden ennaltaehkäisemisen tueksi luotavan valtakunnallisen tiedonkeruumenettelyn kehittämiseen yhdessä mm. Lääkäriliiton kanssa. (4)

Stakes osallistui aktiivisesti tiedonkeruumenettelyn kehittämiseen. Stakesin osuudeksi sovittu perusta potilasturvallisuuskäsitteiden sopimiseksi tehtiin. Hoidon haittavaikutusten tietojen keruun tuotteistaminen osaksi hoitoilmoitusjärjestelmää (Hilmo) käynnistettiin ohjeistuksin ja pilotoitnein. Hilmon tiedonkeruuseen lisättiin kohta hoidon haittavaikutuksista.

Stakes on osallistunut sähköisten asiakas- ja potilasasiakirjajärjestelmien kehittämiseen kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeiden periaatteiden mukaisesti ja mm. organisoitunut Sosiaaliportin edellyttämät ylläpito- ja toimitustehtävät osaksi perustoimintojaan.

Stakes osallistui sähköisten asiakas- ja potilasasiakirjajärjestelmien kehittämiseen valmistelemalla tietoturvapoliittikkaraportin ja antamalla runsaasti asiantuntijatyöpanosta kansalliseen valmisteluun. Terveydenhuollon tietoteknologiahankkeen kaikkia suunniteltuja kokonaisuuksia ei voitu vuonna 2005 toteuttaa koska valtakunnallinen määrittelytyö, johon toimien tulee perustua, eteni arvioitua hitaammin. Sosiaalialan teknologiahankkeen ja Sosiaaliportin osalta vuoden 2005 tavoitteet toteutuivat hyvin. Sosiaalialan hankkeen osalta osallistuttiin aktiivisesti sosiaalihuollon tietoteknologiahankkeen asiakastietojärjestelmäryhmän työhön.

Stakes osallistuu hallinnonalan tuottavuusohjelmatyöryhmän työhön ja toteuttaa ohjelmaa erikseen sovittavalla tavalla. (5)

Stakes osallistui ohjelmatyöryhmän työhön ja tuotti ja julkaisi monipuolista taustatietoa ja julkista tilastotietoa erityisesti erikoissairaanhoidon ja vanhustenhuollon tuottavuudesta. Lisäksi annettiin merkittävää asiantuntija-apua sekä hallinnonalan tuottavuusohjelmatyöhön, että valtionhallinnolle laajemminkin.

Stakes on tukenut hoitotyön tavoite- ja toimintaohjelman toimeenpanoa ja osallistunut toimeenpanon seurantaan sekä kehittänyt sähköisiin potilasasiakirjajärjestelmiin pohjautuvaa hoitotyön vertaisarviointijärjestelmää.

Vuonna 2005 Stakes toimii asiantuntijana vuosittaisissa työseminaareissa.(4)

Stakes osallistui tavoitteen mukaisesti työseminaarin suunnitteluun, järjestämiseen sekä toimi luennoijana ja muun pyydetyn puheenvuoron käyttäjänä työseminaarissa.

Stakes on luonut EVO-korvausten piiriin kuuluvien kustannusten seurantajärjestelmän. Stakes on laajentanut ja vahvistanut FinOHTAn toimintoja erillisen strategisen suunnitelman mukaisesti.

Stakes toteutti FinOHTAn toimintojen vahvistamisen saatujen määrärahojen puitteissa valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti. Toimintaa vahvistettiin erityisesti tiedonvälityksen (Impaktin uudistus, verkkosivujen uudistus, verkkotiedotuksen lisääminen, HTA-tiedon tiivistelmät) ja 'Cochrane' -yhteistyön osalta.

Stakes käynnistää 'Uusien teknologioiden hallittu käyttöönnotto' –mallin valmistelun yhdessä sairaanhoitopiirien ja STM:n kanssa. (4)

Stakes käynnisti mallin valmistelun ja kokeili sitä. Hankkeen käynnistysseminaarissa oli mukana 16 sairaanhoitopiiriä. Toteutettiin pilottikysely Pirkanmaalla.

Stakes on osaltaan huolehtinut siitä, että ikääntyvien ja vammaisten ihmisten toimintaedellytykset tietoyhteiskunnassa ovat parantuneet tukemalla sekä julkista että yksityistä sektoria saavutettavuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden omaksumisessa. Stakes on tukenut Design-for-all (DfA) –suunnitteluperiaatteiden vakiinnuttamista.

Suomen 'DfA' -verkosto toimi aktiivisesti suunnitelman mukaisesti. Tarjottiin asiantuntija-apua LVM:lle, OPM:lle ja STM:lle esteettömyyshankkeissa.

Stakes on kehittänyt yhdessä muiden toimijoiden kanssa WHO:n ICF/toimintakykyluokituksen pilotointia ja käyttöönottoa. Stakes on arvioinut kuntien käytössä olevia toimintakykymittareita, jotka soveltuvat ikäihmisten palvelutarpeiden arvioimiseen.

Vuonna 2005 Stakes jatkaa toimintakykymittareiden soveltuvuuden arviointia ikäihmisten palvelutarpeen arviointiin ja osallistuu palvelutarpeen arviointia koskevan suosituksen laatimiseen yhteistyössä ministeriön ja Suomen Kuntaliiton kanssa. (4)

Stakes jatkoi toimintakykymittareiden soveltuvuuden arviointia vuonna 2004 kerätyn aineiston pohjalta, jota analysoitiin ja raportoitiin kertomusvuonna. Palvelutarpeen arviointia koskevan suosituksen laadinta aloitettiin ja se valmistuu vuoden 2006 helmikuussa.

Stakes on tukenut ikääntyvien ja vammaisten itsenäistä suoriutumista uuden teknologian keinoin.

Vuonna 2005 Stakes osallistuu yhdessä muiden toimijoiden kanssa älykkäiden mobiilipalvelujen kehittämishankkeen käynnistämiseen esteettömän liikkumisen ja itsenäisen elämän tueksi. (5)

Stakes käynnisti EU yhteistyönä nelivuotisen 'ASK-IT' -hankkeen, jossa kehitetään läsnä-älyä (ambient intelligence) hyödyntäviä mobiileja palveluja esteettömyyden ja esteettömän liikkumisen tueksi. Stakesin työosuuksissa selvitettiin vammaisten ihmisten tarpeita ja määriteltiin esteettömyystietosisältöjä. Näitä määrittelyjä hyödynnettiin myös kansallisen sosiaali- ja terveydenhuollon esteettömyysluokituksen kehittämisessä osana Stakesin koordinoimaa koodistopalveluhanketta. Kotimaista pilottipalvelukokonaisuutta suunniteltiin yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Alueellisen ja seudullisen yhteistyön vahvistaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa

Stakes on edistänyt alue- ja seutuyhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollossa osallistumalla strategisten hankkeiden yhteensovittamiseen alue- ja seututasolla. Stakes on tarjonnut kunnille asiantuntijapalveluja sosiaali- ja terveyspalvelujen seudullista ja alueellista järjestämistä koskevissa kysymyksissä kiinnittäen erityisesti huomiota siihen, että alueelliset palveluiden järjestämistä koskevat ratkaisut tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyönä. Stakes on arvioinut sosiaali- ja terveysministeriön toimeenpanemien strategisten hankkeiden vaikutuksia palvelujen aluetason yhteensovittamisessa ja muussa yhteistyössä.

Stakes järjesti alueellisia kuntafoorumeja ympäri Suomea yhteensä 10 kertaa. Tilaisuuksissa Stakes esitteli tilastoihin ja tutkimuksiin perustuvia tietojaan kunkin alueen erityispiirteistä. Foorumeiden puheenjohtajat, alueelliset sihteerit, jäsenet ja alustajat toivat esille kokemuksiaan sosiaali- ja terveysalan paikallisista olosuhteista ja ongelmista, joihin on otettu kantaa lausunnoilla sekä välitetty tietoa eteenpäin. Foorumeita puhuttivat erityisesti mm. seudullisen yhteistyön kehittäminen, hyvinvointipolitiikkaan panostaminen, kriisiytyvät kunnat, ikärakenteen muuttuminen kunnissa ja syrjäseutujen palvelut. Yhtenä keskustelujen tuloksena Stakes teki aloitteen potilaslain ja sosiaalihuollon asiakaslain muuttamiseksi.

Stakes osallistuu Kainuun hallintomallin sosiaali- ja terveyspalvelujen toteutumisen seurantaan. (3)

Kainuun hallintomallin toteutuksen seuranta käynnistettiin Stakesissa eri tulosalueiden yhteistyönä. Seuranta toteutettiin olemassa olevien resurssien puitteissa yhdessä Kainuun sosiaali- ja terveysjohdon kanssa. Kertomusvuoden lopussa käynnistettiin neuvottelu 'RAI' -järjestelmän hyödyntämisestä Kainuun vanhustenhuollon palvelujen arvioinnissa ja palvelujen järjestämisessä. Lisäksi Stakes seurasi sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologian käyttöönoton toteutumista hallintomallin mukaisessa uudessa organisaatiossa.

Vuonna 2005 Stakes jatkaa yhteistyössä KTL:n ja TTL:n sekä alueellisten toimijoiden kanssa pilottihanketta, jossa yhdistyy Terveys 2015 -kansanterveysohjelman, kansallisen terveyshankkeen, sosiaalialan kehittämishankkeen, Veto-ohjelman ja alkoholiohjelman aluetason implementoinnin arviointi. (4)

Stakes jatkoi sosiaali- ja terveysministeriön toimeenpanemien strategisten ohjelmien ja hankkeiden toteutumisen arviointia pilottihankkeena. Arvioinnin kohteena ovat Sosiaalialan kehittämishankkeen, Kansallisen terveydenhuollon hankkeen, Terveys 2015 -ohjelman, Alkoholiohjelman ja Veto-ohjelman aluetason implementointi, jonka pilottialueeksi valittiin Varsinais-Suomi. Raportti strategisten hankkeiden toteutumisen arvioinnista valmistuu keväällä 2006.

Sosiaalialan ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden toteuttamisen tukeminen

a) Stakesin tuki STVOL:n mukaisille kehittämishankkeille

Stakes osallistuu sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanoon osoittamalla asiantuntijan kuhunkin alueelliseen johtoryhmään. Lisäksi Stakes osallistuu sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden toimeenpanoon tarjoamalla valtakunnallista tukea STVOL:in mukaisella sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksella toteutettaville kuntien hankkeille. Tämä tapahtuu osoittamalla kullekin hankekokonaisuudelle vastuuhenkilö, jonka tehtävänä on vastata Stakesin osallistumisesta hankkeita koskevien valtakunnallisten linjausten valmisteluun, laajempien hankkeiden ja hankekokonaisuuksien ohjaukseen hakuvaiheessa ja rahoitettujen hankkeiden verkostoimiseen yhteistyössä alueellisten johtoryhmien/osaamiskeskusten ja aluetukihenkilöiden kanssa sekä arvioinnin tukemiseen.

Stakes osallistui sosiaalialan kehittämishankkeen toimeenpanoon osoittamalla asiantuntijan kuhunkin alueelliseen johtoryhmään. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden toimeenpanoon Stakes osallistui tarjoamalla valtakunnallista tukea STVOL:in mukaisille kuntien hankkeille sekä kullekin hankekokonaisuudelle osoittamalla niille vastuuhenkilön. Stakes osallistui hankkeita koskevien valtakunnallisten linjausten valmisteluun, laajempien hankkeiden ja hankekokonaisuuksien ohjaukseen hakuvaiheessa ja rahoitettujen hankkeiden verkostoimiseen yhteistyössä alueellisten johtoryhmien/osaamiskeskusten ja aluetukihenkilöiden kanssa.

b) Stakesin antama muu tuki

Stakes on organisoinut ”Hyvät käytännöt” -järjestelmän osaksi koko laitoksen perustoimintoja ja tuottaa ”Hyvät käytännöt”-oppaita erityisesti sosiaalialan kehittämishankkeen hankekokonaisuuksien alueilta/kehittämisrahoitukselle asetetuilta painoalueilta. Yhteisrahoitus.

Stakes tuotti käsikirjoja sosiaalialan työn menetelmien arviointiin sekä järjesti miniseminaareja lupaavista käytännöistä käytännön työntekijöiden kanssa. ”Hyvät käytännöt” -aineistoa koottiin www-sivuille, joilta löytyy myös hyvien käytäntöjen strukturoitu ohje. Hyvien käytäntöjen organisointi osaksi koko laitoksen perustoimintoja käynnistyi ja se organisoitiin Sosiaaliportin ympärille.

Stakes on ottanut vastuulleen (perhepalveluverkosto/)/perhekeskustoiminnan valtakunnallisen toimeenpanon kumppanuushankkeena erikseen tarkemmin sovittavalla tavalla. Yhteisrahoitus.

Stakes otti vastuulleen ja käynnisti ’Perhehankkeen’ yhteistyössä STM:n, Kuntaliiton, Opetushallituksen, Lastensuojelun keskusliiton, Mannerheimin lastensuojeluliiton, Väestöliiton, Suomen Vanhempainliiton ja kirkkohallituksen kanssa. Vuoden aikana kuntahankkeet käynnistyivät ja luotiin perhekeskusvisio. Sosiaaliporttiin avattiin omat nettisivut ja luotiin yhteydenpitokäytännöt sidosryhmiin.

Stakes on ottanut vastuulleen palveluohjaus-menetelmän kehittämisen sosiaalialan eri asiakasryhmien käyttöön ja organisoi työn osaksi omia perustoimintojaan.

Palveluohjaushankkeen koordinaatiovastuu siirtyi Stakesille vuoden 2005 alusta. STM:n kanssa sovitun mukaisesti hankkeiden pääasialliset tuen muodot ovat www-sivut aineistoasemana ja työkokoukset, jotka toteutettiin sovitusti. Uudistetut

palveluohjauksen www-sivut testattiin ja siirrettiin Sosiaaliporttiin. Lisäksi järjestettiin kaksi valtakunnallista työkokousta.

Stakes on osallistunut lastensuojelun kehittämisohjelman valtakunnalliseen toimeenpanoon erikseen tarkemmin sovitulla tavalla.

Stakes osallistui valtakunnalliseen toimeenpanoon sovitun mukaisesti. Osallistuttiin hankkeen koordinaatioryhmään (7 kokousta), toimittiin kahden asiantuntijaryhmän vetäjänä ja hoidettiin lastensuojelulain kokonaisuudistustyöryhmän puheenjohtajuus. Lisäksi järjestettiin 7 työseminaaria ja 15 muuta pitkää työkokousta ja tuotettiin verkkosivuille kooste vauvaperhetyön kehittämisestä lastensuojelussa sekä muuta aineistoa.

Stakes on koordinoanut sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämisen kokonaisuutta.

Stakes koordinoi sosiaalihuollon tietoteknologian kehittämisen kokonaisuutta onnistuneesti. Stakes/Luokituskeskus ylläpiti koodistopalvelua ja päivitti keskeiset luokitukset. Vuonna 2004 julkaistun WHO/ICF Toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden kansainvälisen luokituksen käyttöönottoa tuettiin pilottikäyttöön kuntoutusyksiköissä.

Stakes on osaltaan edistänyt sosiaalipäivystysjärjestelmän luomista koko maahan. Stakes on sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisesti parantanut vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia itsenäiseen elämään kehittämällä vammaisten alueellisia tulkkipalveluja

Stakes käynnisti 'VETURI' -hankkeen koordinoimana vuosina 2001-2004 kaksitoista alueellista tulkkipalvelun kehittämishanketta. Lisäksi perustettiin asiantuntijaverkosto, eri toimijoiden yhteistyöfoorumit ja www-sivut hankkeen informaatio- ja yhteistyökanavaksi. Hankkeen väliraportit I-III (2002, 2003, 2004) julkaistiin verkkoversioina osoitteessa www.stakes.fi/veturi-hanke. Kertomusvuonna hankkeen II-vaiheessa jatkettiin aluerakenteiden seuranta ja tukea sekä toteutettiin alueyhteistyön seurantakysely.

Vuonna 2005 Stakes osallistuu vammaispoliittisen selonteon valmisteluun yhteistyössä ministeriön kanssa. (4)

Vammaispoliittisen selonteon valmistelu käynnistettiin STM:n johdolla ja se valmistuu vuonna 2006. Stakes osallistui työhön jäsenenä ohjausryhmässä ja asiantuntijajäseninä sekä laatii selontekoon kaksi työpakettia: tutkimuksen antama kuva vammaisten ihmisten elinolosuhteista ja kansainvälisen vammaispolitiikan haasteet suomalaiselle vammaispolitiikalle. Lisäksi Stakes valmisteli tutkimuskar-toitus -luonnoksen.

Stakes on vuoteen 2007 mennessä laatinut oppaan valtakunnallisen ikäihmisten kotipalvelujen ja kotihoitoon hyvien käytäntöjen malleiksi yhteistyössä Kuntaliiton, sosiaalialan osamiskeskusten, kuntien, läänien ja järjestöjen kanssa.

Kotipalvelu ja kotihoito osana kuntien palvelujärjestelmää 'KOTOSA' -hanke laajeni keväällä 2005 kolmella uudella seutukunnalla. Kaikkiaan mukana on 33 kuntaa ja 8 kansanterveystyön / terveydenhuollon tai terveystieteiden kuntayhtymää. Hankkeessa järjestettiin suunnitelman mukaisesti 4 taustaryhmän kokousta ja 5

teemaseminaaria sekä työstettiin työkaluja kuntien kehittämistyön tueksi. Välitehtävinä työstettiin kotipalvelun/kotihoidon ydinprosessien kuvauksia, talouden ja tuloksellisuuden tunnuslukuja, palvelu- ja työajan seuranta sekä systemaattista asiakaspalautteen keräämistä. Hankkeen väliraportti valmistui joulukuussa 2005.

Stakes on toteuttanut dementiahoidon laadunarvioinnin projektin vuoden 2005 loppuun mennessä. Dementiahoidon osaaminen ja asiantuntemus on tullut osaksi Stakesin normaalia toimintaa. Rahoituksesta vuoden 2005 osalta on sovittava erikseen.

Stakes raportoi Dementiahoidon laadun arviointi asiakkaan näkökulmasta -hankkeen 2004 loppuun mennessä saatujen tulosten osalta. (4)

Hankkeen loppuraportin ensimmäinen käsikirjoitus valmistui kertomusvuoden lopussa ja tuloksista raportointiin ammattilehdissä ja erilaisissa tilaisuuksissa. Tuloksia hyödynnetään myös kertomusvuonna alkaneessa RAY:n rahoittamassa hankkeessa.

Stakes on osallistunut omaishoidon kehittämistyöhön antamalla asiantuntija-apua ja laatinut selvityksen omaishoidon tuesta vuonna 2007.

Vuonna 2005 Stakes laatii omaishoidon oppaan yhteistyössä ministeriön Suomen Kuntaliiton ja alalla toimivien järjestöjen kanssa ja yhteistyössä ministeriön kanssa antaa valtakunnallista tukea omaishoitoa koskeville kehittämishankkeille. (4)

Stakes laati yhteistyössä STM:n, Suomen Kuntaliiton, kuntien ja alalla toimivien järjestöjen kanssa oppaan 'Omaishoidon tuki, Opas kuntien päättäjille', jonka tarkoituksena on tukea kuntia uuden omaishoidon lain soveltamisessa käytäntöön.

Stakes on osallistunut vanhusten laitoshoidon kehittämishankkeeseen asiantuntijana ja koordinoijana.

Stakes käynnistää vuoden 2005 loppuun mennessä yhdessä ministeriön kanssa laitoshoidon kehittämishankkeen ja koordinoi sitä sekä toimii siinä asiantuntijana. (4)

Stakes käynnisti laitoshoidon kehittämishankkeen, jonka toteutus on suunniteltu kahdelle vuodelle. Hankkeen aloitusseminaari pidettiin 11.1.2006.

Stakes on edistänyt lähisuhteissa tapahtuvan väkivallan ehkäisyä sekä uhrien ja tekijöiden tunnistamiseen ja auttamiseen tarvittavien toimintakäytäntöjen luomista sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Vuonna 2005 Stakes osallistuu Lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisen toimintaohjelman toimeenpanoon erikseen sovittavalla tavalla. (4)

Stakes osallistui toimintaohjelman toimeenpanoon osallistumalla koordinaatio-ryhmän toimintaan, jossa sovittiin useista eri tavoista toteuttaa ohjelmaa osana Stakesin tutkimus- ja kehittämistyötä sekä Stakesin työpanoksesta mm. oppimateriaalien tuottamiseen. Lisäksi Stakes antoi asiantuntija-apua STM:n pari- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisyn kuntaoppaan (Kenelle lyönnit kuuluvat?) laatimiseen.

Stakes on osallistunut sosiaalihuollon tehtävärakenteiden ja henkilöstön mitoitusperusteiden kehittämiseen.

Vuonna 2005 Stakes selvittää yhteistyössä lääninhallitusten kanssa kuntien sosiaalihuollon tehtävärakenteiden kehittämislinjauksia ja sosiaalihuollon johtamistyön tilannetta sekä henkilöstön mitoitusperusteita Stakesin ja STM:n yhdessä tekemän suunnitelman mukaisesti.(3).

Tehtävän toteutus siirrettiin STM:n päätöksellä sosiaalityön neuvottelukunnalle.

Stakes on kehittänyt sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman koulutuksen ennakoinnin yhteistyöryhmän jatkotyönä toimivan työnjako- ja yhteistyöverkon muiden sosiaali- ja terveysalan henkilöstön jaksamista, osaamista ja riittävyyttä seuraavien toimijoiden kanssa.

Stakes osallistuu sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman ja koulutuksen ennakoinnin yhteistyöryhmän työvoimaa ja koulutusta koskevien seuranta- ja ennakointitietojen tuottamiseen sekä työelämän ja osaamistarpeiden muutosten ennakointia koskevan raportin laatimiseen. (4)

Stakes osallistui sosiaali- ja terveydenhuollon työvoiman ja koulutuksen ennakoinnin yhteistyöryhmän toimintaan, jonka toimikausi päättyi kertomusvuoden loppussa. Stakes tuotti tarvittavia tietoja ja osallistui loppuraportin laatimiseen.

Stakes on kehittänyt toimintalinjoja työ- ja perhe-elämän yhteensovittamiseksi. Stakes osallistuu Veto-ohjelman ja Tilaa lapselle -ohjelman toteuttamiseen.

Vuonna 2005 Stakes saattaa loppuun lapsiperheiden taloudellista tilannetta koskevan kokonaisselvityksen sekä osallistuu hankkeen koordinaatioryhmän työhön. (4)

Stakes osallistui koordinaatioryhmän työhön ja julkaisi kokonaisselvityksen lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta (myös nettiversio) sekä antoi aiheesta useita haastatteluja.

Stakes on juurruttanut sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisesti Varhaisen puuttumisen osaksi lasten kanssa työskentelevien (päivähoidon henkilöstö, opettajat, neuvolatyöntekijät) perustyötä. Varhaisen puuttumisen projektin päättyessä Stakes organisoii varhaisen puuttumisen tuen osaksi pysyvää toimintaansa.

Stakes osallistui STM:n asettaman varhaisen puuttumisen vastuuhenkilöverkoston sihteeristön toimintaan ja järjesti verkostolle seminaarin yhteistyössä STM:n kanssa. 'Varpu' -hankkeessa saatiin päätökseen verkostokonsulttien kouluttajakoulutus ja aloitettiin yksi uusi. Neljä puheeksioton kouluttajakoulutusta päätettiin ja käynnistettiin kaksi uutta. Järjestettiin puheeksioton kouluttajien seurantapäivä. Pilotoitiin kaksi 'Huolikartoitusta ja hyvät käytännöt' -koulutusta. Järjestettiin kaksipäiväiset valtakunnalliset Dialogistipäivät. Järjestettiin kuntien johdolle infotilaisuus varhaisen puuttumisen menetelmäkoulutuksesta. Toteutettiin kolme sosiaalialan osaamiskeskustoiminnan arviointidialogia. Koulutettiin kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöitä dialogisiin menetelmiin.

Stakes on sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisesti toimeenpannut varhaiskasvatuksen varhaisen puuttumisen ja tuen menetelmiä ja vanhempia osallistavia toimintakäytäntöjä kehittämällä hyödyntäen erityispäivähoidon alueellisia verkostoja.

Stakes valmistelee verkostokonsultin käsikirjan ja varhaisen puuttumisen hyvien käytäntöjen oppaan käsikirjoitukset. Stakes kokeilee ja kehittää vaikuttavuuden arvioinnin menetelmiä ja käynnistää dialogisiin ja verkostomaisiin käytäntöihin liittyvän kehittäjien ja tutkijoiden verkoston. Yhteisrahoitus. (5)

Stakes julkaisi tavoitteen mukaisesti 'Dialoginen verkostotyö' -kirjan sekä 'Huoli puheeksi' -oppaan. Verkostokonsultin käsikirja valmistui nettiversiona. Työstettiin Varhaisen puuttumisen hyvien käytäntöjen oppaan ensimmäinen käsikirjoitus. Varhaisen puuttumisen ajattelusta ja menetelmistä kirjoitettiin useita artikkeleita ammatti- ja tiedelehtiin sekä kokoelmakirjoihin. Toteutettiin tutkimus verkstopalaverien asiakasvaikuttavuudesta ja laadittiin tutkimusraportin ensimmäinen käsikirjoitus. Rakennettiin verkstopalaverien palaute- ja seurantajärjestelmä ja ohjattiin kuntien verkstokoordinaattoreita niiden käytössä. Laadittiin palaute- ja seuranta-aineistosta paikalliset ja valtakunnalliset yhteenvedot. Jatkettiin vaikuttavuuden arvioinnin menetelmien kehittelyä. Käynnistettiin dialogisiin ja verkostomaisiin käytäntöihin liittyvä kehittäjien ja tutkijoiden verkosto, jolle järjestettiin kuusi tutkimusseminaaria.

Stakes jatkaa käynnistämäänsä hanketta, jossa varhaiskasvatuksen varhaisen tuen menetelmiä ja toimintakäytäntöjä kehitetään hyödyntäen erityispäivähoidon alueellisia verkostoja. (VarTu-hanke) Yhteisrahoitus. (5)

Stakes jatkoi hanketta ja toteutti varhaisen tuen työkäytänteiden kehittämismallinnuksen julkaisuksi (Varhainen tuki varhaiskasvatuksessa, Stakes 2005, Oppaita 62). Hankesuunnitelmasta poiketen tuotteistettiin myös tuotoksia juurruttava koulutus, jota toteutettiin jo syksyllä 2005 (yhteensä 12 alueellisessa tai kunnallisessa tilaisuudessa, yhteensä n.800 osallistujaa). Kehittämismallinnuksesta työstettiin hankkeen aikana myös koulukontekstin version ensimmäinen luonnos.

Stakes käynnistää vanhempien osallisuuden vahvistaminen varhaiskasvatushankkeen vuonna 2004 laatimansa suunnitelman pohjalta. Yhteisrahoitus. (3)

Stakes käynnisti hankkeen ja siinä kartoitettiin kuntien yhteistyökäytäntöjä vanhempien kanssa. Hankkeeseen liitettiin Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen toteuttamana pilottikokeilu kolmessa kunnassa vanhempia osallistavien menetelmien kehittämiseksi. Pilottitoiminta käynnistyi kunnissa hyvin. Hanke sulautuu suunnitelmista poiketen vuonna 2006 'Vasut kuntoon' -hankkeeseen. Hankkeen käynnistyminen hieman hidastui työntekijän sairastumisen johdosta.

Laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Stakes on arvioinut TATO 2000 – 2003 mukaan laadittujen sosiaali- ja terveystalvaeluista annettujen kouluterveydenhuollon, ikäihmisten hoidon ja palvelujen, mielenterveyspalveluiden, päihdepalveluiden, vammaisten asumispaalveluiden ja apuvälinepalveluiden laatusuositusten toteutumista vuoden 2007 loppuun mennessä.

Stakes jatkaa käynnistämänsä päihdepalveluiden sekä mielenterveyspalveluiden laatusuositusten seurantaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja laatii ikäihmisten hoidon ja palveluiden laatusuositusten arvioinnin vuoden 2005 loppuun mennessä. (3)

Stakes arvioi päihdepalveluiden laatusuositusten käyttöönottoa syksyn aikana seuraamalla päihdehoitoyksiköiden laatuarviolomakkeiden määrää ja käynnisti systemaattisemman arvioinnin suunnittelun. Päihdepalveluiden laatusuositusten arviointi on suunniteltu toteutettavaksi vuoden 2006 aikana järjestettävän arviointiseminaarina ja päihdehoitoyksiköiden laatuarviolomakkeiden analysointina. Päihdepalveluiden kehittämistyön taustaksi työstettiin 'Päihdepalveluiden tila 2005' -raporttiluonnos, joka julkaistaan vuoden 2006 alussa, sekä koottiin päihdepalveluiden kustannus-hyötyselvityksiä.

Mielenterveyspalveluiden laatusuosituksen jatkotyönä kehitettiin mielenterveyspalveluiden laatuosoittimia. Työ siirrettiin osaksi 'Sähköisen sairaskertomuksen kehittäminen psykiatriassa' -työryhmän toimintaa. Työryhmä teki ehdotuksen ydintiedoiksi, joissa on laatuosoittimiksi luokiteltavia tietoja mm. liittyen mielen-terveyslaissa ja -asetuksessa määriteltyihin potilaan perusoikeuksien rajoituksiin.

Ikäihmisten hoidon ja palveluiden laatusuositusten arvioinnin toteuttamiseksi tehtiin yksityiskohtainen suunnitelma, jonka mukaan aineistoa kerätään tilastoista, kuntien vanhuspalvelustrategioista, laatusuositusten valmisteluun osallistuneilta ja suosituksen jalkauttamisprojekteja vetäneiltä henkilöiltä sekä kuntien vanhuspalvelujohtajilta. Kertomusvuonna kerättiin ja analysoitiin tilastotieto laatusuosituksen keskeisiltä sisältöalueilta. 'IKI' -indikaattoriston kuntakohtainen tilastotieto päivitettiin ja käynnistettiin vanhuspalvelustrategioiden sisällön analyysi sekä sovitettiin haastatteluajat keväälle 2006.

Stakes on tukenut kansallisen terveydenhuollon hankkeen mukaisesti kuntia ja kuntayhtymiä käypä hoitosuositusten sekä laatusuositusten ja ohjeiden toteutuksessa.

Stakes jatkoi 'Käypä hoito' -suositusten kustannusvaikuttavuuden arviointia. Stakesin asiantuntija osallistui kansallisiin ja kansainvälisiin työryhmiin, joissa valmisteltiin 'FAS' ja 'FAE' -lapsia koskevia ennaltaehkäisy- ja hoitokäytäntöjä.

Stakes tuottaa selvityksen laadunhallinnan toteutumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. (3)

Stakes teki selvityksen laadunhallinnan toteutumisesta sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Selvitysraportti on viimeistelyvaiheessa ja se ilmestyy vuonna 2006.

Muut toiminnalliset tavoitteet

Stakes on osallistunut valtiosuosisjärjestelmän uudistamiseen tuottamalla uudistuksessa tarvittavia tietoja, muun muassa ikäryhmäkohtaisten kustannuspainojen tarkistuksen, erikseen sovittavassa aikataulussa.

Stakes tuotti uudistuksessa tarvittavia tietoja, vaikka asia ei ole ollut vuoden aikana ministeriön agendalla. Tuotettuja tietoja hyödynnettiin monipuolisesti esimerkiksi 'Kunta- ja palvelurakennemuudistus' -hankkeessa.

Stakes julkaisee Stakes-surveyn tietojen pohjalta selvityksen terveystalvelujen käytöstä.(4)

Selvitys terveystalvelujen käytöstä Stakes-surveyn tietojen pohjalta tehtiin ja se julkaistaan 'Suomalaisten hyvinvointi 2006' –kirjassa helmikuussa 2006.

Stakes on käynnistänyt vaikeahoitoisten ja vaarallisten lasten ja nuorten psykiatristen hoitoyksikköjen toiminnan arvioinnin.

Stakes käynnistää Niuvanniemen ja Tampereen yliopistollisessa sairaalassa sijaitsevien vaikeahoitoisten ja vaarallisten lasten ja nuorten psykiatristen hoitoyksikköjen toiminnan arvioinnin tehdyn suunnitelman pohjalta. (4)

Stakes käynnisti arvioinnin ja kävi keskusteluita sekä hoitoyksikköjen edustajien että lääninlääkäreiden kanssa alustavan suunnitelman mukaisesti. Lopullinen arviointi tapahtuu kevään 2006 aikana.

Stakes, Kansanterveyslaitos ja Työterveyslaitos ovat yhdessä perustaneet mielenterveysalan WHO-yhteistyökeskuksen kansainvälisiä ja kansallisia mielenterveysprojekteja avustamaan.

Stakes, KTL ja TTL perustavat yhdessä mielenterveysalan WHO-yhteistyökeskuksen, joka osallistuu vuonna 2005 järjestettävän WHO/EURO:n ministeritason mielenterveyskonferenssin tulosten seurantaan ja tukee WHO-mielenterveysalueen työtä. (4)

Hallinnonalan sektoritutkimuslaitokset perustivat mielenterveysalan WHO-yhteistyökeskus, jonka toiminta käynnistyi 1.1.2006. Yhteistyökeskukselle valittiin johtaja.

Stakes suunnittelee, toteuttaa ja arvioi kansainvälistä toimintaansa STM:n kansainvälisyysstrategian lähtökohdista.

Stakes osallistui STM:n edellyttämällä tavalla YK:n sosiaalisen kehityksen toimikunnan valmisteluun ja Suomen delegaatioon sekä Ulkoministeriön toimeksiantoihin.

Stakes seurasi EU:n sosiaalisen ulottuvuuden kehitystä ja arvioi sen vaikutuksia suomalaiselle sosiaalipolitiikan toteuttamiselle sekä toimi 'EUSO' -tutkimusverkoston koordinaattorina. Julkaistiin EU-laajentumisen vaikutuksia käsittelevä kokoomateos ja järjestettiin EU-asioiden ajankohtaisseminaari. Seurattiin erityisesti EUn sekä kansainvälisten kauppapolitiikan sopimusten vaikutusten osalta. Osallistuttiin STM:n EU33- ja 133-komiteoiden toimintaan, järjestettiin tuottavuusseminaari ja annettiin kirjallinen lausunto Sosiaali- ja terveystalviokunnalle.

Tilasto- ja rekisteritoiminnan osalta osallistuttiin erityisesti EU:n ja pohjoismaiseen yhteistyöhön. Nososkon tilastolliseen vuosikirjaan tehtiin pohjoismaisena yhteistyönä teemaosio lapsista ja nuorista. Lisäksi osallistuttiin EU:n huumeviraston (EMCDDA) huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurannan tietojen standardisointiin kaikki jäsenmaat kattavan Reitox-verkoston Suomen kansallisena jäsenenä.

Stakesin ulkomaanavun yksikön perustamisesta tuli kertomusvuonna kuluneeksi 15 vuotta ja tapahtumaa juhlistettiin julkaisemalla kirja 'What are we doing there', johon koottiin vuosien aikana yksikön toiminnassa mukana olleiden asiantuntijoiden ja muiden kansainvälisessä kehitystyössä vaikuttavien henkilöiden kirjoituksia. Yhteistyö Suomen ulkoasiainministeriön kanssa jatkui neuvonantajapalvelujen tarjoamisella kehityspoliittiselle osastolle terveys-, väestö- ja sosiaalisektorilla. Samoin jatkui kolmen vuoden toimeksianto valmistella UM:lle asiantuntijalausuntoja terveyssektorin korkotukiluottoihin. Lisäksi UM:lle tehtiin lyhytaikaisia toimeksiantoja Kosovon vammaissektorille ja Bosnia-Hertsegovinan sosiaalisektorille sekä Kirgisian terveyshankkeeseen.

Kertomusvuonna käynnistettiin Bulgariassa mielenterveyspalvelujen kehittämiseen liittyvä Twinning –hanke. Kaliningradin alueella aloitettiin valtion sosiaalipoliittikan kehittämistä tukeva 1,5-vuotinen hanke. Euroopan kehitysrahaston (EDF) rahoittama Lesothossa toteutettu terveyssektorin reformihanke päättyi keväällä 2005. EU Tacis -hankkeista tartuntatautien ehkäisyhanke Luoteis-Venäjän alueella päättyi. Myös toinen Venäjä hanke, joka tuki Venäjän hallitusta sosiaaliturvapoliittikan ja reformien kehittämisessä, päättyi. Ukrainassa käynnistettiin uusi perheiden ja lastensuojelun kysymyksiä käsittelevä hanke. Latvian sosiaalisektorin palvelujen koordinoitumishanke yhdessä Ruotsin Sosiaalivakuutuslaitoksen kanssa päättyi. Yhteisrahoitteisista lähialuehankkeista uutena hankkeena aloitettiin riskilasten ja -nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen Nevskin alueen kouluissa Pietarissa.

Stakesin asiantuntijat osallistuvat lisäksi lukuisten kansainvälisten organisaatioiden, verkostojen, hankkeiden ja seminaarien toimintaa, joita koskevaa lukumäärätietoa on esitetty luvussa 2.6.

Vuonna 2005 Stakes osallistuu edelleen yhteistyöhön Suomen lähialueilla ja antaa tarpeen mukaan asiantuntija-apua Barents –yhteistyön ja pohjoisenulottuvuuden sosiaali- ja terveystumppanuushankkeiden jatkovalmistelussa. (4)

Pohjoisen ulottuvuuden kumppanuusohjelman vetovastuun siirtyessä Ruotsiin Suomen johdettavaksi tuli Barentsin euro-arktisen neuvoston sosiaali- ja terveysryhmä. Sosiaali- ja terveysministeriöltä saatuun toimeksiantoon perustuen Stakes valmisteli suunnitelman laaja-alaiselle, poikkisektoraaliselle ja monikansalliselle hiv-ohjelmalle. Toimintavuonna Barentsin hiv-ohjelman koordinoitumistehtävä annettiin Stakesin asiantuntijalle. Kolmevuotisen ohjelman kohderyhmänä on viime kädessä koko väestö, mutta erityisesti nuoret, riskiryhmiin kuuluvat, hiv-positiiviset, alan työntekijät ja järjestöt, jotka käsittelevät hiv/aids -teemaa. Yhteistumppaneina prosessissa ovat maiden ja alueiden viranomaisien lisäksi monet terveyden- ja sosiaalihuollon laitokset, järjestöt, ammattilaiset, tutkimus- ja koulutuslaitokset sekä kansalaiset. Ohjelman ensimmäisenä käytännön toteutuksena Stakes sai vastatakseen Muurmanskin alueen matalan kynnyksen toimintakeskuksen perustamisen kolmivuotisena projektina.

2.1.5 Lapsiperheiden hyvinvointi

Kertomusvuodelle asetetuista neljästä tulostavoitteesta yksi toteutui erinomaisesti ylittäen tavoitteen ja kaksi tavoitteen mukaisesti hyvin ja yksi tyydyttävästi.

Tieto-ohjauksen sekä tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen

Stakes on seurannut päivähoiton, kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen hallinnointiin liittyvien ratkaisujen vaikutuksia.

Stakes ylläpitää päivähoiton hallinnosta ajankohtaista seurantatietoa yhteistyössä Suomen Kuntaliiton kanssa ja tapauskohtaista seurantatietoa on kerätty muutamista kunnista. (5)

Stakes muodosti ja ylläpiti kuntakohtaista päivähoiton hallinnonalan tietokantaa kaikista kunnista. Syksyllä 2005 tietokantaan liitettiin myös tieto kuntien varhaiskasvatussuunnitelmista (Vasu). Tehtiin päivähoiton hallinnonalaan liittyen yhdessä Suomen kuntaliiton kanssa kuntakäynnit Keravalle, Hämeenlinnaan, Lohjalle ja Turkuun.

Stakes ylläpitää varhaiskasvatuksen laadun ja vaikuttavuuden seuranta- ja arviointijärjestelmää.

Stakes laatii varhaiskasvatuksen laadun seurannan ja arvioinnin suunnitelman vuonna 2005 (VALOA II-hanke). Yhteisrahoitus. (3)

Stakes laati suunnitelmaraportin varhaiskasvatuksen jatkuvan seurannan ja arvioinnin toteuttamiseksi. Lisäksi tuotettiin varhaiskasvatuksen laadun arviointiin liittyvää aineistoa 'Varttua' -ympäristöön.

Laatusuositusten ja muiden ohjausvälineiden toimeenpanon seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Stakes on tukenut 'Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet' -asiakirjan toimeenpanoa yhteistyössä kuntien, oppilaitosten, lääninhallitusten ja sosiaalialan osaamiskeskusten kanssa.

Stakes arvioi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirjan ja jatkaa suunnitelman perusteiden implementointiin liittyvää koulutusta sekä kehittää uuden koulutusmallin. (5)

Stakes teki laaja-alaisen 'Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet' -asiakirjan arvioinnin ja sen pohjalta tuotettiin toinen tarkistettu painos. Lisäksi Stakes laati ajan tasaisen tietokannan 'Varttua' -ympäristöön kuntien 'Vasu' -prosessien tilasta.

Läheisneuvonpidon kehittämistä ja tutkimista jatkettiin sekä kansallisesti että yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa. Hankkeessa järjestettiin kolme pohjoismaista työkokousta, paikallista koulutusta ja valtakunnallinen seminaari. Läheisneuvonpidosta julkaistiin artikkelit kahdessa kirjassa.

'Kasvatuskumppanuus' -hankkeessa toteutettiin kouluttajakoulutusta (5 koulutuspäivää), järjestettiin kaksi yhteistyökokousta kuntien kanssa ja neljä asiantuntijatyöryhmän kokousta. Lisäksi hanketta ja koulutusohjelmaa esiteltiin lastensuojelun ja varhaiskasvatuksen ammattilaisille (4 tilaisuutta) sekä valmisteltiin 'Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta' -opas julkaisukuntoon sekä julkistettiin video.

Stakes osallistuu sosiaali- ja terveysministeriössä suoritettavaan päivähoidon valtakunnallisen tilaohjeistuksen laadintaan Stakesin asiantuntijoista kootun asiantuntijaryhmän muodossa ja avustaa tähän työhön tarvittavan aineiston hankinnassa. (4)

Stakes osallistui hankkeeseen STM:n kanssa sovitun mukaisesti.

2.2 Prosessit ja rakenteet

Kertomusvuodelle asetetuista 6 tulostavoitteesta 4 toteutui tavoitteen mukaisesti hyvin, 1 tyydyttävästi ja yhden toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle.

Hallinnonalan yhteistyöverkostojen edistäminen ja hyväksikäyttö

Stakes on osaltaan edistänyt sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimuslaitosten keskinäistä verkottumista ja näin tehokkaasti edistänyt hallinnonalan strategian toteutumista.

Stakes edisti osaltaan hallinnonalan tutkimuslaitosten keskinäistä yhteistyötä. Laitosten pääjohtajat tapasivat säännöllisesti ja Stakesin johtoryhmällä oli kiinteät yhteydet muiden tutkimuslaitosten johtoryhmiin. Stakesin asiantuntijat osallistuivat lukuisiin hallinnonalan yhteisiin ja tutkimuslaitosten välisiin työryhmiin ja asiantuntijaverkostoihin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tilastoyhteistyöryhmä jatkoi aktiivisesti toimintaansa. Erityisesti kiinnitettiin huomiota 'Tieto2005' -hankkeeseen ja julkaisutoimintaan. Kertomusvuonna saatiin täyspainoisesti toimintaan mukaan Kansaneläkelaitoksen ja Eläketurvakeskuksen edustajat. Osallistuttiin Kansanterveyslaitoksen 'Kansalaisen terveystietoportaali' -hankkeen ohjausryhmä- ja laaturyhmätyöskentelyyn. Terveidenhuollon oikeusturvakeskuksen kanssa yhteistyötä tehtiin liittyen ammattivarmenteen valmisteluhankkeeseen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupahallintorekisterin pystytykseen.

Ydinprosessien linjakaat toimintatavat

Stakesin hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten tasa-arvon toteutumista valtavirtaistamissuunnitelman mukaisesti.

Osana Stakesin henkilöstöstrategiaa valmistuu tasa-arvo sekä valtavirtaistamissuunnitelmat. (4)

Molemmat suunnitelmat valmistuivat ja niiden toimeenpano käynnistettiin.

Stakesin ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee.

Kustannuslaskentaa ja kustannusten seurantaa kehitetään uuden rahoituksen hallinnan mallin edellyttämällä tavalla. (3)

Vuoden 2005 suunnittelukierroksesta saadun kokemuksen pohjalta todettiin, että uutta rahoituksen ja kustannusten hallinnan mallia ei voida käyttöönottaa ilman uutta suunnittelu- ja seurantajärjestelmää, jolla kokonaisuutta pystytään hallitsemaan. Sen vuoksi mallia ei käyttöönotettu vuoden 2006 suunnittelussa, vaan keskityttiin uuden järjestelmän hankintaan ja käyttöönottoon. Kustannuslaskentaa kehitettiin tilintarkastuskertomuksessa esitetyn mukaisesti. Stakesin alaisten laitosten ohjaukseen ja tukeen käytetyn työajan seurantaa tehostettiin ja käynnistettiin työajan seurannan

uudistaminen osana uuden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän käyttöönottoa. Uusi työajanseurantajärjestelmä käyttöönotettiin 1.1.2006 alkaen.

Vuonna 2005 Stakes laatii maksupalvelustrategian. (2)

Maksupalvelustrategian valmistelu siirtyi vuodelle 2006 taloushallinnon henkilöstössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Stakesin prosessien ja rakenteiden toimivuutta arvioidaan säännöllisin väliajoin toteutettavalla asiakastyytyväisyyskartoituksen sekä henkilöstötutkimuksen seurannalla ja arvioinnilla.

Stakesin viestintästrategian mukaisesti yhteistyötä tulosalueiden ja ryhmien kanssa tiivistettiin. Entistä aikaisemmassa vaiheessa pyrittiin suunnittelemaan hankkeiden viestintää tekemällä erityisiä viestintäsuunnitelmia. Strategiaa jalkautettiin myös tarkentamalla yhteisiä pelisääntöjä ja työnjakoa viestinnän alueella, samalla kun tarkistettiin koko talon organisaatorakennetta. Sidosryhmämäärittelyjä selvennettiin ja mainekysely toteutettiin keväällä. Sen tuloksia otettiin huomioon viestinnän painoalueissa

Julkaisupoliittisen työryhmän ehdotuksia vietiin eteenpäin ja toteutettiin: kirjojen toimitustyöhön panostettiin, uudistettiin julkaisupalettia, julkaistiin englanninkielinen Stakes in Focus-lehti, karsittiin toimintamenoja tehostamalla hankintoja ja kehittämällä taitto-osaamista. Julkaisujen markkinoinnissa panostettiin tapahtumamarkkinoinnin kehittämiseen sekä sähköisten markkinointikanavien käyttöön. Lisäksi Dialogin puolitoista vuotta kestänyt uudistusprosessi saatiin keväällä päätökseen, kun nro 3 ilmestyi uudessa formaatissa ja ulkoasussa. Julkaisujen jatkuvan kehittämisen ja korkean laadun osoituksena voidaan pitää Yhteiskuntapolitiikka-lehteä, jolle Suomen Kuvalehti antoi vuosittaisen journalistipalkintonsa yhteydessä kunniamaininnan roolistaan ”keskustelun herättäjänä ja ajatusten ravistelijana”.

Tietojärjestelmien hyväksikäyttö

Stakes toimii Senaatti-kiinteistöjen omistamassa kiinteistössä Lintulahdenkuja 4:ssä. Tilat sijoituvat pääosin uudisrakennukseen 10 796 htm², lisäksi Stakesilla on käytössä viereisestä peruskorjatusta rakennuksesta toimitiloja 2 922 htm². Stakesin päätearkisto (434 m²) sijaitsee Haapaniemenkatu 4:ssä. Vuoden lopussa Stakesilla oli käytössä toimitiloja arkistotilat mukaan lukien yhteensä 14 152 htm².

Stakesin tietotekniikka-arkkitehtuuri toimitiloissa perustuu lähiverkkoon, jossa oli vuoden 2005 lopulla noin 500 työasemaa. Näistä verkossa olevista työasemista oli kannettavia 180. Vuoden lopussa käytössä olevista koneista 99 % oli XP-koneita.

Stakes parantaa tilasto- ja tutkimustiedon hyödyntämismahdollisuuksia kunta-, seutu- ja aluetasolla uudistamalla sekä maksutonta että maksullista palvelutoimintaansa. Tavoitteena on se, että palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavat tahot hakeutuvat Stakesin asiakkaaksi.

Stakesin julkaisemia painettuja SVT-tilastoja markkinoitiin sosiaali- ja terveysalan keskeisille toimijoille muun muassa postitse lähetetyllä suoramarkkinointikirjeellä sekä puhelinmarkkinointikampanjalla. SVT-tilastojen levikki säilyi vuoden 2004 tasolla ja niitä myytiin yhteensä 1 203 kpl.

Stakesin lehtien verkkosivujen käyntimääriä seurattiin vuoden aikana kattavasti. Niin Dialogin, Yhteiskuntapolitiikka-lehden kuin NATnkin kotisivujen kävijämäärät kasvoivat merkittävästi, jopa Stakesin perussivujen kävijämääriä enemmän. Taustalla olivat paitsi verkon käytön yleistyminen ylipäänsä myös lehtien verkkosivujen pienimuotoinen kehittäminen tulevan verkkouudistuksen pohjatyönä.

SOTKANet avattiin maaliskuussa 2005 maksuttomaan käyttöön. Valmiina vuoden lopussa oli noin 250 indikaattoria. Avaamisen jälkeen hakuja tehtiin noin 30 000 kappaletta, joissa oli keskimäärin mukana 14 indikaattoria, 26 aluetta ja 4 vuotta.

Sosiaaliportin kävijämäärät ovat kehittyneet siten, että vuoden 2005 alussa kuukausittaisia eri käyntejä oli keskimäärin noin 15 000 ja loppuvuodesta loka-joulukuu kävijämäärä oli nousut noin 25 000 eri käyntiin. Rekisteröityneitä käyttäjiä oli vuodenvaihteessa 1764.

Stakesin asiakashallinta ja asiakaspalautejärjestelmä otetaan asteittain käyttöön vuonna 2005. (4)

Ulkoista asiakaspalautetta kerättiin Stakesin palautepolitiikan mukaisesti. Hankepalautteet koottiin kaikkiaan kymmenestä kehittämishankkeesta ja toteutettiin TERVE-SOS –koulutustapahtuman osallistujakysely. Lisäksi koottiin palautetta Stakesin tuotteista ja palveluista. Stakesin verkkopalvelun käyttäjätutkimus tehtiin keväällä 2005 uuden Stakes.fi -palvelun kehittämisen pohjaksi. Spontaanialueasiakaspalautetta otettiin vastaan verkkopalvelun kautta (700 kyselyä), puhelimitse sekä alan messu- ja koulutustapahtumissa.

Hankepalautekyselyyn osallistuneista 89 % piti Stakesia luotettavana ja sitoutuneena yhteistyökumppanina ja 83 % voisi tehdä vastaavaa yhteistyötä vastaisuudessakin

Stakesin kanssa. Vastanneista 80 %:oli sitä mieltä, että hanke oli ammattitaitoisesti valmisteltu.

Yleisvaikutelma hankepalautekyselyssä saaduista kehittämis ehdotuksista on, että hankkeissa on saatu alkuun muutoksiin/uusiin käytäntöihin johtava prosessi. Hankkeiden tärkeät sisällöt ja valtakunnallinen merkitys nostettiin esiin usein, samoin mahdollisuus monipuolisiin verkostoihin. Stakesin henkilökunnan yhteistyöhalu ja -kyky sai kiitosta kaikissa hankkeissa. Selvä haaste on millä keinoilla hankkeissa käynnistetty muutos pidetään hengissä ja saadaan vahvistumaan sekä paikallisella tasolla että valtakunnallisesti. Odotukset hankkeiden aikaansaannosten tai uusien toimintatapojen vakiintumisesta ovat suuret ja tätä Stakesin toivotaan tukevan. Kaikille hankkeille yhteisiä avainsanoja olivat jatkuvuus, vaikutusten varmistaminen, henkilöstön koulutus, käytännöt.

Stakesin verkkouudistus ja julkaisujärjestelmän uudistus toteutetaan rinnakkain vuonna 2005. Samalla uudistetaan koko julkaisuprosessi hyödyntäen osittain verkon mahdollisuuksia. (4)

Ulkoisen verkkopalvelujärjestelmän uudistaminen eteni kertomusvuonan suunnitelmien mukaisesti. Keväällä tarjouskilpailun päätteeksi valittiin toimittaja, jonka kanssa aloitettiin verkkopalvelun uudistamisprosessi kesän alussa. Tavoitteena on paitsi itse järjestelmän uudistaminen myös rakenteen, sisällön ja toiminnallisuuksien parantaminen nykyistä laadukkaammaksi, monipuolisemmaksi ja käyttäjälähtöisemmäksi. Uudistunut verkkopalvelu julkaistaan keväällä 2006. Kertomusvuoden aikana tehtiin suunnittelutyötä sähköisen julkaisemisen laajentamiseksi ja monipuolistamiseksi.

Kertomusvuonna kuukausittainen vierailujen määrä Stakesin verkkopalvelussa oli keskimäärin noin 290 000/kuukausi (vuonna 2004 keskimäärin noin 170 000/kuukausi). Lokakuussa vierailujen määrä oli kohonnut jo keskimäärin 10 000/päivä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuloksellisuus

Stakesin organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee strategisia linjauksia. Tulosalueiden ja ryhmien kehittyminen strategian suuntaisesti on varmistettu ja ohjaus-, seuranta- ja raportointijärjestelmät tukevat strategista ohjausta.

Tulosjohtamisprosessia ja seuranta muutetaan vastaamaan uutta strategiaa. Seurannan tehostamiseen liittyen kehitetään vaikuttavuusindikaattoreja. (4)

Stakesin uusi strategia, joka valmistui kertomusvuoden lopulla, huomioitiin Stakesin sisäisessä tulosohjauksessa. Suunnittelu- ja seurantajärjestelmän kehittämistä jatketaan ja siinä huomioidaan sekä Stakesin uusi strategia että valtionhallinnossa edellytetyt raportointivaateet. Vaikuttavuusindikaattoreiden osalta valmistelua jatketaan uuden strategian implementoinnin yhteydessä. Lisäksi vuoden 2006 tulosopimukseen sisällytettiin vaikuttavuusindikaattoreita ministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Stakes on toteuttanut Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan alueellistamisen väliraportissa esitetyt alueellistamissuunnitelmat käytettävissä olevien voimavarojen mahdollistamassa laajuudessa.

Stakes valmisteli alueyksiköiden perustamista Tampereelle, Jyväskylään ja Vaasaan yhteistyössä ao kaupunkien, sairaanhoitopiirien ja yliopistojen kanssa.

Jyväskylän alueyksikkö perustettiin ja toiminta käynnistettiin 26.9.2005. Jyväskylän alueyksikön toiminta painottuu alkuvaiheessa sosiaalipalvelujen kehittämiseen, arviointiin ja tutkimukseen sekä lasten ja perheiden varhaisen tuen tutkimukseen ja kehittämiseen. Yksikössä työskentelee tällä hetkellä kaksi henkilöä ja 1.4.2006 alkaen kolme.

Vaasan alueyksikön osalta neuvottelut ja tiloja koskevat valmistelut toiminnan käynnistämiseksi maaliskuussa 2006 olivat myös käynnissä kertomusvuonna. Helsingin yliopiston ja Vaasan sairaanhoitopiirin kanssa vuonna 2004 solmitun osamiskeskushanketta koskevan yhteistyösopimuksen mukaisesti tavoitteena on laajalajaisesti kehittää alueellista mielenterveystyötä ja tuottaa sekä kansallisesti että kansainvälisesti hyödynnettävää mielenterveystyön osaamista. Yhteistyökumppaneina ovat myös Vaasan kaupunki ja pohjoismaisen ministerineuvoston alainen koulutusohjelma sosiaalihuollon keittämiseksi, NOPUS.

Tampereen alueyksikön osalta neuvottelut olivat myös käynnissä. Alueyksikkö perustuu olemassa olevaan sopimukseen Tampereen yliopiston ja Stakesin kesken. Stakesin ja Tampereen yliopiston vuonna 2004 solmiman yhteistyösopimuksen tavoitteena on vahvistaa terveystaloustieteellistä, terveydenhuollon sekä sosiaali- ja terveyspolitiikan tutkimusosaamista. Alueyksikköön sijoitettaisiin terveydenhuollon arviointi-, tutkimus- ja kehittämishenkilöstöä.

2.3 Uudistuminen ja henkilöstön työkyky

Kertomusvuodelle asetetusta kuudesta tavoitteesta 5 toteutui tavoitteen mukaisesti hyvin ja yhden toteutus siirtyi seuraavalle vuodelle.

Kilpailukyky työnantajana

Tehtävien vaativuuteen ja henkilökohtaiseen suoriutumiseen perustuva kannustava palkkausjärjestelmä on käytössä.

Stakes siirtyi uuteen palkkausjärjestelmään vuonna 2004. Uutta palkkausjärjestelmää koskeva virkaehtosopimus solmittiin 26.10.2004 ja palkat on maksettu uuden järjestelmän mukaisina joulukuusta 2004 lukien.

Osaamisen varmistaminen

Stakesin henkilöstöllä on riittävät kyvyt ja taidot toteuttaa ministeriön ja Stakesin yhteiset tavoitteet.

Stakesin osaamisen johtaminen -hankkeen toteutusta jatketaan. (4)

Osaamisen johtaminen on oleellinen osa strategista kokonaisjohtamista. Stakesin osaamisen johtamisen hanke on edennyt vaiheittain laajentuen uusiin pilottiryhmiin niin, että kertomusvuonna kaikkiaan 11 ryhmää oli jo mukana miettimässä ydinosaamisiaan. Kertomusvuonna ulkopuolisen konsultin tukemia kehittämispäiviä aiheesta järjestettiin 2.

Stakes vahvistaa osaamistaan alue- ja paikallistason kansanterveystyön, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon kysymyksissä. (4)

Tavoite osaamisen vahvistamiseksi em alueilla huomioitiin mm Stakesin uudessa strategiassa. Sen mukaisesti yhtenä tavoitteena on vaikuttaa siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollossa sovellettavat hyvät käytännöt muodostavat asiakaslähtöisen ja tehokkaan palvelukokonaisuuden ja menetelmien käyttö perustuu arvioituun tietoon. Lisäksi Stakes pyrkii turvaamaan osaltaan sen, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on käytössä kattavat välineet palvelujen kehittämiseen ja niiden kustannusten ja vaikuttavuuden arviointiin. Uuden Strategian toimeenpanemiseksi Stakes uudisti organisaatiotaan ja perusti uuden Kuntapalvelut –tulosalueen, joka nimensä mukaisesti tukee kuntia hyvinvointistrategioiden ja palvelurakenteen uudistamisessa tutkimus- ja kehittämistoiminnan avulla. Palvelutoiminnassa tulosalue keskittyy kuntien hyvinvointistrategioihin, alue- ja kuntakohtaisiin konsultointeihin, vanhustenhuollon, mielenterveyden ja päihdetyön kysymyksiin sekä laadunhallinnan tukemiseen.

Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. (4)

Pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun perustaksi Stakes on määritellyt henkilöstöstrategian ja sen pohjalta on laadittu toimenpideohjelma, jotka molemmat ohjaavat henkilöstösuunnittelua.

Työhyvinvointi

Työhyvinvointitoiminta on pysyvä osa Stakesin tulossopimusta ja sitä kehitetään osana henkilöstöstrategiaa. Toiminnan painopisteinä korostetaan 1) työhyvinvointia edistäviä johtamis- ja esimiestaitoja, 2) ikääntyvien työntekijöiden työpanoksen ja työkokemuksen hyödyntämistä sekä 3) koko työyhteisön kehittämistä.

Toteutetaan henkilöstöstrategian toimenpideohjelmassa vuosille 2004-2005 sovitut toimenpiteet. (4)

Henkilöstöstrategian toimenpideohjelman toteutusta jatkettiin suunnitellusti. Ohjelman mukaisesti julkaistiin 'Eläköön' -raportti ja sen pohjalta suunniteltiin toimenpiteitä osaamisen siirtämisen varmistamiseksi. Stakesin työhyvinvointiohjelmaa valmisteltiin jatkuvana prosessina osana valtion 'KAIKU' -hanketta mm. mentorointiohjelman pilotoinnin ja työnohjauksen puitteissa. Osaamisen johtamisen kehittämisprosessia jatkettiin suunnitellusti.

Toteutetaan henkilöstökysely syksyllä 200. (2)

Organisaation tarkistamisesta johtuen henkilöstökyselyn toteutus siirrettiin vuodelle 2006.

Johtamis- ja esimiesvalmennusohjelman toinen aalto käynnissä. (4)

Stakesin sisäisessä johtamisvalmennuksessa aloitti 30 osallistujaa. Koulutusohjelma sisälsi kertomusvuoden aikana 8 koulutuspäivää, itsenäisiä tehtäviä, pienryhmätyöskentelyä sekä oheiskirjallisuuteen tutustumista. Valmennuksen keskeisiä sisältöjä olivat johtajuus asiantuntijaorganisaatioissa, ryhmän toiminnan johtaminen, ongelmatilanteiden ratkaisut, strateginen johtaminen, osaamisen ja ikääntymisen huomiointi, tasa-arvon edistäminen, muutoksen johtaminen ja esimiestyössä jaksaminen.

Johtamisosaamista kehitetään myös yhteisessä johtamisen erikoisammattitutkintokoulutuksessa (JET), joka aloitettiin syksyllä yhteistyössä STM:n, Etelä-Suomen läänihallituksen ja Amiedun kanssa. Stakesista osallistujia ohjelmassa on 7.

Johtamisosaamisen kehittämistä tuettiin kehityskeskustelu- sekä toiminnan ja talouden suunnittelun sisäisillä teemavalmennuksilla. Lisäksi syksyllä käynnistyi mentoointi-pilotti, jossa keskeinen kehittymisteema on henkilökohtainen johtajuus. Pilotissa yhteistyön aloitti 5 paria ja he jatkavat tapaamisia 2006 kevääseen saakka.

Henkilöstö

Stakesin keskeinen voimavara on strategisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiin sitoutunut henkilöstö, joka voi hyvin ja kokee työnsä mielekkäänä. Stakesin henkilöstövisiona on toimia tulevaisuuden tekijänä ja alan kansallisen ja kansainvälisen osaamisen kärjessä. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitsemme korkeatasoista osaamista ja ennen kaikkea osajia, joiden työstä syntyy jatkuvasti uusiutuvaa, yhteistä pääomaa. Kertomusvuoden aikana keskeisiä henkilöstöstrategisia painopisteitä olivat uuden palkkausjärjestelmän kehittäminen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Stakes osallistui Valtiokonttorin Kaiku (kaikki kunnossa) -ohjelmaan, jonka tavoitteena on tukea työhyvinvoinnin vakiinnuttamista osaksi Stakesin johtamista ja arkea. Toimintavuonna toteutettuun johtamisen esimiesvalmennusohjelmaan osallistui kolmekymmentä ryhmäpäällikköä. Vuonna 2005 valmistui tasa-arvo- ja valtavirtaistamissuunnitelma. Osaamisen johtamisen prosessia jatkettiin.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen henkilötövuosien määrä kasvoi noin 4,5 %, mikä johtui ulkopuolisella rahoituksella palkatun henkilöstön lisääntymisestä sekä FinOHTAn toiminnan vahvistamisesta.

Keskimääräinen henkilötövuosimäärä palkkausperusteen mukaan vuosina 2002–2005.

	2002		2003		2004		2005	
	Htv	%	Htv	%	Htv	%	Htv	%
Stakesin budjettirahoitus	321	76,6	322	73,7	330	73	332	70,0
Ulkopuolinen rahoitus	75	17,9	91	20,8	102	22	120	25,3
Ulkomaanavun yksikkö	22	5,3	22	5,0	22	5	22	4,7
<i>Yhteensä</i>	<i>418</i>		<i>435</i>		<i>453</i>		<i>474</i>	
Työllistämismääräraha	1	0,2	2	0,5				
Kaikki yhteensä	419	100,0	437	100,0	453	100	474	100
Henkilötövuosien jako palkkausperusteen mukaan perustuu arvioon ja on siten suuntaa antava								

Kertomusvuoden lopussa Stakesissa oli 521 voimassaolevaa palvelussuhdetta. 23 henkilöä oli palkattomalla virkavapaalla, joten palveluksessa oli 498 henkilöä. Lukuun sisältyvät myös osa-aikaiset työntekijät. Vakituksia palvelussuhteita oli 296 (60 %) ja määräaikaista 202 (40 %). Vakituisten ja määräaikaisten palvelussuhteiden välisessä suhteessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta.

Palvelussuhteet lajin mukaan vuoden viimeisenä päivänä 2002–2005

Palvelussuhde	2002		2003		2004		2005	
	Lkm	Lkm	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Vakituiset	264	273	273	58	286	59	296	60
Määräaikaiset	188	197	197	41	198	41	202	40
Työllistetyt	3	2	2	1	0	0	0	0
Yhteensä	455	472	472	100	484	100	498	100

Kokoaikainen ja osa-aikainen henkilöstö vuoden viimeisenä päivänä 2002–2005.

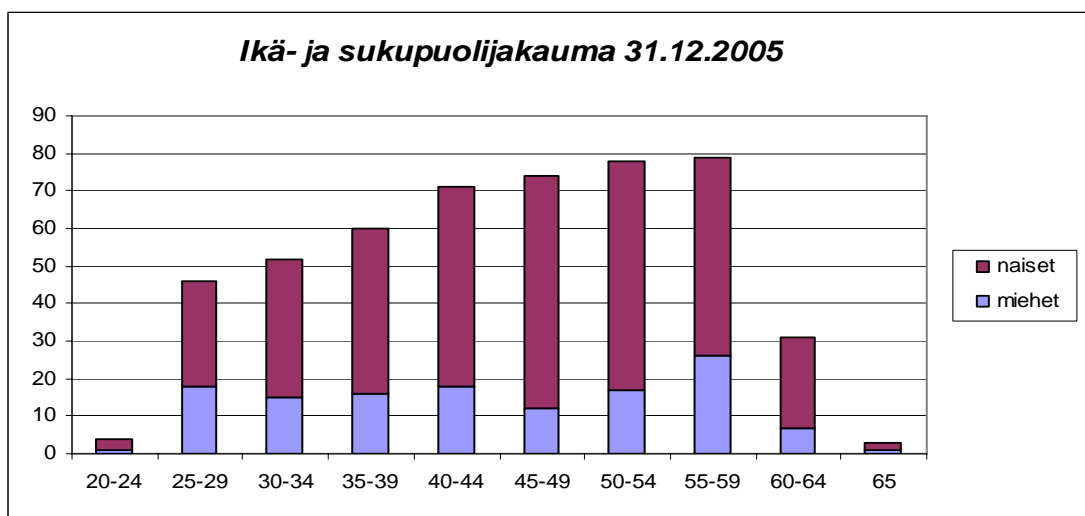
	2002		2003		2004		2005	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Kokoaikaiset	382	84	396	84	434	90	423	85
Osa-aikaiset	73	16	76	16	50	10	75	15
Yhteensä	455	100	472	100	484	100	498	100

Virkasuhteiden osuus palvelussuhteista oli kertomusvuoden lopussa 34 % (168) ja työsopimussuhteiden 66 % (330). Uusiin palvelussuhteisiin tuleva henkilöstö on rekrytoitu pääasiassa työsopimussuhteeseen.

Palvelussuhteet laadun mukaan vuoden viimeisenä päivänä 2002–2005.

	2002		2003		2004		2005	
	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%	Lkm	%
Työsopimussuhteiset	276	61	292	62	309	64	330	66
Virkasuhteiset	179	39	180	38	175	36	168	34
Yhteensä	455	100	472	100	484	100	498	100

Stakesin koko henkilöstön keski-ikä oli 44,9, vakituisten työntekijöiden 49,1 vuotta ja määräaikaisten 41,6. Koko henkilöstön keski-ikä laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Kertomusvuoden päättyessä Stakesin henkilöstöstä oli osa-aikaeläkkeellä 18 henkilöä, joista kaksi oli jäänyt osa-aikaeläkkeelle vuoden 2005 aikana. Vuorotteluvapaalla oli vuoden 2005 aikana kaksi työntekijää.

Sairauspoissaolojen kokonaismäärä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna. Poissaolot olivat pääosin erittäin lyhyitä. 1–3 päivää kestäneitä sairausjaksoja oli kaikista sairauspoissaoloista n. 80 % ja 4–10 päivää kestäneitä 13 %. Keskimäärin yksi sairauspoissaolojakso kesti 3,8 päivää, mikä on hieman nousua edelliseen vuoteen verrattuna.

Sairauspoissaolot vuosina 2002–2005 (työpäivät)

	2002	2003	2004	2005
Poissaolojen lukumäärä	808	858	896	962
Päivien lukumäärä	3 529	3 053	3223	3676
Päivää/tapaus	4,37	3,56	3,6	4,0
Päivää/henkilö	7,3	6,4	6,6	7,3
Sairauslomalaisten lkm	285	308	301	320

Stakesin henkilöstö on korkeasti koulutettua. Vuonna 2007 korkeakoulututkinto oli 70 %:lla henkilöstöstä (alempi tai ylempi korkeakoulututkinto tai tutkijakoulutus). Stakesin

henkilöstön koulutustasoindeksi vuonna 2005 oli 6,1, mikä on hieman nousua edelliseen vuoteen. Seuraavassa taulukossa on suoritettut tutkinnot tutkintoasteittain ja vuodelta 2005 myös sukupuolen mukaan.

Henkilöstön koulutusaste vuoden viimeisenä päivänä 2002–2005.

Koulutusaste				2005		
	2002	2003	2004	naiset	miehet	yht.
Perusaste	7 %	7 %	6 %	6 %	2 %	5 %
Keskiaste	15 %	15 %	15 %	12 %	18 %	14 %
Alin korkea-aste	13 %	12 %	11 %	12 %	5 %	10 %
Al. korkeakouluaste	8 %	9 %	10 %	10 %	8 %	9 %
Yl. korkeakouluaste	37 %	37 %	38 %	41 %	37 %	40 %
Tutkijakoulutusaste	19 %	20 %	20 %	18 %	31 %	21 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Yhteistyössä Suomen Terveystalo Oy:n kanssa toteutettiin työterveyshuollon ja työsuojelun hankkeita. Työkykyä ylläpidettiin panostamalla edelleen ennaltaehkäisevään työterveys-huoltoon mm. ikäryhmä- ja ergonomiatarkastuksin, järjestämällä ohjattuja kuntosalikursseja sekä ohjausta päivittäiseen taukojumppaan. Lisäksi tuettiin vapaa-ajan liikuntaa mm. uintia ja palloilupelejä. Varhaiskuntoutuksena järjestettiin viisipäiväinen kuntoremonttikurssi 10 hengelle. Stakes tukee henkilöstönsä ruokailua osallistumalla oman ruokalan ylläpito-kustannuksiin.

Stakesin henkilöstökoulutusta on hankittu sekä ulkopuolisilta kouluttajilta että järjestetty itse. Stakes on myös rohkaissut työntekijöitä osallistumaan omaehtoiseen ulkopuoliseen koulutukseen. Stakesin keskitettyä henkilöstökoulutusta on järjestetty johtoryhmän hyväksymän suunnitelman mukaan. Koulutukseen käytettiin vuonna 2005 yhteensä 214 109 euroa, mikä 452 euroa henkilötyövuotta kohden.

2.4 Resurssit ja talous

Kertomusvuodelle asetetuista neljästä tulostavoitteesta kaksi toteutui erinomaisesti ylittäen tavoitteen, yksi tavoitteen mukaisesti hyvin ja yksi tyydyttävästi.

Tehokas resurssien käyttö laitoksen strategian suuntaisesti

Stakes toteuttaa vuonna 2005 erikseen sovittavat Tieto 2005 –osahankkeet käytettävissä olevien resurssien mahdollistamassa laajuudessa. Rahoituksen järjestämisestä neuvotellaan erikseen.

Stakes toteutti Tieto 2005 –osahankkeita STM:n kanssa sovitun mukaisesti. Tieto 2005 –hankkeiden rahoituksesta vuosille 2007-2008 neuvoteltiin ja sovittiin kertomusvuoden lopussa.

Stakesin budjettirahoitus pyritään pitämään reaalisesti nykytasolla. (Seurantaindikaattori: Taulukko 4. Rahoitusrakenne.)

Stakesin ja STM:n sopima pyrkimys budjettirahoituksen pitämisestä reaalisesti nykytasolla ei kertomusvuonna toteutunut hallinnonalan sisäisten siirtojen vuoksi.

Hallinnonalan sisäisiin uudelleen järjestelyihin liittyen on vuoden 2007 loppuun mennessä Stakesista siirretty lapsiasiainvaltuutetun viran perustamisen vuoksi 104 000 euroa Sosiaali- ja terveysministeriöön sekä kahdeksan virkaa palkkoineen Terveystieteiden tutkimuskeskukseen.

Vuonna 2005 siirretään lapsiasiainvaltuutetun viran perustamiseen liittyen 104 000 euroa Sosiaali- ja terveysministeriöön (huomioitu talousarviossa) sekä kuusi virkaa palkkoineen viimeistään 1.10.2005 alkaen Terveystieteiden tutkimuskeskukseen. Vuonna 2006 siirretään kaksi virkaa palkkoineen terveydenhuollon oikeusturvakeskukseen. (5)

Stakes toteutti kaikki tulossopimuksessa sovitut hallinnonalan sisäiset siirrot, jonka lisäksi STM määräsi Stakesista siirrettäväksi Terveystieteiden tutkimuskeskukseen 336 000 euroa vuosina 2006-2008.

Maksullisen toiminnan kannattavuustavoite on, että suoritteet hinnoitellaan kustannusvastaavasti huomioiden myös maksullisen toiminnan kehittämispanostukset. (Seurantaindikaattori: Taulukko 2. Kustannusvastaavuuslaskelma)

Maksullisen toiminnan toteutuneet tulot olivat noin 3,2 milj.€, joka on noin n. 13 % käytettävissä olleesta talousarviomäärärahasta. Tavoitetta ei saavutettu, koska Stakesin Ulkomaanavun yksikön tulokertymä jäi ennakoitua pienemmäksi. Ulkomaanavun yksikön liikevaihto supistui merkittävästi kahden suuren pitkäaikaisen projektin päättyttyä vuonna 2005. Näiden tilalle ei välittömästi saatu uusia vastaavanlaisia hankkeita.

Sosiaali- ja terveysministeriön erillisrahoituksen tavoiteosuus on noin 20 prosenttia Stakesin talousarviomäärärahasta.

STM:n erillisrahoitus oli noin 3 milj.€, joka on noin 12 % käytettävissä olleesta talousarviomäärärahasta.

Stakes osallistuu hallinnonalan tuottavuushankkeeseen. (5)

Stakes osallistui hallinnonalan tuottavuushankkeeseen ja tuotti ja julkaisi monipuolista taustatietoa ja julkista tilastotietoa erityisesti erikoissairaanhoidon ja vanhus-
tenhuollon tuottavuudesta. Lisäksi Stakes antoi merkittävää asiantuntija-apua sekä hallinnonalan tuottavuusohjelmatyöhön, että valtionhallinnolle laajemminkin.

Tuloksellisuuden laskentatoimen ja muun seurantajärjestelmän sekä johdon laskentatoimen kehittäminen ja hyödyntäminen

Kokonaisrahoituksen hallintaan on kehitetty toimivat menettelyt. (Seurantaindikaattori: Taulukko 4. Rahoitusrakenne)

Stakesin rahoituksen ja kustannusten hallinnan uusi malli käytössä vuoden 2006 suunnittelussa. Vuoden 2005 aikana kerätään kokemusta uudesta järjestelmästä, joka on koe-käytössä vuoden 2005 suunnittelukierroksella. (3)

Vuoden 2005 suunnittelukierroksesta saadun kokemuksen pohjalta todettiin, että uutta rahoituksen ja kustannusten hallinnan mallia ei voida käyttöönottaa ilman uutta suunnittelu- ja seurantajärjestelmää, jolla kokonaisuutta pystytään hallitsemaan. Sen vuoksi mallia ei käyttöönotettu vuoden 2006 suunnittelussa, vaan keskityttiin uuden järjestelmän hankintaan ja käyttöönottoon. Kustannuslaskentaa kehitettiin tilintarkastuskertomuksessa esitetyn mukaisesti. Stakesin alaisten laitosten ohjaukseen ja tukeen käytetyn työajan seuranta tehostettiin ja käynnistettiin työajan seurannan uudistaminen osana uuden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän käyttöönottoa. Uusi työajanseurantajärjestelmä käyttöönotettiin 1.1.2006 alkaen.

Kustannuslaskentaa ja kustannusten seuranta kehitetään uuden rahoituksen hallinnan mallin edellyttämällä tavalla. (4)

Kustannuslaskennan ja -seurannan kehittämisessä keskityttiin uuden rahoituksen hallinnan mallin valmisteluun ja uuden järjestelmän hankintaan. Mallin yhtenä pääta-
voitteena on stakeslaisten kustannustietoisuuden kohottaminen, johon pyritään tarkentamalla kustannuslaskentaa ja kustannusten kohdentamista ja huomioimalla yhteiskustannukset kaikessa toiminnassa. Kertomusvuoden osalta kehittäminen keskit-
tyi budjetointikäytäntöjen ja -sovelluksen hankintaan ja muuttamiseen.

Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Stakes on toteuttanut tuloksellisuuden laskentatoimen ja muun seurantajärjestelmän kehittämisen ja hyödyntämisen talousarviolainsäädännön muutoksen edellyttämällä tavalla.

Stakesin vuoden 2005 kokonaisrahoituksesta 66 % (vuonna 2004 61 %) koostui budjettirahoituksesta, 8,4 % (vuonna 2004 13 %) maksullisen toiminnan tuloista ja 25 % (vuonna 2004 27 %) ulkopuolisesta rahoituksesta. Ulkopuolisen rahoituksen määrä väheni 10 % ja budjettirahoituksen määrä nousi 4 %. Maksullisen toiminta vähentyi 55 % vuoteen 2004 verrattuna. Seuraavassa taulukossa esitetään Stakesin toiminnan rahoitusrakenne vuonna 2005.

Stakesin rahoituslaskelma 2005 (1000€)

Rahan lähteet	Yhteensä
1. Virastolle osoitettu budjettirahoitus	25 084
1.1 Toimintamenomäärärahat, vuosi 2005	22 840
1.2 Toimintamenomäärärahat, siirtyneet	2 244
2. Maksullisen toiminnan tulot	3 247
2.1 Liiketaloudelliset suoritteet	
2.1.1 Hedec	1 792
2.1.2 Stakes	1 455
3. Ulkopuolinen rahoitus	9 602
3.1 Muut valtion virastot	
3.1.1 Sosiaali- ja terveysministeriö ja ESR	3 091
3.1.2 TE-määrärahat	2 347
3.1.3 Ulkoasiainministeriö	640
3.1.4 Suomen Akatemia	1 184
3.1.5 Muut kuin edellä mainitut valtion virastot	272
3.2 EU	549
3.4 Muu ulkopuolinen rahoitus	1 519
4. Muut tuotot	8
Rahan lähteet yhteensä	37 941
Rahan käyttö	
1. Kulutusmenot	33 412
1.1 Virka- ja työsuhdepalkat	17 044
1.2 Palkkiot	554
1.3 Henkilöstökulut	4 788
1.4 Tutkimus- ja kehittämistyöpalvelut	1 852
1.5 Muut ulkopuoliset palvelut	5 528
1.6 Muut kulutusmenot	3 646
2. Investoinnit	532
2.1 Atk-ohjelmistot	226
2.2 Koneet, atk-laitteet ja kalusteet	306
3. Valtionavut ja muut siirtomenot	2 675
(sis. TE-rahast, mm. Hedecin siirtomenot, Alkoholitutkimussäätiö)	
Rahan käyttö yhteensä	36 619

2.4.1 Stakesin maksuton toiminta

Stakesissa tulot ja menot kohdennetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti kustannuslajeittain sekä maksullisille että maksuttomille projekteille. Projekteina seurataan myös sisäisiä hallinnollisia toimintoja (esim. tukipalvelut ja johtaminen) ja ulospäin suuntautuvia jatkuvia toimintoja (esim. tilastotuotanto). Projektiseurannan kautta kootaan tuki- ja päätoimintojen kustannukset tulosalueittain ja ryhmittäin.

Maksuttoman toiminnan kustannukset vuosina 2003-2005

	Tuki- toiminnot 2005 1 000 €	Pää- toiminnot 2005 1 000 €	Maksuton toiminta yhteensä				
			2005 1 000 €	2004 1 000 €	2003 1 000 €	2004 %- osuus	2004-05 Muu- tos-%
Henkilöstökustannukset	3 775	17 392	21 167	20 606	18 368	66 %	3 %
- Palkat	2 896	13 408	16 304	15 848	14 277	51 %	3 %
- Palkkiot	41	301	342	486	426	1 %	-42 %
- Muut henkilöstökustannukset	838	3 683	4 521	4 271	3 665	14 %	6 %
Aineet ja tarvikkeet	347	143	490	544	632	2 %	-11 %
Palvelujen ostot	1 508	2 191	3 699	4 672	4 686	12 %	-26 %
Vuokrat	2 623	146	2 769	2 805	2 645	9 %	-1 %
Matkat	92	961	1 053	1 073	1 199	3 %	-2 %
Muut erilliskustannukset	59	2 225	2 284	826	696	7 %	64 %
Erilliskustannukset	8 404	23 058	31 462	30 526	28 226	99 %	3%
Pääomakustannukset							
- Poistot	785		785	781	750	2 %	1 %
- Korot	50		50	50	93	0 %	0 %
Pääomakustannukset yhteensä	835	0	835	831	843	3 %	0 %
Vähennetään ulkomaanavun yksikön osuus tukitoimintojen kustannuksista	-142		-142	-158	-193		
Vähennetään muun maksullisen toiminnan osuus tukitoimintojen kustannuksista	-222		-222	-220	-202		
Vähennetään maksullisen toiminnan osuus pääomakustannuksista							
Yhteensä maksullisen toiminnan osuus	-364		-364	-378	-395		
Tukitoiminnan kustannusten jako maksuttomille päätoiminnoille	-8 875	8 875					
KOKONAISKUSTANNUKSET	0	31 933	31 933	30 979	28 674		

Erilliskustannukset ovat yksikön projektien aiheuttamia kustannuksia. Kokonaiskustannukset sisältävät tulosalueille vyörytetyt tukitoimintojen kustannukset eli osuuden Stakesin yhteiskustannuksista. Osa tukitoimintojen kustannuksista on kohdistettu maksulliseen toimintaan. Siltä osin kuin tukitoimintoja hoitavilla tulosalueilla (Hallintopalvelut ja StakesTieto) on myös suoraan ulospäin suuntautuvaa toimintaa, ovat projektien kustannukset päätoiminnoissa.

Stakesin maksuttoman toiminnan kokonaiskustannukset vuonna 2005 olivat 32,0 milj. €. Kokonaiskustannukset kasvoivat 3 % vuoteen 2004 verrattuna. Maksuttoman toiminnan erilliskustannukset vuonna 2005 olivat 31,4 milj. €, mikä on noin 3 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kustannusten kasvu aiheutui lähinnä yleisen kustannustason noususta sekä uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotosta ja siitä aiheutuneesta palkkakustannusten kasvusta.

Tukitoimintojen erilliskustannukset laskivat edelliseen vuoteen verrattuna n. 5 % ollen 26 % koko maksuttoman toiminnan kustannuksista. Tukitoimintojen osuus maksuttoman toiminnan kokonaiskustannuksista laski 3 prosentilla vuoteen 2004 verrattuna.

Päätoiminnot sisältävät ulospäin suuntautuvan toiminnan, kuten jatkuvan toiminnan luonteiset tietopalvelu- ja tilastointitehtävät sekä varsinaiset tutkimus- ja kehittämisprojektit. Päätoiminnoissa suurimmat erilliskustannukset syntyvät henkilöstökustannuksista (75 %) ja muista erillis-kustannuksista (10 %).

Maksuttoman toiminnan kokonaiskustannukset tulosalueittain vuosina 2003-2005

Tulosalue	2005	2004	2003	2005 %-osuus	2004-2005 Muutos-%
Sosiaali- ja terveyspalvelut	12 846	12 696	11 582	40 %	1 %
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	8 327	7 765	7 247	26 %	7 %
Stakes Tieto	7 600	7 584	7 049	24 %	0 %
Hallintopalvelut	538	596	465	2 %	-10 %
Ulkomaanavun yksikkö	1 083	755	897	3 %	43 %
Alue- ja kuntapalvelut	1 539	1 583	1 434	5 %	-3 %
Maksuttoman toiminnan kokonaiskustannukset	31 934	30 979	28 674	100 %	3 %

Tulosalueittain tarkasteltuna kustannukset kasvoivat Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tulosalueella ja Ulkomaanavun yksikössä.

2.4.2 Stakesin yhteisrahoitteinen toiminta

Stakesissa yhteisrahoitteisella toiminnalla tarkoitetaan vapaaehtoista toimintaa, jota rahoittavat sekä Stakes omalla osuudellaan että ulkopuolinen rahoittaja. Stakesin yhteisrahoitteinen toiminta jakautuu kolmeen osaan; EU:lta saatava rahoitus, muu talousarviotalouden ulkopuolinen rahoitus ja talousarviotalouden sisäinen rahoitus. Stakesilla on kirjausoikeus Suomen Akatemian momentille 298850 ja lähialueyhteistyömomentille 245066. Ko momentteja käytetään yhteisrahoitteisiin hankkeisiin. Yhteisrahoitteisen toiminnan tavoitteeksi oli vuodelle 2005 asetettu n. 8,5 milj. €.

Stakesin yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuodelta 2005

	Budjetti	Toteuma
	2 005	2005
TUOTOT		
yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot		
EU:n rahoitus		549 087
STM JA ESR		3 091 043
TE-määrärahat		2 346 515
Suomen Akatemia	sis. 298850 kulut	1 183 537
Muu valtionhallinto	sis. 245066 kulut	885 713
Valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus		1 518 132
Tuotot yhteensä		9 574 027
	(sisältää suoraan momentille kirjattuja kuluja 1760976 euroa)	
KUSTANNUKSET		
yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		55 363
Henkilöstökulut		5 395 863
Vuokrat		120 050
Palvelujen ostot		1 106 993
Muut erilliskustannukset		2 700 793
Erilliskustannukset yhteensä	0	9 379 062
yhteisrahoitteisen toiminnan osuus yleiskustannuksista		
Tukitoimintojen kustannukset		2 521 162
Poistot		228 581
Korot		14 675
Osuus yleiskustannuksista yhteensä	0	2 764 418
Kokonaiskustannukset yhteensä	0	12 143 480
KUSTANNUSVASTAAVUUS		
Tuotot - kulut	0	-2 569 453
Kustannusvastaavuus-%		

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ylittivät asetetun tavoitteen 13 %. Suurin ulkopuolinen rahoittaja oli STM (pois lukien Te-rahast), jonka osuus oli 32 % ulkopuolisista tuotoista. Toiseksi suurin yksittäinen rahoittaja oli Suomen Akatemia, jonka osuus vuonna 2005 oli 12 %.

2.4.3 Stakesin maksullisen toiminnan kannattavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön Stakesin maksullisista suoritteista antaman maksuasetuksen perusteella Stakesin maksulliset suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisesti. Talousarviossa vuodelle 2005 on asetettu tavoitteeksi, että maksullinen toiminta on kannattavaa.

Stakesin maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2003-2005

	Tulosalu- eet 2005 1 000 €	Ulko- maanavun yksikkö 2005 1 000 €	Yhteensä 2005 1 000 €	Yhteensä 2004 1 000 €	Yhteensä 2003 1 000 €
TUOTOT					
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 455	1 784	3 239	5 030	6 831
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	8	8	-3	-3
Tuotot yhteensä	1 455	1 792	3 247	5 027	6 828
KUSTANNUKSET					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-102	40	-62	379	91
Henkilöstökustannukset	358	856	1 214	1 354	1 299
Vuokrat	22	72	94	135	156
Palvelujen ostot	571	507	1 078	1 750	1 872
Muut erilliskustannukset	144	366	511	804	2 660
Erilliskustannukset yhteensä	993	1 841	2 835	4 421	6 078
KÄYTTÖJÄÄMÄ	462	-49	412	606	750
Tukitoimintojen kustannukset	167	142	310	358	372
Poistot	15	36	51	33	29
Korot	1	2	3	9	14
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	183	181	364	400	415
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 177	2 022	3 199	4 821	6 492
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	278	-230	48	206	336

Stakesin maksullinen toiminta tulosalueittain vuonna 2005

Liiketaloudelliset suoritteet	Palvelut	Hyvin- vointi	Tieto	Hallinto	Alue- ja kunta- palvelut	Ulko- maana- vun yksikkö	Stakes yhteensä	Stakes ilman Ulkom. yks.
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TUOTOT								
Myyntituotot	241	183	607	18	406	1 784	3 239	1 455
Muut tuotot	0	0	0	0	0	8	8	0
Tuotot yhteensä	241	183	607	18	406	1 792	3 247	1 455
KUSTANNUKSET								
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-136	4	50	0	-20	40	-62	-102
Henkilöstökustannukset	49	31	100	0	179	856	1 214	358
Vuokrat	0	3	3	5	11	72	94	22
Palvelujen ostot	78	104	338	1	50	507	1 078	571
Muut erilliskustannukset	39	19	29	0	57	366	511	144
Erilliskustannukset yhteensä	30	161	519	7	277	1 841	2 835	993
KÄYTTÖJÄÄMÄ	211	22	88	12	129	-49	412	462
Osuus yhteiskustannuksista								
Tukitoimintojen kustannukset	23	14	47	0	84	142	310	167
Poistot	2	1	4	0	8	36	51	15
Korot	0	0	0	0	1	2	3	1
Osuudet yhteensä	25	16	51	0	92	181	364	183
KOKONAISKUSTANNUKSET	55	177	570	7	369	2 022	3 199	1 177
Ylijäämä (+) /alijäämä (-)	186	6	37	12	37	-230	48	278

Stakesin maksullinen toiminta oli vuonna 2005 hieman ylijäämäistä. Toiminnan tuotot vuonna 2005 olivat yhteensä 3,2 milj. € ja ne laskivat 55 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kokonaiskustannukset laskivat lähes samassa suhteessa. Näin ollen maksullisen toiminnan ylijäämä väheni ollen nyt 1 % tuotoista (vuonna 2004 4 %). Hedecin maksullisen toiminnan tulos oli vuonna 2005 alijäämäinen, johtuen kahden suuren projektin loppumisesta. Muiden tulosalueiden ja -yksiköiden maksullisen toiminnan tulos oli vuonna 2005 ylijäämäinen. Tulosalueittain tarkasteltuna Palvelut-, StakesTieto ja Alue- ja kuntapalvelut tuottivat suurimmat ylijäämät. Maksullisen toiminnan tasainen tuloskehitys on saavutettu pitkäjänteisellä toiminnan tehostamisella ja seurannan parantamisella.

Stakesin maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2003-2005

Tunnusluku	1 000 euroa			
	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Tavoite 2005	Toteutunut 2005
Tuotot	6 828	5 027	5 100	3 247
Erilliskustannukset	6 078	4 421	4 460	2 835
Käyttöjäämä	750	606	640	412
Käyttöjäämä % tuotoista	11,0 %	12,0 %	12,5 %	12,7 %
Tukitoimintojen kustannukset	372	358	400	309
Pääomakustannukset	43	42	40	55
Kokonaiskustannukset	6 492	4 821		3 199
Ylijäämä (+)/Alijäämä (-)	336	206	200	48
Yli-/Alijäämä % tuotoista	5 %	4 %	0 %	1 %
Tuotot % kustannuksista	105 %	104 %	104 %	101 %

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 1,8 milj. € pienemmät kuin mitä oli asetettu tavoitteeksi. Budjettia tehtäessä tuottoja arvioitiin kuluvaan vuoden ja aiemman toteutuman perusteella. Tavoitetta ei saavutettu, koska Stakesin Ulkomaanavun yksikön tulokertymä jäi ennakoitua pienemmäksi. Ulkomaanavun yksikön liikevaihto supistui merkittävästi kahden suuren pitkäaikaisen projektin päätyttyä vuonna 2005. Näiden tilalle ei välittömästi saatu uusia vastaavanlaisia hankkeita.

Stakesia koskevassa maksuasetuksessa on kymmenen eri tuoteryhmää. Stakes on omassa projektiseurannassa koonnut erityyppisten suoritteiden seurannan viiteen maksullista toimintaa tuoteryhmittäin kuvaavaan ryhmään: koulutustoiminta, konsultointi, tietopalvelut, muu maksullinen palvelu ja maksulliset tuotteet. Näiden viiden ryhmän lisäksi on eroteltu tuoteryhmäkohtaista käsittelyä varten maksulliset lehdet ja julkaisut.

Maksullinen toiminta tuoteryhmittäin vuonna 2005

	Tuotot yhteensä 1 000 €	Erilliskus- tannukset 1 000 €	Käyttöjäämä 1 000 €	Kokonaiskus- tannukset 1 000 €	Ylijäämä (+) Alijäämä (-) 1 000 €
Koulutus	212	167	45	208	4
Konsultointi	2 079	2 014	64	2 244	-165
Tietopalvelu	1	0	1	0	1
Muu maksullinen palvelu	375	332	43	408	-33
Maksulliset tuotteet	581	321	259	340	241
Yhteensä	3 247	2 835	412	3 199	48

Konsultointi, johon esimerkiksi koko ulkomaanavun yksikön toiminta sisältyy, muodostaa suurimman ryhmän tuottojen ja kokonaiskustannusten perusteella. Sen tulos oli alijäämäinen vuonna 2005. Maksulliset tuotteet olivat seuraavaksi merkittävin ryhmä. Koulutustoiminnan tuottoihin ja kustannuksiin on sisällytetty pääosaltaan seminaarien, messujen ja konferenssien tuotot ja kustannukset.

2.4.4 Valtion mielisairaaloiden toiminta

Valtion mielisairaaloiden maksuttoman toiminnan kustannukset vuosina 2003-2005

	Vanha Vaasa	Niuvanniemi	Yhteensä 2 005	Yhteensä 2004	Yhteensä 2003
	2005	2005	2 005	2004	2003
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
KUSTANNUKSET					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				1	22
Henkilökustannukset	149	43	192	209	240
Vuokrat					5
Palvelujen ostot	47	60	107	109	108
Pääomakustannukset					
Muut kustannukset	35	3	38	30	6
Erilliskustannukset yhteensä	231	106	337	349	381
Osuus yhteiskustannuksista					
-pääomakustannukset					40
-tukitoiminnot	10		10		
-muut yhteiskustannukset					14
Yhteiskustannukset yhteensä	11		11	11	54
KOKONAISKUSTANNUKSET	259	101	343	360	435

Valtion mielisairaaloista Niuvanniemen sairaala toimii Kuopin yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana, jossa annetaan oikeuspsykiatrian perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään terveystieteellistä tutkimusta. Tieteellinen tutkimustoiminta on vakiinnuttanut asemansa tärkeänä painopistealueena myös Vanhan Vaasan sairaalassa. Valtion talousarviossa valtion mielisairaaloiden toimintamenomomentille osoitetulla määrärahalla katettiin kertomusvuonna osa yliopisto-opetuksesta ja tieteellisestä tutkimustoiminnasta aiheutuneista kustannuksista sekä uuden palkkausjärjestelmän kehittämisestä aiheutuvia menoja.

Valtion mielisairaaloiden maksullinen toiminta

Sosiaali- ja terveysministeriön valtion mielisairaaloiden maksullisista suoritteista antaman maksuasetuksen perusteella mielisairaaloiden suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisesti. Valtion mielisairaalat rahoittavatkin toimintansa pääasiassa kunnilta perittäviltä hoitomaksuilla. Mielen-tilatutkimukset ovat myös sairaaloiden maksullista toimintaa. Mielen-tilatutkimuksista aiheutuvat kustannukset peritään lääninhallituksilta (momentti 33.06.26).

Niuvanniemen sairaalassa aikuisosastojen käyttöaste oli (96 %). Aikuisosastot jäivät tavoitteesta 1,75 prosenttiyksikköä odotettua alhaisemman kysynnän vuoksi. Nuoriso-osasto saavutti sille asetetut tavoitteet ja sen käyttöaste oli (92%). Vanhan Vaasan sairaalan käyttöaste jäi tavoitetta (93 %) pienemmäksi ollen 89 %. Laskutetut hoitopäivät jäivät koko vuodelle asetetusta tavoitteesta n. 4 %. Kesäkautena potilaiden uloskirjoituksia oli sisäänottoja enemmän. Kysyntätilanteeseen vaikutti Kellokosken sairaalassa keväällä 2005 avattu toinen osasto vaikeahoitoisille potilaille ja aiemmin useiden vuosien ajan jatkunut tilanne, jolloin sairaala on kyennyt ottamaan sisään vain osan tarjotuista potilaista. Loppuvuoden aikana hoitopäivien määrä kääntyi hallitusti nousuun.

Valtion talousarviossa on asetettu kannattavuustavoitteeksi, että tuotoilla katetaan kustannukset ilman voiton tavoittelua. Kysynnän pieneneminen aiheutti n. 400 000€:n ennakoitua alhaisemman maksullisen toiminnan tulokertymän. Kustannuksia pystyttiin kuitenkin säästötoimin supistamaan siten, että maksullisen toiminnan tulos jäi vain n. 17 000€ alijäämäiseksi. Niuvanniemen sairaalan maksullisen toiminnan tuotoissa jäätiin kokonaistavoitteesta n. 2%. Tämä johtui pääosin aikuisosastojen budjetoitua alhaisemmasta hoitotuotoista sekä kaikkien osastojen odotettua alhaisemmista mielentilatutkimustuotoista. Vaikka tavoitteita ei saavutettu, kustannusvastaavuus toteutui hyvin.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuodelta 2005

	Vanhan Vaasan sairaala 2005 1 000 €	Niuvan- niemen sairaala 2005 1 000 €	Yhteensä 2005 1 000 €	Yhteensä 2004 1 000 €	Yhteensä 2003 1 000 €
TUOTOT					
Myyntituotot	11 920	28 968	40 888	39 428	35 366
Muut tuotot	85	877	962	581	579
Tuotot yhteensä	12 005	29 845	41 850	40 009	35 945
KUSTANNUKSET					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	926	2 474	3 400	3 540	3 317
Henkilökustannukset	9 222	22 899	32 121	29 941	26 654
Vuokrat	739	2 285	3 024	2 947	2 636
Palvelujen ostot	865	1 509	2 374	2 182	2 032
Muut kustannukset	137	222	359	325	282
Erilliskustannukset yhteensä	11 889	29 389	41 278	38 935	34 921
KÄYTTÖJÄÄMÄ	116	456	572	1074	1024
Tukitoimintojen osuus (Stakes)	18	18	36	40	35
Poistot	104	328	432	384	364
Käyttöomaisuuden korot	8	21	29	34	45
Vaihto-omaisuuden korot	3	5	8	10	14
Muut yhteiskustannukset	-10		-10	-10	-14
Osuus yhteiskustannuksista	123	372	495	458	444
KOKONAISKUSTANNUKSET	12 012	29 761	41 773	39 393	35 365
Ylijäämä/alijäämä	-7	84	77	615	580

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnuslukutaulukko 2003 -2005

	2003 Toteutunut 1 000 €	2004 Toteutunut 1 000 €	2005 Tavoite 1 000 €	2004 Toteutunut 1 000 €	2003-2004 Muutos %
Tuotot	35 945	40 009	42 503	41 850	5
Kokonaiskustannukset	35 365	39 393	42 323	41 773	6
Ali- tai ylijäämä	580	615	180	77	
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	1,6	1,5	0,4	0,2	
Tuotot % kustannuksista	102	102	100	100	

2.4.5 Valtion koulukotien toiminta

Valtion talousarviossa momentille 33.12.21 on valtion koulukotien toimintaan myönnetty 0,6 milj. €. Talousarviossa todetaan, että määrärahaa saa käyttää muun muassa koulukotien sisällölliseen kehittämiseen ja toiminnan tukemiseen sekä koulukotitoimintaan erikoistuvaan nuorisopsykiatriaan. Koulukotien kehittämishankkeita kuluneena vuonna olivat mm. koulukotien yhteisen laadun kehittäminen "Laavu-hanke", henkilöstön täydennyskoulutus, Lastensuojelun laatuverkko-hanke ja psykiatrisen konsultaation lisääminen jne.

Valtion koulukotien maksuttoman toiminnan kustannukset vuonna 2005

	Harviala	Kasvun yhteisöt	Lagmansgården	Liminka	Sippola	Vuorela	Yhteensä
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
KUSTANNUKSET							
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5	1	5	1			12
- Henkilöstökustannukset	35	71	39	72	26	1	244
- Vuokrat	4						4
- Palvelujen ostot	5	28	4	7	10	3	57
- Matkat	4	3		5	1		13
- Muut erilliskustannukset							
Erilliskustannukset yhteensä	53	103	48	85	37	4	330
KÄYTTÖJÄÄMÄ							
Tukitoimintojen osuus (Stakes)							
- Poistot		1					1
- Käyttöomaisuuden korot							
- Vaihto-omaisuuden korot							
- Muut yhteiskustannukset							
OSUUS YHTEISKUSTANNUKSISTA							
KOKONAISKUSTANNUKSET	53	104	48	85	53	4	331

Sosiaali- ja terveysministeriön valtion koulukotien maksullisista suoritteista antaman asetuksen mukaan valtion koulukotien suoritteet hinnoitellaan liiketaloudellisesti. Koulukotien toiminta rahoitetaan pääasiassa kuntien maksamilla hoitopäiväkorvauksilla ja koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoiminnan piiriin kuuluva toiminta rahoitetaan opetushallituksen momentilta. Opetushallituksen rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain.

Valtion koulukotien tulos vuonna 2005 oli hieman alijäämäinen, mutta taloudellinen tulos oli kuitenkin edellisiä vuosia tasapainoisempi. Tasapainoiseen kehitykseen on vaikuttanut se, että tuotot ovat olleet arvioitua suuremmat, johtuen ennakoitua suuremmasta hoitovuorokausien kertymästä ja kustannukset ovat pysyneet kasvusta huolimatta kurissa.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2003-2005

1 000,00 €	2003	2004	2005
TUOTOT			
- myyntituotot	12 242	13 457	14 370
- muut tuotot	292	316	342
- opetushallituksen osuus	1 821	2 031	2 118
TUOTOT YHTEENSÄ	14 355	15 804	16 830
KUSTANNUKSET			
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 048	1 229	1 289
- Henkilöstökustannukset	9 882	11 082	11 629
- Matkat	283	281	321
- Vuokrat	1 646	1 734	1 815
- Palvelujen ostot	1 028	1 124	1 065
- Muut erilliskustannukset	283	308	323
Erilliskustannukset yhteensä	14 169	15 758	16 442
KÄYTTÖJÄÄMÄ	186	45	388
Tukitoimintojen osuus (Stakes)	100	115	110
- Poistot	285	253	319
- Korot	49	33	27
Osuus yhteiskustannuksista	433	401	456
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	14 602	16 159	16 898
<i>Yli-/Alijäämä</i>	-247	-355	-68

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat 2005

1 000 €	Harviala	Kasvun yhteisöt	Lagmans-gården	Liminka	Sippola	Vuorela	Koulu-kodit yht.
TUOTOT							
- myyntituotot	981	4 578	1 356	3 177	2 190	2 087	14 370
- muut tuotot	4	58	4	134	85	56	342
- oph:n osuus	228	698	179	331	386	297	2 118
TUOTOT YHTEENSÄ	1 213	5 334	1 539	3 642	2 661	2 440	16 830
KUSTANNUKSET							
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat	96	394	157	273	179	189	1 289
- Henkilöstökustannukset	883	3 692	1 231	2 251	1 877	1 695	11 629
- Matkat	24	96	37	104	29	31	321
- Vuokrat	130	572	112	429	269	304	1 815
- Palvelujen ostot	70	314	95	291	183	113	1 065
- Muut erilliskustannukset	20	118	25	72	40	47	323
Erilliskustannukset yhteensä	1 226	5 186	1 657	3 420	2 577	2 379	16 442
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-13	148	-118	222	84	61	388
-Tukitoimintojen osuus (Stakes)	18	18	18	18	18	18	110
- Poistot	36	105	30	67	35	46	319
- Käyttöomaisuuden korot	5	9	2	5	2	3	27
- Vaihto-omaisuuden korot							
- Muut yhteiskustannukset							
Yhteiskustannukset yhteensä	59	132	50	90	55	67	456
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	1 285	5 334	1 707	3 510	2 632	2 446	16 898
<i>Yli-/Alijäämä</i>	-72	0	-168	132	29	-6	-68

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2003 - 2005

	2003	2004	2005	2005	2004-2005
	Toteutunut	Tavoite	Tavoite	Toteutunut	Muutos-%
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	
Tuotot	*)14 355	15 141	15 141	16 830	6,5
Kokonaiskustannukset	14 602	15 167	15 167	16 899	
Ali- tai ylijäämä	-247	-26	-26	-69	4,6
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	-1,7	-0,2	-0,2	-0,4	
Tuotot % kustannuksista	98,3	99,8	99,8	99,6	

*) Sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden

2.5 Tuotokset ja laadunhallinta

Stakesin asiantuntijoilla on vuosittain STM:n työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä noin 200 kappaletta. Lisäksi Stakesin asiantuntijat palvelevat runsaasti myös muuta valtionhallintoa (eri ministeriöitä, neuvottelukuntia, työryhmiä) vastaavanlaisissa tehtävissä, joita vuosittain on runsas 100. Muulle valtionhallinnolle annetaan myös konsultointipalveluja maksullisena toimintana. Lisäksi Stakesin henkilökuntaa kuullaan asiantuntijana STM:n toiminnassa, muussa valtionhallinnossa ja Eduskunnassa. Stakes antaa vuosittain 50-70 lausuntoa, joista suuri osa on STM:n pyytämiä, mutta myös muun keskushallinnon osuus on merkittävä.

Asiantuntemuksen käyttöä vuosina 2001-2005 kuvaavat seuraavat luvut, jotka perustuvat henkilöstön suoriterekisteriin tekemiin ilmoituksiin.

Osallistuminen kansalliseen sosiaali- ja terveyspolitiikkaan					
	2001	2002	2003	2004	2005
Toiminta STM:n asettamissa työryhmissä ym.					
- Puheenjohtajuus	11	15	13	7	8
- Jäsenyys	105	138	111	108	124
- Sihteeritys	25	21	20	13	22
- Asiantuntijana kuuleminen	29	31	37	56	65
Toiminta muun valtiohallinnon asettamissa työryhmissä ym.					
- Puheenjohtajuus	8	7	8	2	8
- Jäsenyys	100	115	98	103	107
- Sihteeritys	8	1	2	1	1
- Konsultointi (päiviä)	23	13	12	16	60
Kuultavana eduskunnassa	20	28	20	17	22

Osallistuminen kunnalliseen sosiaali- ja terveyspolitiikkaan					
	2001	2002	2003	2004	2005
Konsultointi kunnille ja kuntayhtymille (päiviä)	343	390	322	441	482
Asiantuntija ja projektiryhmätapaamiset	103	247	189	205	148
Projekteihin ja tilastoihin liittyvä koulutus					
- Päiviä	133	157	137	182	220
- Osallistujia	984	3 324	3 727	3 552	4 983

Stakesin henkilöstön kotimaiset ja kansainväliset asiantuntijatehtävät					
	2001	2002	2003	2004	2005
Toiminta komiteoissa, toimikunnissa, työryhmissä ja projekteissa (puheenjohtajuudet, jäsenyydet lkm)					
<i>Kansainväliset</i>	125	140	126	130	133
<i>Kotimaiset</i>	614	736	678	680	623
Toiminta seminaareissa ja asiantuntijakokouksissa (valmistelu, toimihenk. toimiminen, esiintymiset lkm)					
<i>Kansainväliset</i>	671	558	535	606	578
<i>Kotimaiset</i>	1 663	1 673	1 731	1 873	1 504

Stakesin henkilöstön muut asiantuntijatehtävät					
	2001	2002	2003	2004	2005
Akateemiset asiantuntijatehtävät					
Vastaväitökset, esitarkastukset, tarkastukset	20	24	20	32	41
Opinnäytteitä ohjauksessa (opinnäyte hyv.)	10	18	16	19	12
Refereelausunnot	139	126	253	156	187
Muut akat. toimeksiannot ¹	239	432	537	122	79
Muut asiantuntijana kuulemiset ²	963	1 116	870	899	845
¹ Sis. mm. lausunnot professorin ja dosentin pätevyyydestä sekä tieteellisten tutkimussuunnitelmien arvioinnit.					
² Sisältää mm. Stakesin henkilöstön esiintymisen tiedotusvälineissä					

Vuosina 2001-2005 Stakesin henkilöstön julkaisutoimintaa kuvaavat julkaisurekisteristä poimitut luvut olivat seuraavat.

Henkilöstön julkaisut	2001	2002	2003	2004	2005
Kirjat	144	124	161	179	179
Toimitetut teokset	30	29	20	43	31
Artikkelit toimitetuissa teoksissa	69	126	67	75	80
Artikkelit tieteellisissä julkaisusarjoissa	128	116	152	67	167
Artikkelit ammatillisissa lehdissä	141	138	148	175	184
Artikkelit muissa lehdissä	37	37	19	11	25
Muu julkaistu kirjallinen toiminta	66	55	102	68	72
Kokousesitelmät, abstraktit ja posterit					
kokousjulkaisuissa	165	104	72	77	74
Elektroniset julkaisut	12	3	7	10	11

Stakesin maksullinen toiminta koostui aiempien vuosien tapaan pääosin konsultoinnista, julkaisujen ja luokitusten myynnistä, tilastojen ja rekistereiden erillisselvityksistä sekä muusta asiakaskohtaisesta erillispalvelusta.

Koulutus ja konsultointi

Koulutuspalveluja Stakes tuotti yhteensä 226 (vuonna 2004 261) koulutuspäivää, jotka koostuivat 188 koulutuspäivästä ja 192 luennosta.

Stakesin maksullinen konsultointitoiminta painottui laajoihin konsultointiprojekteihin, joista ulkomaanavun yksikön keskeisimpiä on kuvattu kansainvälistä yhteistyötä koskevassa kohdassa. Konsulttipäiviä tuotettiin kertomusvuonna noin 631 (491) päivää, joka ei sisällä ulkomaanavun yksikön projekteja. Tutkimuslupia ja tietosuojalausuntoja käsiteltiin 79 (78).

Yhteiskuntapoliittiset lehdet

Yhteiskuntapolitiikka-lehti (YP) ilmestyi suunnitelmien mukaisesti kuusi kertaa ja yhteispohjoismainen Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift (NAT) myös kuusi kertaa, joista yksi oli englanninkielinen Supplement. Lehtien levikeissä ja tilaajamäärissä ei tapahtunut muutoksia aiempiin vuosiin verrattuna. Yhteiskuntapolitiikan levikki oli noin 2 300, josta maksullisia tilaajia oli 1 400. Yhteispohjoismaisen päihdealan tiedelehden Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift:n (NAT) levikki oli 1 300, josta maksullisia tilaajia oli noin 700. Suomen Kuvalehti antoi vuosittaisen journalistipalkintonsa yhteydessä kunniamaininnan Yhteiskuntapolitiikka-lehdelle sen roolista ”keskustelun herättäjänä ja ajatusten ravistelijana”.

Dialogi -lehti ilmestyi kahdeksan kertaa. Lehden kokonaissivumäärä oli 520 ja levikki 30 000. Dialogin englanninkielistä numeroa ei enää julkaistu vaan sen tilalle perustettiin uusi Stakes in Focus -lehti, josta ilmestyi yksi numero (1 500 kpl).

Julkaisutuotanto

Vuonna 2005 julkaistiin Stakesin sarjoissa yhteensä 28 painettua kirjaa ja 46 monistetta. Kirjojen laatua ja vaikuttavuutta kehitettiin edelleen kiinnittämällä huomiota niiden luettavuuteen ja ymmärrettävyyteen. Julkaisumyynnin kannalta vuosi 2005 oli melko hyvä. Keskitetyn julkaisumyynnin kautta myytiin yhteensä 18 832 julkaisuja ja julkaisumyynnin tulot olivat 388 000 euroa.

Stakesin julkaisutuotanto ja levikki				
	2002	2003	2004	2005
Painettuja nimikkeitä				
Tutkimuksia	6	5	17	4
Raportteja	6	7	10	1
Oppaita	7	3	2	5
Tilastoja (SVT)	4	5	3	3
Ohjeita ja luokituksia	2	4	4	2
Taskutieto			5	3
Tietokirjat (Muut)	3	6	6	10
Yhteensä	28	30	47	28
Monisteita	29	34	37	46
Myytyjä julkaisuja, kpl	22 335	17 647	23 107	18 832
Myynti 1 000 euroa	384	335	533	388
Kestotilaaajia 31.12.2005	163	150	145	150
Ilmaisjakelu				
- perusjakelu, kpl	4 284	4 265	6 364	4 161
- muu ilmaisjakelu, kpl	4 548	4 798	5 883	3 626

Julkaisumyynti laski vuodesta 2004, mutta toisaalta myös uusia painettuja nimikkeitä ilmestyi huomattavasti edellisvuotta vähemmän. Uusien nimikkeiden määrään verrattuna vuoden 2005 myynti oli siis melko hyvä. Lisäksi Stakesin monistesarjat uudistettiin vuoden 2005 keväällä. Kaikki sarjauudistuksen jälkeen ilmestyneet monisteet ovat ilmaiseksi saatavilla verkkoversioina. Yli tuhannen kappaleen vuosimyyntin ylittivät Huoli puheeksi ja Varhaiskasvatussuunnitelma -oppaat sekä Turvataitoja lapsille oppimateriaali.

Messut ja konferenssit

Sosiaali- ja terveysalan suurin valtakunnallinen koulutus-, tiedotus- ja messutapahtuma, TERVE-SOS, järjestettiin Turussa 25. - 26.5.2005. Tapahtuman kautta Stakes esitteli tutkimus- ja kehittämistoimintaansa sekä tietovarantojaan sosiaali- ja terveysalan toimijoille. Tapahtumaan osallistui sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, luottamushenkilöitä, päättäjiä, tutkijoita ja opiskelijoita. Tapahtuman teemana oli 'Ehjä elämä'. Seminaareissa keskusteltiin muun muassa sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvista tulevaisuuden haasteista, hyvinvointipolitiikan uusista arvoista ja liikunnan merkityksestä hyvinvoinnin edistäjänä. Koulutustapahtumaan osallistui reilut 1 000 ihmistä ja messuilla kävi yli 6 000 vierailijaa. Lisäksi Stakes osallistui useiden messuosastojen toteuttamiseen kansallisissa ja kansainvälisissä tapahtumissa. Stakes osallistui myös tammikuussa 2005 järjestetyn WHO-EURO ministeritason mielenterveyskonferenssin järjestämiseen yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Alkoholitutkimussäätiö

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö on vuodesta 1996 lähtien toiminut Stakesin yhteydessä. Säätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä, sekä alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen. Säätiön ja Stakesin solmiman sopimuksen mukaan Stakes luovuttaa säätiön tutkimusjohtajan ja Stakesin tiloissa työskentelemään hyväksytyjen sopimustutkijoiden käyttöön tarpeelliset työtilat, työvälineet ja hallintopalvelut.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin kertomusvuoden aikana kolme ja kansainvälisen arviointimenettelyn läpikäyneitä artikkeleita 31. Lisäksi ilmestyi 15 muuta tieteellistä kirjoitusta. Jatkorahoitusta myönnettiin 13 tutkimussopimushankkeelle. Lisäksi käynnistettiin kolme uutta tutkimussopimushanketta. Yhdessä uudessa hankkeessa verrataan kahden lääkkeen, memantiinin ja essitalopraamin, vaikutusta masennukseen, alkoholin käyttöön ja kognitiiviseen suorituskkyyn potilailla, joilla on sekä alkoholiriippuvuus että vakava masennushäiriö. Kyseessä on satunnaistettu kaksoissokkotutkimus. Toisessa uudessa hankkeessa tarkastellaan huumausaineen käyttörikosuudistuksen jälkeistä huumausainekontrollin toteutumista, seuraamusharkintaa ja oikeusturvaa. Kolmannessa hankkeessa selvitetään niitä molekyyli-tason mekanismeja, joiden vuoksi alkoholi vaurioittaa sikiötä. Kohteena ovat myös alkoholin aiheuttamat geenien ilmentymisen muutokset sikiökaudella ja sikiövaurioiden syntymisen estämisen keinot.

Stakesin alaiset valtion laitokset

Stakesin alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja kuusi koulukotia, jotka solmivat tulos-sopimuksen Stakesin kanssa. Stakesin alaisten laitosten lukumäärässä tai rakenteessa ei tapahtunut muutoksia toimintavuonna.

Valtion kahden mielisairaalan toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalan palveluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita sekä erityisen vaarallisia ja/tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita ja suoritetaan mielentilatutkimuksia. Tämän lisäksi Niuvanniemen sairaala toimii Kuopion yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana, jonka tarkoituksena on huolehtia oikeuspsykiatrian suppean erikoisalan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksesta sekä tehdä alan tieteellistä tutkimustyötä.

Valtion koulukoteja on kuusi, ja niissä oli kaikkiaan 181 oppilaspaikkaa perhekotipaikat mukaan lukien. Koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja peruskouluopetusta tai ammatillista koulutusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sosiaalilautakunnan huostaan otetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa perhehoidossa, lastenkodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa ja jotka eivät sairautensa tai vammaisuutensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa (A valtion koulukodeista (796/78 2 §). Koulukodeissa voidaan järjestää myös lastensuojelulain mukaista avohuoltoa ja jälkihuoltoa sekä mielenterveyslaissa (1116/90) tarkoitettuja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumatonta hoitoa (A valtion koulukodeista, 2§). Koulukodit on tarkoitettu esimurrosikäisille ja murrosikäisille lapsille. Alle 12-vuotiaan lapsen saa sijoittaa koulukotiin tai muuhun siihen rinnastettavaan yksityiseen lastensuojelulaitokseen vain yhdessä hänen vanhempansa, huoltajan tai sen henkilön kanssa, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi on (LsL 22§).

Kunnat hankkivat koulukotipalvelut ostopalveluina laitoksilta. Koulukotien toiminnasta aiheutuvat menot kerätään hoitopäivämaksuina, joiden suuruudesta koulukodit itse päättävät nettobudjetointiperiaatteella. Valtio voi myöntää kuitenkin koulukodeille hintatukea, mikäli kysyntä vaihtelee siten, etteivät hoitotulot kata menoja. Lisäksi hintatukea voidaan suunnata toiminnan sisällölliseen kehittämiseen ja tutkimukseen. Koulukodit ja Stakes tekevät vuosittain tulossopimuksen, jossa sovitaan valtion budjettirahoituksen kohdentamisesta ja toiminnan suuntaviivoista. Myös Opetushallitus osallistuu tulossopimusneuvotteluihin ja allekirjoittaa tulossopimuksen koulukotien opetustoiminnasta ja sen rahoituksesta vastaavana virastona.

Stakesin alaisten valtion laitosten toimintaa kuvaavat luvut vuosilta 2003-2005 olivat seuraavat:

Stakesin alaiset valtion laitokset										
Laitos	Henkilöstö			Paikkaluku			Hoitopäivien lukumäärä			Muu tos %
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005	
Mielisairaalat										
Niuvanniemen sairaala (htv)	523	567	600	284	296	296	100 871	103 186	101 876	-1
Vanhan Vaasan sairaala (htv)	205	226	226	147*	147	147	48 186	49 692	47 500	-4
Yhteensä	728	796	826	431	443	443	149 057	152 878	149 376	-2
Koulukodit										
Harvialan koulukoti	20	21	23	15	15	15	6 365	6 267	5 995	-4
Kasvun yhteisöt	97	98	99	54	54	54	20 368	20 767	20 431	-2
Lagmansgårdenin koulukoti	19	19	19	15	15	15	9 603	8 588	7 923	-8
Limingan koulutuskeskus	53,5	52	54	35	38	38	15 342	18 585	19 705	6
Sippolan koulukoti	39	44	51	30	34	34	11 975	12 395	12 439	0
Vuorelan koulukoti	38	38	40	24	23	23	12 231	12 408	13 194	6
Yhteensä	266,5	277	286	172	176	179	75 884	79 010	79 687	1

* Vanhan Vaasan sairaalan paikkaluku 1.8.2003 alkaen 147

Vuoden 2005 aikana valtion koulukotien käyttöaste pysyi korkeana kaikissa koulukodeissa. Oppilailla oli aikaisempaa enemmän vaikeita psyykkisiä ja käyttäytymisongelmia, jonka vuoksi perustettiin erityisen huolenpidon yksiköitä. Vuoden aikana oppilaita oli kaikkiaan 298, joista tyttöjä 105 ja poikia 193.

Vuonna 2005 saatiin päätökseen kolmesta osatutkimuksesta muodostunut laaja tutkimuskokous, jossa selvitettiin nuoren elämänvaiheita ennen koulukotia, koulukodissa oloaikaa ja elämänvaiheita koulukodin jälkeen. Vuonna 2005 valmistui myös kirja, jossa esiteltävät tutkimushavainnot pohjautuvat koulukodeissa toteutettuun hankkeeseen ja käytössä olevaan Elämäkertaketju-menetelmään. Yhteistyötä (Limingan koulutuskeskuksen) ja OYS:in psykiatrian klinikan kanssa jatkettiin tarjoamalla lasten- ja nuorisopsykiatria erikoistuvalla lääkärillä työpaikka koulukodissa erikoistumisopintojen osana.

Koulukotien yhteisessä laadunhallintaprojektissa (LAAVU) kehitettiin koulukotityön laatua ja profiloitumista palveluntuottajina. Vuonna 2005 käynnistyi niin ikään kaikkien koulukotien yhteinen Jälkihuollon kehittämishanke, jonka tavoitteena on koota ja kehittää sijais- ja jälkihuollon asiakaslähtöisiä yhteistoimintamalleja. Koulukotien henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutusta

tuettiin mm. mielenterveyskysymyksiin liittyen, ja työntekijöitä osallistui Stakesin järjestämään seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten ja nuorten hyväksikäyttäjien koulutusprojektiin. Stake- sin asettamassa työryhmässä valmisteltiin uuteen palkkausjärjestelmään siirtymistä kouluko- deissa, johon osallistui luottamushenkilöitä ja eri ammattiryhmien edustajia kaikista kouluko- deista.

Valtion mielisairaaloiden yhteinen sairaansijamäärä oli kertomusvuoden lopussa 443: Niuvan- niemen sairaalassa oli 296 ja Vanhan Vaasan sairaalassa 147 paikkaa.

Vanhan Vaasan sairaalan laskutettuja hoito- ja tutkimuspäivät jäivät koko vuodelle asetetusta tavoitteesta 5 % eli yhteensä 2 500 hoitopäivää. Sairaalan käyttöaste oli 88,53 %, kun tavoite oli 93,19 %. Suoritteiden määrä laski edellisvuodesta yhteensä 2 192 päivää eli 4,4 %. Kysyntäti- lanteeseen vaikutti Kellokosken sairaalan keväällä 2005 avattu toinen osasto vaikeahoitoisille, sekä aiemmin useiden vuosien ajan jatkunut tilanne, jolloin sairaala on kyennyt ottamaan sisään vain osan tarjotuista potilaista. Sairaalan tuottavuus väheni edellisestä vuodesta runsaat 4 % ja tavoite alittui noin 5 %. Uusia virkoja perustettiin vuoden aikana yhteensä 6, mutta henkilötöy- vuosien määrä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan. Tulostavoitteita vuodelle 2005 asetettaessa huomioitiin lisääntynyt hoidollinen tarve 1- ja 2-hengen huoneiden käyttöön ja sitä myötä hoitopäivien väheneminen. Potilasaineksen vaikea-asteisuus ei anna mahdollisuutta hen- kilöstön määrän vähentämiseen potilasmäärän vähenemisen suhteessa. Edellä mainituista syistä johtuen tuottavuusluvut ovat viime vuosina heikentyneet. Siitä huolimatta hoitopäivähinnat on pystytty pitämään kilpailukykyisinä ja vuosittaiset hinnankorotukset vakaina.

Niuvanniemen sairaalassa tulostavoitteet saavutettiin nuoriso-osaston kohdalla, jonka käyttöaste oli 93,78 %. Aikuisosastot jäivät tavoitteesta 1,75 % ja niiden käyttöaste oli 94,33 %. Toteutu- neiden hoitopäivien lukumäärä oli 98 673 päivää eli 1,56 % tulossopimuksessa arvioitua pie- nempi. Mielentilatutkimuspäivien osalta toteutuma oli 3 203 päivää eli 5,24 % tulossopimukses- sa arvioitua pienempi. Laskutettuja hoito- ja tutkimuspäiviä kertyi yhteensä 101 876, eli 1,67 % suunniteltua vähemmän. Sairaalan kokonaiskäyttöaste oli 94,04 %. Tuottavuustavoitteiden osal- ta indeksi laski 6,72 % odotettua pienemmän hoitopäivätoteutuman vuoksi. Vaikeahoitoisten ja vaarallisten alaikäisten psykiatristen potilaiden hoitoyksikön toiminta vakiintui kertomusvuon- na. Yksikkö on osoittautunut valtakunnallisessa terveyspalvelujen kentässä tarpeelliseksi.

Mielentilatutkimuspotilaiden lukumäärä oli hieman ennakoitua pienempi, sillä Niuvanniemessä tutkimuksia tehtiin 58 tavoitteena olleen 65 sijasta. Vanhan Vaasan sairaalassa tehtiin tavoite ylittäen 34 mielentilatutkimusta.

3 Tilinpäätöslaskelmien analyysi

3.1 Tilinpäätöslaskelmat

TILIVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2005 - 31.12.2005		1.1.2004 - 31.12.2004	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	58 881 086,73		57 911 004,04	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	752 787,12		744 974,17	
Muut toiminnan tuotot	<u>10 450 743,88</u>	70 084 617,73	<u>10 893 729,39</u>	69 549 707,60
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	5 220 483,50		5 773 063,93	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	36 726,67		1 260,35	
Henkilöstökulut	67 085 653,36		63 428 805,23	
Vuokrat	7 713 852,75		7 627 225,88	
Palvelujen ostot	8 414 315,14		9 902 421,14	
Muut kulut	2 571 018,68		2 448 621,37	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-119 947,15		-21 889,32	
Poistot	1 536 550,00		1 435 727,00	
Sisäiset kulut	<u>700 186,82</u>	<u>-93 158 839,77</u>	<u>771 506,22</u>	<u>-91 366 741,80</u>
JÄÄMÄ I		-23 074 222,04		-21 817 034,20
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	2 541,73		25 835,25	
Rahoituskulut	<u>12 202,04</u>	-9 660,31	<u>382,04</u>	25 453,21
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	5 528,65		7 622,95	
Satunnaiset kulut	<u>3 452,99</u>	<u>2 075,66</u>	<u>895,75</u>	<u>6 727,20</u>
JÄÄMÄ II		-23 081 806,69		-21 784 853,79
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Kunnilta	17 266,50		20 246,39	
Kuntayhtymiltä	5 730,00		6 779,14	
	<u>2 415,59</u>	25 412,09	<u>1 969,22</u>	28 994,75
Kulut				
Kunnille	3 016 380,58		2 753 830,78	
Kuntayhtymille	106 446,61		346 103,69	
Elinkeinoelämälle	275 650,81		501 584,52	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	1 040 078,58		836 492,76	
Kotitalouksille	439 858,08		395 103,51	
Ulkomaille	<u>69 779,96</u>	<u>-4 948 194,62</u>	<u>446 452,42</u>	<u>-5 279 567,68</u>
JÄÄMÄ III		-28 004 589,22		-27 035 426,72
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonnalisäverot	539 717,35		637 316,00	
Suoritetut arvonnalisäverot	<u>4 162 382,06</u>	<u>-3 622 664,71</u>	<u>4 237 281,08</u>	<u>-3 599 965,08</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-31 627 253,93		-30 635 391,80

TILIVIRASTON TASE**VASTAAVAA****KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET**

	31.12.2005		31.12.2004	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	637 837,34		494 239,58	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>101 039,92</u>	738 877,26	<u>125 875,92</u>	620 115,50
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennelmat	17 573,23		19 050,80	
Koneet ja laitteet	2 919 931,60		3 244 260,61	
Kalusteet	221 728,29		178 049,77	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>7 635,00</u>	3 166 868,12	<u>8 000,00</u>	3 449 361,18
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>29 843,77</u>	<u>29 843,77</u>	<u>29 843,77</u>	<u>29 843,77</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ				
		3 935 589,15		4 099 320,45
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	53 338,49		136 530,18	
Keskeneräinen tuotanto	26 145,81		35 340,88	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>569 730,13</u>	649 214,43	<u>394 122,89</u>	565 993,95
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	11 303 610,49		9 019 547,91	
Siirtosaamiset	1 091,07		25 746,88	
Muut lyhytaikaiset saamiset	104 569,46		68 502,58	
Ennakkomaksut	<u>56 190,18</u>	11 465 461,20	<u>32 982,04</u>	9 146 779,41
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	8 922,97		48 955,50	
Muut pankkitilit	4,39		52 734,50	
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>2 545,49</u>	11 472,85	<u>2 504,21</u>	104 194,21
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		12 126 148,48		9 816 967,57
VASTAAVAA YHTEENSÄ				
		<u>16 061 737,63</u>		<u>13 916 288,02</u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	749 937,98		749 937,98	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-1 197 928,87		1 145 665,15	
Pääoman siirrot	32 643 022,69		28 291 797,78	
			<u>-30 635</u>	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-31 627 253,93</u>	567 777,87	<u>391,80</u>	-447 990,89
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>2 545,49</u>	2 545,49	<u>2 504,21</u>	2 504,21
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	781 089,56		742 483,18	
Ostovelat	2 468 669,45		2 436 669,67	
Tilivirastojen väliset tilitykset	1 559 885,92		1 497 364,45	
Edelleen tilittettävät erät	1 634 236,67		1 527 357,30	
Siirtovelat	8 433 269,92		7 926 093,22	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>614 262,75</u>	<u>15 491 414,27</u>	<u>231 806,88</u>	<u>14 361 774,70</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ				
		<u>15 491 414,27</u>		<u>14 361 774,70</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ				
		<u>16 061 737,63</u>		<u>13 916 288,02</u>

TILIVIRASTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	TP 2004	TA 2005 (TA + LTA:t)	TP 2005	Vertailu TP - TA	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	436 878,93	390 414,83	390 414,83	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	436 878,93	390 414,83	390 414,83	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	832 026,60	840 319,82	840 319,82	0,00	100
12.33.99 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	524,76	830,39	830,39	0,00	100
12.39.04. Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset	829 120,24	834 858,70	834 858,70	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	2 381,60	4 630,73	4 630,73	0,00	100
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 192,00	2 370,00	2 370,00	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot	1 192,00	2 370,00	2 370,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	1 270 097,53	1 233 104,65	1 233 104,65	0,00	100

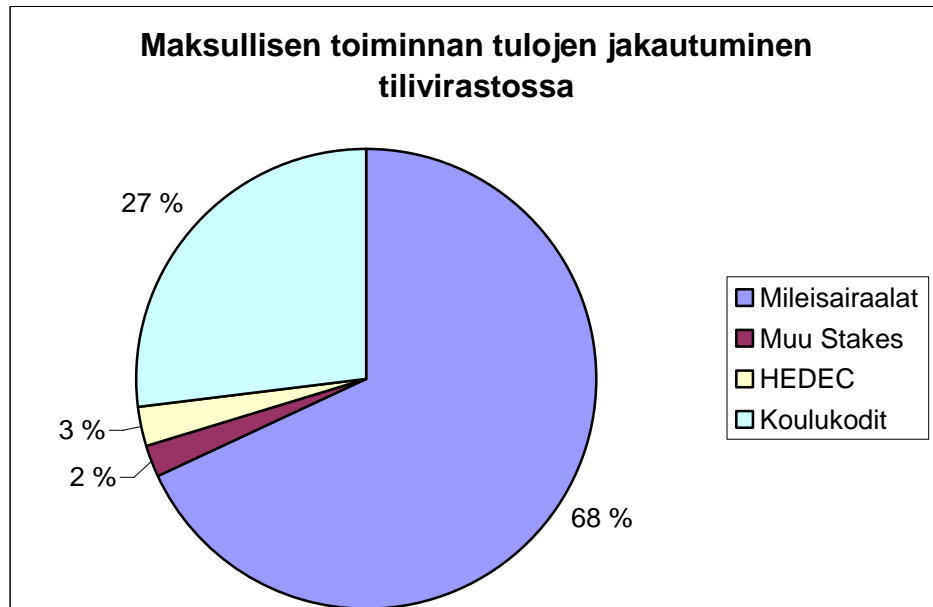
Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	TP 2004	TA 2005 (TA + LTA:t)	TA 2005 määrärahojen		TP 2005	Vertailu TA - TP	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2005	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2005	Käyttö v .2005 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	551 422,29	602 875,59	502 936,04	99 939,55	602 875,59	0,00	62 105,43	640 405,43	540 465,88	99 939,55
24.01.19. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan alv-menot (arviomr)	11 422,29	24 575,59	24 575,59		24 575,59	0,00				
24.01.19.3. Lähialueyhteistyön arvonlisäveromenot	11 422,29	24 575,59	24 575,59		24 575,59	0,00				
24.50.66. Lähialueyhteistyö (smr 3 v)	540 000,00	578 300,00	478 360,45	99 939,55	578 300,00	0,00	62 105,43	640 405,43	540 465,88	99 939,55
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	0,00	2 561,82	2 561,82		2 561,82	0,00		22 100,00	19 111,09	0,00
28.01.19. Valtiovarainministeriön hallinnonalan alv-menot (arviomr)	0,00	2 561,82	2 561,82		2 561,82	0,00				
28.80.24. VEL-perusteinen kuntoutus ja työhyvinvoinnin tuki (smr 2 v)								22 100,00	19 111,09	0,00

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	TA 2005 määrärahojen						Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
	TP 2004	TA 2005 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2005	siirto seuraavalle vuodelle	TP 2005	Vertailu TA - TP	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2005	Käyttö v. 2005 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
29. Opetusministeriön hallinnonala	1 322 376,11	1 217 009,90	957 235,36	259 774,54	1 217 009,90	0,00	455 358,59	1 608 377,59	1 226 022,52	382 355,07
29.01.19. Opetusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	71 869,11	63 990,90	63 990,90		63 990,90	0,00				
29.88.50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (siirtomääräraha 3 v)	1 250 507,00	1 153 019,00	893 244,46	259 774,54	1 153 019,00	0,00	455 358,59	1 608 377,59	1 226 022,52	382 355,07
32. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	91,05									
32.10.19. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan alv-menot (arviomr)	91,05									
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	29 037 900,76	30 491 114,05	26 960 430,95	3 386 188,34	30 346 619,29	144 494,76	3 430 385,20	27 465 557,20	23 247 499,07	3 386 188,34
33.01.19. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan alv-menot (arviomr)	3 923 343,40	3 905 942,05	3 905 942,05		3 905 942,05	0,00				
33.02.21. Stakesin toimintamenot (smr 2v)	21 823 600,00	22 840 172,00	20 553 348,56	2 286 823,44	22 840 172,00	0,00	2 243 690,95	25 083 862,95	22 797 039,51	2 286 823,44
33.12.21. Valtion koulukotien toimintamenot (smr 2 v)	588 000,00	588 000,00	4 551,33	583 448,67	588 000,00	0,00	579 694,25	1 167 694,25	321 673,26	583 448,67
33.12.21.1. Toimintamenot	588 000,00	288 000,00	4 551,33	283 448,67	288 000,00	0,00	579 694,25	867 694,25	321 673,26	283 448,67
33.12.21.2. Koulukotien maksullisen toiminnan hintojen alentaminen	0,00	300 000,00	0,00	300 000,00	300 000,00	0,00	0,00	300 000,00	0,00	300 000,00
33.14.21. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (smr 2 v)	204 283,62	607 000,00	91 083,77	515 916,23	607 000,00	0,00	607 000,00	1 214 000,00	128 786,30	515 916,23
33.23.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	2 498 673,74	2 550 000,00	2 405 505,24		2 405 505,24	144 494,76				
34. Työministeriön hallinnonala	40 545,72	33 977,11	33 977,11	0,00	33 977,11	0,00				
34.06.29. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (arviomääräraha)	40 545,72									
34.06.29.2.1. Palkkaukset	40 545,72									
34.06.51. Työllistämis-, koulutus- ja erityistoimet (kiinteä määräraha)		33 977,11	33 977,11		33 977,11	0,00				
34.06.51.2.1. Palkkaukset		33 977,11	33 977,11		33 977,11	0,00				
Määrärahatilitt yhteensä	30 952 335,93	32 347 538,47	28 457 141,28	3 745 902,43	32 203 043,71	144 494,76	3 947 849,22	29 736 440,22	25 033 098,56	3 868 482,96

3.2 Tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu

Tuotto- ja kululaskelma

Maksullisen toiminnan tuottoja kertyi yhteensä 58,9 milj. €. Tuotot kasvoivat 1,7 % vuoteen 2004 verrattuna. Stakesin maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 55 %, koulukotien tuotot kasvoivat 6,5 % ja sairaaloiden 4,6 %.

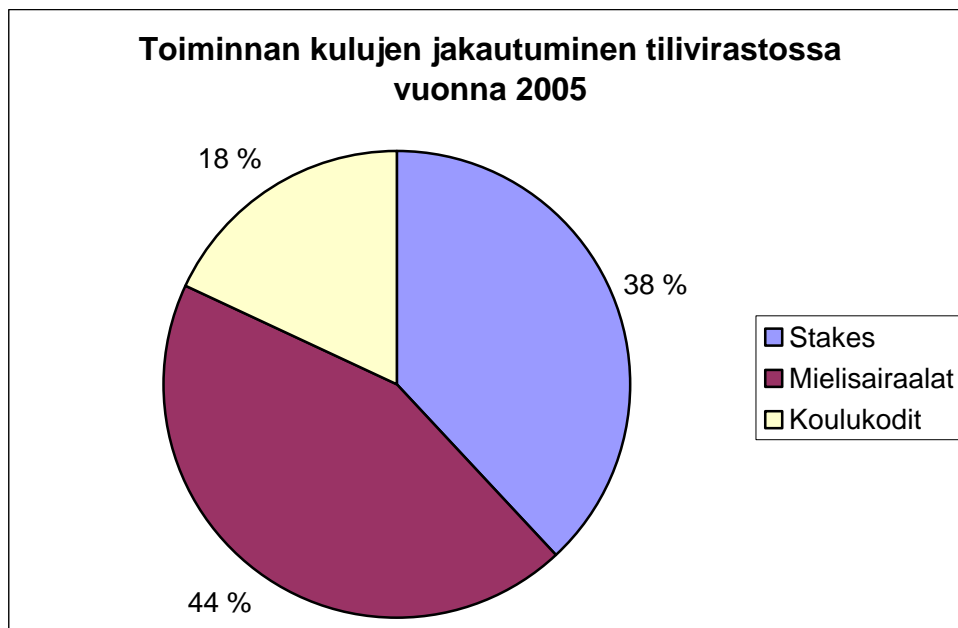

Stakesin maksullisen toiminnan tuottojen väheneminen selittyy lähinnä Hedecin maksullisen toiminnan kehityksellä. Hedecin tuotot vähenivät 86 % vuoteen 2004 verrattuna. Hedecin tuottojen väheneminen liittyy siihen, että kaksi suurta projektia päättyi vuonna 2005 ja niiden tilalle ei välittömästi ole saatu uusia vastaavanlaisia hankkeita. Stakesin muiden tulosalueiden ja -yksiköiden maksullisen toiminnan tuotot vähenivät 16 % vuoteen 2004 verrattuna. Stakesin muun maksullisen toiminnan väheneminen liittyy satunnaiseen kysynnän vaihteluun.

Sairaaloiden käyttöaste jäi vuonna 2005 tavoitetta pienemmäksi, joten tuotot kasvoivat vain vähän verrattuna vuoteen 2004. Mielisairaaloiden potilasmäärissä oli lievää laskua loppukeväästä ja kesästä, joka selittyi tilapäisillä tekijöillä, kuten uuden hoitoyksikön avaamisella pääkaupunkiseudulle. Syksystä 2005 sairaaloiden kysyntä palautui normaaliksi. Muut toiminnan tuotot pysyivät lähes samalla tasolla kuin vuonna 2004.

Koulukotien tuottojen kasvu johtuu hoitovuorokausien ja koulupäivien ennakoitua suuremmasta kertymästä.

Toiminnan kulut kasvoivat 1,8 milj. € eli n. 2 %. Stakesin toiminnan kulut kasvoivat maltillisesti vain pari prosenttia vuoteen 2004 verrattuna, mielisairaaloiden kulut kasvoivat n. 6 % ja koulukotien n. 5 %.

Toiminnan kulujen kasvu selittyy lähinnä henkilöstökulujen kasvulla. Henkilöstökulut kasvoivat n. 6 % vuoteen 2004 verrattuna. Stakesissa oli vielä 2005 menossa uuden palkkausjärjestelmän siirtymäkausi, joten UPJ:lla oli vielä henkilöstökuluja nostava vaikutus. Lisäksi koko tilivirastossa kustannuksia nosti 1.3.2005 tullut yleiskorotus. Stakesin henkilöstökulut lisääntyivät vain vajaat 3 %. Mielisairaaloissa henkilöstökulut kasvoivat 7,3 % ja koulukodeissa n. 3 %. Mielisairaaloissa henkilöstökulujen kasvuun vaikuttivat palkankorotusten lisäksi kohonneet työnantajamaksut.

Tase

Aineellisten hyödykkeiden tasearvo laski n. 9 % koko tiliviraston tasolla. Vuoden 2005 aikana investointien määrä Stakesissa oli samaa tasoa kuin vuonna 2004. Mielisairaaloilla ja koulukodeilla investoinnit laskivat vuoteen 2004 verrattuna.

Aineettomien oikeuksien tasearvo nousi 29 % koko tiliviraston tasolla. Muutos selittyy Stakesin ostamilla atk-ohjelmistoilla ja lisensseillä: esim. BasWare-järjestelmän lisenssien hankinta.

Myyntisaamiset kasvoivat 25 % verrattuna edelliseen tilinpäätökseen. Stakesin osuus myyntisaamisista on 5,8 milj. € ja suurimmat saatavat on sosiaali- ja terveysministeriöltä, yhteensä 3,3 milj. €. Stakesilla oli myyntisaatavia EU:lta 1,4 milj. € ja muilta n. 1,1 milj. €. Mielisairaaloiden osuus myyntisaatavista oli 3,9 milj. €, jossa oli nousua edelliseen tilinpäätökseen 39 %. Myyntisaatavaerä muodostuu suurimmaksi osaksi joulukuun hoitomaksusaatavista. Saatavat tuloutuvat sairaalan tilille vuoden vaihduttua.

Talousarvion toteumalaskelma

Vuonna 2005 tiliviraston käyttöön myönnettiin valtion talousarviossa toimintamäärärahoja 22,8 milj. € eli 0,2 milj. € vähemmän kuin vuonna 2004. Vähennys liittyi UPJ-kertamenon vähenykseen, Terveystalouden Oikeusturvakeskuksen siirtoihin (momentti 33.06.21) ja lapsiasianvaltuutetun viran perustamiseen (momentti 33.01.21).

Vuodelle 2005 toimintamäärärahoista siirtyi 3,9 milj. €, josta 2,2 milj. € Stakesin, 0,6 milj. € koulukotien ja 0,6 milj. € mielisairaaloiden toimintamenomomenteilta. Vuoden 2004 siirtomäärärahoja koulukotien ja sairaaloiden toimintamenoihin peruutettiin yhteensä 0,8 milj. €. Stakesin osalta siirtyvien määrärahojen määrä pysyi samalla tasolla vuoteen 2004 verrattuna.

Maksullisen toiminnan myyntituottoja kertyi yhteensä 61,4 milj. €, mikä oli 4,6 milj. € vähemmän kuin talousarviossa vuodelle 2005 oli arvioitu. Stakesin osuus maksullisen toiminnan tuotoista oli 3,2 milj. €, mikä on 1,9 milj. € talousarviossa arvioitua vähemmän. Stakesin tuotot laskivat 21 % vuoteen 2004 verrattuna. Talousarvion tuottoarvio perustui aiempien vuosien toteumaan. Tuottojen lasku liittyy suurelta osin Ulkomaanavun yksikön tulokseen, joka oli talousarvion laatimisvaiheessa ennakoitua parempi. Ulkomaanyksikön liikevaihto supistui merkittävästi kahden suuren pitkäaikaisen projektin päätyttyä vuonna 2005. Projektien tilalle ei heti saatu vastaavanlaisia hankkeita.

Koulukotien maksullisen toiminnan myyntituotot olivat 16,3 milj. €, mikä on 1,8 milj. € vähemmän kuin talousarviossa suunniteltiin. Mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tulot nousivat 1,9 milj. € vuodesta 2004, mutta alittivat talousarvion 1 milj. €. Tuottoja kertyi 41,9 milj. €.

Stakesin käyttöön osoitettiin lisäksi arviomääräraha valtion korvaukseksi sodista kärsineiden huoltoon. Määrärahaa osoitettiin 2,6 milj. € eli 0,2 milj. € vähemmän kuin vuonna 2004. Määrärahaa käytettiin 2,4 milj. € ja määrärahan tarpeen arvioidaan alenevan vuosittain.

Muita suuria eriä olivat Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat ja lähialueyhteistyömäärärahat. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahoitus väheni 6 % vuodesta 2004 ja Lähialueyhteistyömäärärahat kasvoivat 33 %.

3.3 Tilinpäätöslaskelmien liitteinä annettavat tiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Liite 2: Nettoutettavat tulot ja menot

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Liite 5: Henkilöstökulujen erittelyt

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Liite 8: Rahoitus tuotot ja -kulut

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Liite 13: Taseeseen siältyvät rahastoidut varat

Liite 14: Taseeseen sisällymättömät rahastoidut varat

Liite 15: Velan muutokset

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

- Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset muunnetaan Suomen rahaksi varainhoitovuoden viimeisen Euroopan keskuspankin tai Suomen Pankin kurssin mukaan.
- Toimintamenoihin kirjattiin muihin rahoitusmenoihin välitettävien varojen tilillä 262260 vuodesta 1998 roikkunut saldo 11 947,99€. Asiaa oli yritetty selvittää tuloksetta.

Tilviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2004	Talousarvio 2005 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2005 määräraho- jen käyttö siirto vuonna 2005 seuraavalle vuodelle		Tilinpäätös 2005	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
								Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2005	Käyttö vuonna 2005 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.02.21.	Bruttomenot	0,00	30 820 172,00	25 876 594,52		28 163 417,96				28 120 285,47	
Sosiaali- ja terveysalan	Bruttotulot	0,00	7 980 000,00	5 323 245,96		5 323 245,96				5 323 245,96	
tutkimus- ja kehittä- miskeskuksen toimin- tamenot	Nettomenot	0,00	22 840 172,00	20 553 348,56	2 286 823,44	22 840 172,00	-	2 243 690,95	25 083 862,95	22 797 039,51	2 286 823,44
33.12.21.	Bruttomenot	0,00	16 158 000,00	14 735 899,88		15 319 348,55				15 052 859,32	
Valtion koulukotien	Bruttotulot	0,00	15 570 000,00	14 731 348,55		14 731 348,55				14 731 186,06	
toimintamenot	Nettomenot	0,00	588 000,00	4 551,33	583 448,67	588 000,00	-	579 694,25	1 167 694,25	321 673,26	583 448,67
33.14.21.	Bruttomenot	0,00	44 007 000,00	41 928 986,50		42 444 902,73				41 966 689,03	
Valtion mielisairaalo- iden toimintamenot	Bruttotulot	0,00	43 400 000,00	41 837 902,73		41 837 902,73				41 837 902,73	
	Nettomenot	0,00	607 000,00	91 083,77	515 916,23	607 000,00	-	607 000,00	1 214 000,00	128 786,30	515 916,23

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Tilivirasto ei ole ylittänyt arviomäärärahoja

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Päälukon ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		2 988,91
Vuosi 2004		2 988,91
28.80.24. VEL-perusteinen kuntoutus ja työhyvinvoinnin tuki	2 988,91	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala		831 869,79
Vuosi 2004		831 869,79
33.12.21. Valtion koulukotien toimintamenot	262 572,32	
33.14.21. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot	569 297,47	
Päälukot yhteensä		834 858,70
Vuosi 2004		834 858,70

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2005	2004
Henkilöstökulut	52686786,50	50208106,00
Palkat ja palkkiot	52686786,50	50208106,00
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Henkilösivukulut	14398866,86	13220698,00
Eläkekulut	10547725,25	9390542,00
Muut henkilösivukulut	3851141,61	3830156,00
Yhteensä	67085653,36	76649502,00
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1854976,03	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	42604,21	44141,00
Johto	3518,65	0,00
Muu henkilöstö	40619,56	0,00
Lomapalkkavelka	8401082,64	7917342,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Käyttöomaisuushyödykkeiden Autot ja muut maakuljetusvälineet sekä Laivat ja muut vesikuljetusvälineet poistot on laskettu jäännösarvopoistoina ja muiden hyödykkeiden poistot on laskettu tasapoistoina. Mikäli hyödykkeelle jää jäännösarvo suunnitelman mukaisen poistoajan jälkeen ja sen taloudellinen käyttöikä jatkuu, tehdään jäännösarvolle uusi poistosuunnitelma, tasapoisto (3v.)

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat :

Käyttöomaisuus	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto -%	Jäännös- arvo -%
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet				
Ostetut atk-ohjelmat	tasapoisto	5	33,33	0
Muut aineettomat oikeudet	tasapoisto	arv. erikseen, 5-17 vuotta		
Aineelliset hyödykkeet				
Rakennelmat	tasapoisto	10	10	0
Koneet ja laitteet				
Autot ja muut maakuljetusvälineet	jäännösarvo	5	20	33
Autot ja muut maakuljetusvälineet	tasapoisto	3	33,33	0
Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	jäännösarvo	5	20	33
Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	tasapoisto	3	33,3	0
Raskaat työkoneet	tasapoisto	10	10	0
Kevyet työkoneet	tasapoisto	5	20	0
Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet				
Palvelimet	tasapoisto	5	20	0
Muut atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	3	33,33	0
Toimistokoneet ja -laitteet	tasapoisto	5	20	0
Puhelinkeskukset ja muut viestintä-laitteet	tasapoisto	5	20	0
Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0
Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	5	20	0
Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5	20	0
Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0
Kalusteet				
Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	0
Muut kalusteet	tasapoisto	5	20	0
Muut aineelliset hyödykkeet				
Taide-esineet		ei poistoja		0
Muut aineelliset hyödykkeet	tasapoisto	arv. erikseen, 5-20 vuotta		0

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset**Käyttöomaisuusarvopaperit**

Kiinteistöosakkeet	ei poistoja
Muut osakkeet	ei poistoja
Muut osuudet	ei poistoja

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	
Hankintameno 1.1.2005	1 382 012,67	136 126,92	0,00	0,00	1 518 139,59
Lisäykset	310 986,67	0,00	0,00	0,00	310 986,67
Vähennykset (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2005	1 692 999,34	136 126,92	0,00	0,00	1 829 126,26
Kertyneet poistot 1.1.2005	887 773,00	10 251,00	0,00	0,00	898 024,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	166 443,00	24 836,00	0,00	0,00	191 279,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	916,00	0,00	0,00	0,00	916,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2005	1 055 162,00	35 087,00	0,00	0,00	1 090 249,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2005	637 837,34	101 039,92	0,00	0,00	738 877,26

	Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä
	Rakennelmat	Koneet ja laitteet	Kalusteet	...	
Hankintameno 1.1.2005	25 418,80	10 372 179,81	463 812,48	18 874,00	10 880 285,09
Lisäykset	2 409,43	1 003 069,99	78 925,52	0,00	1 084 404,94
Vähennykset (-)	0,00	-21 220,14	0,00	0,00	-21 220,14
Hankintameno 31.12.2005	27 828,23	11 354 033,66	542 738,00	18 874,00	11 943 473,89
Kertyneet poistot 1.1.2005	6 368,00	7 127 922,00	285 764,00	10 874,00	7 430 928,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	3 887,00	1 302 832,00	35 166,00	365,00	1 342 250,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	3 346,00	81,00	0,00	3 427,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2005	10 255,00	8 434 100,00	321 011,00	11 239,00	8 776 605,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2005	17 573,23	2 919 933,66	221 727,00	7 635,00	3 166 868,89

	Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				Yhteensä
	Käyttöomaisuusarvopaperit	
Hankintameno 1.1.2005	29 843,00	0,00	0,00	0,00	29 843,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset (-)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2005	29 843,00	0,00	0,00	0,00	29 843,00
Kertyneet poistot 1.1.2005	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2005	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
					0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2005	29 843,00	0,00	0,00	0,00	29 843,00

Käyttöomaisuus yhteensä 31.12.2005
3 935 589,15

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2005	2004	Muutos 2005-2004
Korot euromääräisistä saamisista	171,73	24 649,63	-24 477,90
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	1,64	-1,64
Osingot	2 370,00	1 192,00	1 178,00
Muut rahoitustuotot	0,00	-8,02	8,02
Rahoitustuotot yhteensä	2 541,73	25 835,25	-23 293,52
Rahoituskulut	2005	2004	Muutos 2005-2004
Korot euromääräisistä veloista	254,05	382,04	-127,99
Muut rahoituskulut	11 947,99	0,00	11 947,99
Rahoituskulut yhteensä	12 202,04	382,04	11 820,00
Netto	-9 660,31	25 453,21	-35 113,52

**Tiliviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviota-
loudesta annetut lainat**

Sektorit	Lainapääoma 31.12.n	Lisäys n	Vähennys n	Lainapääoma 31.12.n-1	Pääoma- muutos n-(n-1)
Yritykset ja asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Julkiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Yksityiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahalaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuslaitokset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Paikallishallinto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Maatilatalouden harjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Omaisuuksien ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtionkirkot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ulkomaat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euroopan unioni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stakesilla eikä sen maksupisteillä ei ole liitteen mukaisia lainoja

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

			2005					2004	
	Kappale määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti- oikeuksien alaraja %	Saadut osingot		Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet									
ja osuudet			29 843,77	*		2 370,00			29 843,77
Jakobstadsnejdens Telefon Ab	30		1 194,77						1 194,77
Kajaanin puhelinosuuskunta i.I.	3		1 110,00						1 110,00
Kuopion puhelinyhdistyksen osuustodistus	21		8 484,00			945,00			8 484,00
Limingan jäähalli Oy	4 000		673,00						673,00
Luottokunta osuustodistus	1		84,00						84,00
Lännen puhelin Oy						60,00			
Mikkelin puhelin Oyj	20		9 558,00			600,00			9 558,00
Vaasan Läänin puhelin	20		8 740,00			720,00			8 740,00
Vakka-Suomen puhelin Oy						45,00			
Osakkeet ja osuudet yhteensä			29 843,77			2 370,00			29 843,77

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut**Merkittävät monivuotiset taloudelliset sopimusvastuut**

Vuokrasopimukset	
Sitoumuksen kesto aika tai toistaiseksi voimassa olevien irtisanomisaika ilman erityisiä taloudellisia seurauksia	Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio
- Kestoajaltaan pidemmät kuin 4 vuoden sopimukset	0,00
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	
Sitoumuksen kesto aika tai toistaiseksi voimassa olevien irtisanomisaika ilman erityisiä taloudellisia seurauksia	Vuosittaiset talousarviomenot yhteensä, arvio
- Kestoajaltaan pidemmät kuin 4 vuoden sopimukset	0,00

Stakesilla eikä sen maksupisteillä ei ole liitteen mukaisia takauksia, takuita eikä vastuita

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat	Varat	Käyttötarkoitus
	31.12.2005	31.12.2004	
Presidentti Kallion rahasto	2545,49	2504,21	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Sippolan koulukodon stipendirahasto	2291,65	2291,65	Oppilaiden kannustaminen
Yhteensä	4837,14	4795,86	

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä		Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Säätöt			
...	0,00		...
Rahastot			
...	0,00		...
Yhdistykset			
...	0,00		...
Muut varat	0,00		...
...			
Stakesilla eikä sen maksupisteillä ole taseeseen sisältyvää rahastoitua varoja			

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

	31.12.n	31.12.n-1	Muutos n-(n-1)
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00
Lainat valtion eläkerahastolta	0,00	0,00	0,00
Lainat valtion ydinjätehuoltorahastolta	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00
Muu pitkäaikainen velka	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset rahastoilta otetuista lainoista	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset lainat	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Stakesilla eikä sen makupisteillä ei ole taseessa valtion velkaa

Tiliviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio**Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)**

Velkojen juoksuaika	n			n-1		
	Kirjanpitoarvo	%	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	%	Käypä arvo
0 - 1 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
1 - 2 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
2 - 3 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
3 - 4 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
4 - 5 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
Yli 5 vuotta	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
Velat yhteensä	0,00		0,00	0,00		0,00

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.n-2	
31.12.n-1	
31.12.n	

Stakesilla eikä sen maksupisteillä ei ole valtion velkaa, joten ilmoitettavia tietoja ei ole

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Tilinpäätöslaskelmat liitteineen ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan Stakesin talousarvion noudattamisesta, tuotoista ja kuluista sekä taloudellisesta asemasta.

4 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Stakesin sisäistä valvontaa toteutetaan johdon jatkuvalla valvonnalla, toiminnan sisään rakennetuilla kontrolleilla sekä vaikuttamalla valvontaympäristöön. Stakesin johto, tulosaluejohtajat ja ryhmäpäälliköt huolehtivat oman yksikkönsä valvontaympäristöstä ja luovat myönteisen suhtautumisen sisäiseen valvontaan omalla toiminnallaan. Valvontajärjestelmän toimivuutta varmistetaan pääjohtajan alaisuudessa toimivalla sisäisen tarkastuksen toiminnolla.

Sisäinen tarkastus valmisti toimintasuunnitelman, päivitti sisäisen tarkastuksen ohjesäännön ja sisäisen valvonnan ohjeen, selvitti ja teki ehdotus riskienhallinnan kehittämisestä Stakesissa sekä teki tutustumis- ja tarkastuskäynnin VBU- keskus Lagmansgårdeniin. Sosiaali- ja terveysministeriön pyynnön mukaisesti sisäinen tarkastus selvitti Stakesin ESR ja EQUAL -hankkeiden käytäntöjä ulkoisista tilintarkastuslausunnoista sekä valvonnasta. Tarkastuksista raportoitiin pääjohtajalle, Stakesin johtoryhmälle sekä tarkastuskohteelle. Vastavuoroisuuden nimissä Stakesin sisäinen tarkastaja lähetti raporttinsa ja lausuntonsa myös Valtiontalouden tarkastusvirastoon.

Stakesin johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Stakesin johto on arvioinut Stakesin sisäisen valvonnan tilaa käyttämällä apuna VM:n suosittamaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikehikkoa. Arvioinnin perusteella Stakesin sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta täyttää valtion talousarviosta annetun asetuksen 69 §:ssä säädettyt tavoitteet lukuun ottamatta systemaattista riskien tunnistamista ja arviointia. Stakesissa aloitetaan vuoden 2006 aikana systemaattinen ja kokonaisvaltainen riskienhallinnan kehittäminen.

5 Määräajoin tehtävien kokonaisarviointien tulokset

Stakesin ja STM:n välisessä tulossopimuksessa sovitun mukaisesti tulossopimuskauden 2004-2007 kokonaisarviointi toteutetaan keväällä 2007.

6 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

Vuoden 2004 toimintakertomuksessa raportoidun Stakesin verkkopalvelun ja sosiaaliportin kehittämishankkeiden aiemman atk-toimittajan ja Stakesin välisen riita-asian käsittely jatkui kertomusvuonna. Stakes jätti aiemmasta verkkohankkeen toimittajasta vuonna 2004 haastehakemuksen käräjäoikeudelle verkkohankkeen toimituksen epäonnistumisen vuoksi ja vahinkojen korvaamiseksi. Asiaa käsiteltiin joulukuussa 2005 Helsingin käräjäoikeudessa. Käräjäoikeuden päätöksellä atk-toimittaja tuomittiin osittaiseen korvaukseen Stakesille. Asian käsittely jatkuu valitusten vuoksi hovioikeudessa.

7 Allekirjoitukset

Toimintakertomus ja tilinpäätöslaskelmat on hyväksytty Helsingissä 15. maaliskuuta 2006.

Vappu Taipale
Pääjohtaja

Mikko Staff
Suunnittelupäällikkö

Satu Seikkula
Vs. Talouspäällikkö

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISKESKUS

Lintulahdenkuja 4, Helsinki Postiosoite PL 220, 00531 Helsinki Puhelin (09) 39 671 Faksi (09) 761 307 Internet
www.stakes.fi